

Надлежност јавног извршитеља

За одлучивање о предлогу за извршење на основу извршне исправе којом је тужени обавезан да тужиоцу „Електродистрибуција Србије“ д.о.о исплати новчани износ за испоручену електричну енергију надлежан је јавни извршитељ.

Образложење

У поступању Привредног апелационог суда поставило се као спорно питање да ли је за одлучивање о предлогу за извршење на основу извршне исправе којом је тужени обавезан да тужиоцу „Електродистрибуција Србије“ д.о.о исплати новчани износ за испоручену електричну енергију надлежан суд или јавни извршитељ.

За правилан одговор на ово спорно питање релевантне су следеће одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник Р. Србије“, бр. 106/15, 106/16 - аутентично тумачење, 113/17 - аутентично тумачење, 54/19 и 9/20 аутентично тумачење):

Одредбама члан 3 став 3. наведеног закона је прописано да о предлогу за извршење на основу извршне или веродостојне исправе ради намирења новчаног потраживања насталог из комуналних услуга и сродних делатности одлучује јавни извршитељ.

Одредбама члана 392 истог закона, уређен је појам комуналне и сродне делатности, па је према ставу 1. прописано да се под комуналном делатношћу сматра делатност која је као таква одређена посебним законом, док је према ставу 2. прописано да је сродна делатност, у смислу овог закона, делатност од општег интереса којом се континуирано пружају услуге већем броју лица на одређеном подручју и периодично наплаћују.

Даље, према одредбама члана 400 став 1. наведеног закона, предлог за извршење на основу извршне исправе ради намирења потраживања из комуналних и сродних делатности подноси се Комори јавних извршитеља и на даљи поступак се примењују одредбе члана 393. овог закона. Према одредбама става 2. истог члана, о жалби против решења јавног извршитеља којим је одлучено о предлогу за извршење из става 1. овог члана одлучује другостепени суд на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште, боравиште или седиште, а према ставу 3. у свему осталом сходно се примењују одредбе овог закона.

Када је у питању Закон о енергетици, тај закон у члану 16 став 3 прописује да је дистрибуција електричне енергије делатност од општег интереса.

За одговор на спорно питање битно је поћи од делатности коју обавља извршни поверилац. У конкретном случају то је испорука електричне енергије, та услуга се врши континуирано и то већем броју лица, на одређеном подручју и периодично наплаћује. Реч је о делатности сродној комуналној не само када је у

питању гарантовано снабдевање, него и када је у питању испорука електричне енергије купцима који не припадају гарантованом снабдевању, као и када је неком лицу фактурисана неовлашћена потрошња електричне енергије. Одлучна је делатност извршног повериоца, а не и конкретан однос са извршним дужником поводом испоручене електричне енергије. Поједностављено речено, делатност (испорука електричне енергије) коју обавља „Електродистрибуција Србије“ д.о.о не може у једном случају представљати делатност сродну комуналној, а у другом не.

Одредбе члана 400 Закона о извршењу и обезбеђењу односе се на све извршне исправе предвиђене чланом 41 истог закона и то су пре свега (најчешће) извршне судске одлуке. То се односи и на конкретан случај.

Потребно је указати и на следеће: извршни суд и јавни извршитељ су сагласно одредбама члана 5 став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу, при одлучивању о предлогу за извршење везани извршном и веродостојном исправом, али то не значи да увидом у извршну исправу (некада увод или изрека, а некада образложење) нису овлашћени да утврде да је реч наплати накнаде за испоручену електричну енергију. Примера ради, у пракси се дешава да је извршна исправа - судска одлука донета против Републике Србије, а да у уводу и изреци није назначен директни или индиректни корисник буџетских средстава због чијег рада је настало потраживање (члан 300 Закона о извршењу и обезбеђењу - додатна садржина предлога за извршење). У таквим ситуацијама, у пракси се поступа тако да се у највећем броју случајева из образложења извршне исправе утврди који је орган директни или индиректни корисник буџетских средстава због чијег рада је настало потраживање.

(Правно схватање усвојено на седници Одељења за привредне спорове одржаној дана 15.09.2021. године, Билтен судске праксе привредних судова бр. 4/2021)

Правно схватање усвојено на седници Одељења за привредне спорове одржаној дана 21.12.2021. године

Застарелост наплате судске таксе

Одредбу чл. 8 Закона о судским таксама, која прописује да наплата судске таксе застарева у року од три године по истеку календарске године у којој је настала таксена обавеза, треба тумачити тако да у том року суд може предузети радње које је законом овлашћен и обавезан да учини како би се такса наплатила.

Међутим уколико је суд све наведене радње предузео у оквиру рока из одредбе чл. 8 Закона о судским таксама, тада нема законског основа да се спровођење принудне наплате протеком истог обуставља, будући да се застарелост наплате судске таксе у смислу наведене одредбе не односи и на поступак спровођења решења о принудној наплати.

Образложење

У поступцима пред судом плаћање судских такси врши се у складу са одредбама Закона о судским таксама и Таксене тарифе која је њен саставни део (чл. 1 Закона о судским таксама).

Одредбом чл. 8 наведеног закона прописано је да наплата таксе застарева у року од три године по истеку календарске године у којој је настала таксена обавеза.

У пракси привредних судова појавило се, као спорно, питање могућности спровођења поступка принудне наплате судске таксе у ситуацији када је суд предузео радње у циљу наплате судске таксе благовремено, у законским роковима, али због недостатка новчаних средстава на рачуну таксеног обвезника такса није наплаћена принудним путем. Другим речима, спорно је да ли протек рока од три године од дана настанка таксене обавезе значи да се правноснажно, а неспроведено решење о принудној наплати судске таксе више не може спровести, односно да ли рок из одредбе чл. 8 Закона о судским таксама подразумева и да такса мора бити наплаћена у року од 3 године.

Питање је последица учесталости ситуација у којима се таксени обвезници, предузећа и предузетници чије рачуне је Народна банка Србије - Одсек за принудну наплату блокирала ради принудног извршења по различитим основима па и ради принудне наплате таксе, протеком трогодишњег рока обраћају суду који је донео решење о принудној наплати захтевом да се поступак обустави односно решење услед застарелости "повуче" са принудне наплате. Наиме, принудна наплата са текућег рачуна дужника спроводи се у складу са Одлуком о начину вршења принудне наплате с рачуна клијената („Сл. гласник РС“ бр. 14/2014, 76/2016 и 8/2020). Под клијентом, у смислу ове одлуке, подразумева се дужник –

правно лице и физичко лице које обавља делатност и има рачун код банке као и банка која има рачун код Народне банке Србије (тач. 1 ст. 2 Одлуке). Како је тач. 12 Одлуке прописано да принудна наплата у Крагујевцу обуставља принудну наплату када од издаваоца основа прими решење или закључак с налогом за обуставу извршења, то се таксени обвезници протеком трогодишњег рока у ком таксена обавеза није наплаћена обраћају суду да на темељу одредбе чл. 8 Закона о судским таксама и у складу са овом одредбом Одлуке наложи обуставу извршења.

Уколико би се прихватило становиште да у року из одредбе чл. 8 Закона о судским таксама суд мора и обрачунати и наплатити судску таксу, макар и принудно, то би протеком истог рока, у напред наведеној ситуацији, суд морао обуставити принудно извршење неплаћене таксе.

Међутим, један део праксе првостепених судова заснован је на мишљењу да напред наведено не произилази из одредби Закона о судским таксама. Овим рефератом указује се на разлоге за другачије тумачење.

Закон је систематизован тако да садржи опште одредбе, затим одељак који уређује ослобађање од плаћања такси, одељке који се односе на утврђивање вредности ради наплате таксе, повраћај таксе итд. Садржи и посебан одељак - IV који носи назив „поступак за наплату неплаћене таксе“, а чине га одредбе чл. 37 - 42.

Поступак принудне наплате неплаћене таксе у смислу наведених одредби подразумева сачињавање упозорења, налога односно опомене, у зависности од тога да ли странка присуствује радњи која подлеже таксирању или не односно да ли се ради о поднеску који је послат поштом, којим се оставља рок од осам дана за плаћање таксе. Ако таксени обвезник који је физичко лице не плати таксу у остављеном року суд доноси решење о извршењу којим обавезује таксеног обвезника да у року од пет дана плати дуговану таксу, као и казнену, одређује средство и предмет извршења и то решење доставља јавном извршитељу на спровођење. Поступак извршења ради наплате таксе тада се спроводи по одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу.

Када је таксени обвезник правно лице суд доноси решење којим утврђује износ неплаћене - дуговане таксе и казнене таксе и исто доставља НБС - Одсеку за принудну наплату.

Редован правни лек у оба случаја је жалба али она не задржава спровођење извршења.

Дакле, наплата судске таксе у смислу одредби Закона о судским таксама подразумева предузимање само и искључиво оних радњи које је закон прописао у циљу наплате неплаћене таксе.

Отуда одредбу чл. 8 Закона о судским таксама која прописује да *наплата* судске таксе застарева у року од три године по истеку календарске године у којој је настала таксена обавеза треба тумачити тако да у том року суд може предузети радње које је законом овлашћен и обавезан да учини како би се такса наплатила. У том року суд мора сачинити упозорење, налог или опомену односно донети

решење и исто доставити јавном извршитељу (када се ради о физичком лицу као таксеном обвезнику) односно Одсеку за принудну наплату када је у питању правно лице. Застарелост наплате судске таксе у смислу цитиране одредбе искључује могућност суда да протеком застарног рока предузима Законом о судским таксама прописане радње у циљу наплате неплаћене таксе, те протеком рока застарелости суд не може донети упозорење, налог или опомену. Ако је такве акте донео па је рок застарелости протекао, суд неће донети решење о принудној наплати, а ако је и оно донето, а није достављено јавном извршитељу или Одсеку за принудну наплату, решење због настале застарелости неће ни бити достављено. Следом реченог ако је решење о принудној наплати укинато, након застаре ново неће ни бити донето.

Међутим уколико је суд све наведене радње предузео у оквиру рока из одредбе чл. 8 Закона о судским таксама, тада нема законског основа да се принудна наплата протеком истог обуставља, будући да се застарелост наплате судске таксе у смислу наведене одредбе не односи и на поступак спровођења решења о принудној наплати. Не односи се из разлога што спровођење извршења и није регулисано одредбама Закона о судским таксама које уређују поступак наплате, а која наплата застарева у року из чл. 8.

У прилог наведеном и следеће:

Судска такса је непорески, јавни приход у смислу дефиниција Закона о буџетском систему. Закон о судским таксама на јединствен начин уређује питање застарелости не правећи разлику да ли се ради о таксеном обвезнику физичком лицу или таксеном обвезнику правном лицу, а одредба чл. 8 Закона о судским таксама није мењана од доношења закона. Са друге стране до измена Закона о судским таксама које су ступиле на снагу 29.12.2015. године, поступак принудне наплате таксе од физичког лица спроводио је надлежни орган управе (надлежан за послове јавних прихода). Тај орган могао је поступати само по одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији а у смислу одредби чл. 1 и 2. тог прописа који под термином „порез“ подразумева све облике јавних прихода које наплаћује пореска управа. Наведеним законом је почев од 08.07.2007. године када је почела примена измењених одредби Закона о пореском поступку и пореској администрацији, у чл. 114д, одређено да се поступак застаревања прекида сваком радњом предузетом у циљу утврђења и наплате пореза, а под порезом се, како је речено, терминологијом тог прописа, сматрају сви облици јавних прихода. Дакле, закључује се да је трогодишњи рок застарелости из одредбе чл. 8 Закона о судским таксама могао бити прекинут сваком радњом органа управе предузетом у циљу наплате.

Према садашњим одредбама Закона о судским таксама у поступку принудне наплате судске таксе према физичком лицу суд доноси решење о извршењу којим обавезује таксеног обвезника да у року од пет дана плати дуговану таксу, као и казнену, одређује средство и предмет извршења и то решење доставља јавном извршитељу на спровођење. Наведено решење,

очигледно, има својство извршне исправе, садржински одговара решењу о извршењу на основу веродостојне исправе, а по императивној законској одредби спроводи се по одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу.

Када је таксени обвезник правно лице суд доноси решење којим утврђује износ неплаћене - дуговане таксе и казнене таксе и исто доставља НБС - Одсеку за принудну наплату те такво решење (решење о принудној наплати судске таксе) има својство решења о извршењу.

Доставом оба решења органу надлежном за спровођење прекида се застарелост једнако као што се прекида застарелост иницирањем сваког другог извршног поступка и иста не тече док год се поступак извршења спроводи.

Отуда се рок застарелости из одредбе чл. 8 Закона о судским таксама не односи на поступак спровођења решења.

I
СЕНТЕНЦЕ ИЗ ОДЛУКА
ПРИВРЕДНОГ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА

1. ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

1. Надлежност суда за одлучивање о захтеву против Републике Србије, Министарства финансија, Пореске управе за враћање стеченог без основа

(Члан 1. Закона о парничном поступку)

Уколико потраживање обухваћено тужбеним захтевом по основу враћања стеченог без основа против Републике Србије, Министарства финансија, Пореске управе не потиче из пореског поступка, ради се о имовинско-правном захтеву о коме одлучује суд у парничном поступку.

Из образложења

... Чланом 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији, уређује се поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода на које се овај закон примењује (порески поступак) права и обавезе пореских обвезника, регистрација пореских обвезника и пореска кривична дела и прекршаји. Према чл. 3 став 2. истог закона, ако овим законом није друкчије прописано, порески поступак се спроводи по начелима и у складу са одредбама закона којим се уређује општи управни поступак, односно у складу са одредбама закона којима се уређује инспекцији надзор. Произлази да је порески поступак, поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода, те да се на порески поступак примењују одредбе закона којим се уређује општи управни поступак ако Законом о пореском поступку и пореској администрацији није друкчије прописано. Са друге стране, одредбама чл. 1 Закона о парничном поступку прописано је да се овим законом уређују правила поступка за пружање судске правне заштите по којима се поступа и одлучује у парницама за решавање спорова насталих поводом повреде права личности и спорова из породичних, радних, привредних, имовинско правних и других грађанскоправних односа, осим спорова за које посебним законом прописана друга врста поступка.

Закон о пореском поступку и пореској администрацији у чл. 34. дефинише порески акт и порески управни акт, па прописује да је порески акт пореско решење, закључак, налог за пореску контролу, записник о пореској контроли и други акт којим се покреће, допуњује, мења или довршава нека радња у пореском поступку, а порески управни акт је акт којим пореска управа решава о

појединачним правима и обавезама пореског дужника из пореског правног односа и то је пореско решење и закључак. Даље је чл. 140. истог закона прописано да се против пореског управног акта којим је одлучено о појединачним правима и обавезама из пореског правног односа може поднети жалба, а да се против коначног пореског управног акта може покренути управни спор ако законом није друкчије прописано. Из наведених одредаба произлази да се жалба може поднети против пореског управног акта којим је одлучено појединачним правима и обавезама из пореског правног односа, те да се против коначног пореског управног акта може покренути управни спор. Међутим, наведени закључци туженог не спадају у групу пореских управних аката, јер њима није одлучено о правима и обавезама тужиоца из пореског правног односа, већ је прекинут поступак по захтеву тужиоца за повраћај неовлашћено прекњиженог пореза, а коју исправку је у смислу напред цитираног Правилника, тужени био дужан да исправи у пореском рачуноводству на основу донетих решења о исправци грешке. Непоступање туженог по одредбама Правилника о исправци грешке при евидентирању пореза и споредних пореских давања, проузроковало је достављање тужиоцу опомене од 07.11.2019. године, те извршено плаћање од стране тужиоца, како би избегао поступак принудне наплате, као и увећање пореског дуга, како је то предвиђено ставом трећим изреке опомене туженог од 05.11.2019. године.

Правилно првостепени суд констатује да су разлог за вођење овог спора заправо одлуке и акти туженог, али наведени акти нису порески управни акти, нити поступак из кога потиче потраживање обухваћено тужбеним захтевом, представља порески поступак у смислу чл. 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији. Ради се о имовинско правном захтеву тужиоца, који тужилац заснива на одредбама чл. 210. Закона о облигационим односима, па није правилан закључак првостепеног суда да у наведеном спору не постоји надлежност суда.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 2566/21 од 13.05.2021. године)

2. Правни интерес за утврђење права коришћења и надлежност суда

**(Члан 1. Закона о парничном поступку и
члан 70. Закона о планирању и изградњи)**

Власник објекта има правни интерес за утврђење права коришћења на земљишту испод објекта и земљишту за редовну употребу објекта на којем други има уписано право, а спор о истом спада у судску надлежност.

Из образложења

Правилан је закључак првостепеног суда да тужилац има правни интерес за утврђење права коришћења на непокретности на којој се налази објекат који је у његовом власништву.

Одредбом чл. 6. ст. 4. Закона о промету непокретности („Службени гласник РС“, бр. 43/81, 24/85-др закон, 28/87, 6/89-др. закон, 30/80-др. закон и 40/80, „Службени лист СФРЈ“, бр. 55/90-одлука УСЈ) и „Службени гласник РС“, бр. 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон и 53/95-др. закон), прописано је да преносом зграде са једног на друго друштвено правно лице преноси се и земљиште на коме се зграда налази, као и земљиште потребно за њену редовну употребу.

Одредбом чл. 3. ст. 2. Закона о промету непокретности („Службени гласник РС“, бр. 42/98 и 111/2009), прописано је да преносом права својине на згради изграђеној на земљишту на коме власник зграде нема права својине, већ само право коришћења, преноси се и право коришћења на земљишту на коме се зграда налази, као и на земљишту које служи за редовну употребу ствари.

Одредбом чл. 70. ст. 1. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/2009, 81/2009-испр., 64/2010-одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013-одлука УС, 50/2013-одлука УС, 98/2013-одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019-др. закон и 9-2020), прописано је да земљиште за редовну употребу јесте земљиште испод објекта и земљиште око објекта које испуњава услове за грађевинску парцелу и које по спроведеном поступку, у складу са овим Законом, постаје катастарска парцела. Одредбом из ст. 2. предвиђено је, између осталог, да земљиште за редовну употребу објекта изграђеног у отвореном стамбеном блоку и стамбеном комплексу јесте земљиште испод објекта.

У конкретном случају, тужилац тражи да се утврди да је носилац права коришћења на катастарској парцели која у целој својој површини, а што произлази из утврђеног чињеничног стања, представља земљиште испод објекта, односно земљиште под зградом и другим објектом, зградом угоститељства део бр. 1, површине у габариту 269 м², који су у својини тужиоца. Тужилац свакако има правни интерес за овако утврђујућу тужбу, а све у циљу успостављања јединства непокретности.

Неоснован је жалбени навод жалиоца да утврђење права коришћења може бити предмет управног, а не судског поступка. Одредба чл. 70. Закона о планирању и изградњи, као што указује и њен назив који гласи „одређивање земљишта за редовну употребу објекта у посебним случајевима“, дефинише појам земљишта за редовну употребу и начин на који се то земљиште одређује у својим габаритима, у управном поступку. У конкретном случају се не ради о томе да је потребно утврдити коју површину заузима земљиште за редовну употребу, будући да из приложених доказа и то извода из катастра произлази да је цела

парцела под објектом, што значи, у смислу одредбе чл. 70. ст. 1. Закона о планирању и изградњи, да она чини земљиште за редовну употребу. Предмет овог поступка је утврђење права коришћења на грађевинском земљишту, које је мањег обима од најсроднијег права својине, због постојања спора о истом, па је за решавање свакако надлежан суд у смислу одредбе чл. 1. Закона о парничном поступку. Отуда жалбени навод жалиоца о томе да је суд био апсолутно ненадлежан није основан.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2272/20 од 19.08.2020. године)

3. Надлежност суда по тужби за повраћај више плаћеног ПДВ-а

**(Члан 16. Закона о парничном поступку
и члан 210. Закона о облигационим односима)**

**Суд је надлежан да одлучује по тужби за повраћај стеченог без основа
и када се ради о више плаћеном ПДВ-у.**

Из образложења

Побијаним решењем одбијен је приговор апсолутне ненадлежности Привредног суда у ... за поступање у овој правној ствари.

Правилан је закључак првостепеног суда да чињеница да је тужени у пореском поступку одбио захтев за повраћај више плаћеног пореза на додату вредност, те да је предмет по жалби враћен на поновно одлучивање, где је поново одбијен, не представља сметњу за подношење тужбе суду, те да тужилац има право да поднесе тужбу суду увек када сматра да му је поступањем државног органа причињена штета. Међутим у конкретном случају тужилац не потражује утужени износ на име накнаде штете због незаконитог рада државног органа, већ по основу стицања без основа. Код таквог стања ствари, правилно је првостепени суд одбио приговор апсолутне ненадлежности суда, а имајући у виду да је предмет тужбеног захтева повраћај више плаћеног ПДВ-а по основу стицања без основа у смислу члана 210. Закона о облигационим односима, за чије решавање је у смислу члана 1. Закона о парничном поступку надлежан суд, а не орган пореске управе.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 3609/21 од 25.08.2021. године)

4. Месна надлежност

(Члан 38. Закона о парничном поступку)

Месно надлежан суд који поступа по тужби, надлежан је за поступање по противтужби поднетој до закључења главне расправе.

Из образложења

У конкретном случају захтев противтужбе у вези је са тужбеним захтевом, оба гласе на новчани износ па могу да се пребију, проистичу из истог пословног односа, из чега произилази да постоји законски услови за заједничко расправљање, па се првостепени суд по противтужби не може огласити месно ненадлежним, јер суд коме је поднета тужба привлачи надлежност за поступање по противтужби. Месно надлежан суд који поступа по тужби, привлачи (атрахује) надлежност истог суда да поступа и по противтужби поднетој до закључења главне расправе, без обзира на заједничко или одвојено расправљање по тужби и противтужби. Погрешан је закључак првостепеног суда да се у датој ситуацији имају применити одредбе члана 65 Закона о парничном поступку, односно одредбе уговорене надлежности страна у спору према Уговору о дистрибуцији, а којим уговором је чланом 21 уговорена месна надлежност Привредног суда у ... за случај спора између странака. Напротив, иста се има ценити према успостављеној месној надлежности тужбе, а како је подношењем тужбе успостављена месна надлежност Привредног суда у, следи да је тај првостепени суд месно надлежан за поступање у овој правној ствари.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 5109/20 од 20.05.2021. године)

5. Овлашћења привременог заступника

(Чланови 81, 82. став 2, 83. став 1. и 2. Закона о парничном поступку)

Привремени заступник туженог нема овлашћење за подношење противтужбе.

Из образложења

Према одредби члана 83 став 1 Закона о парничном поступку, ако је привремени заступник постављен туженом из разлога предвиђених у члану 81 став 2 тачка 4 и 5 овог закона, суд ће оглас о постављању привременог заступника

објавити у „Службеном гласнику РС“, преко огласне табле и на интернет страници суда, а по потреби и на други начин. Према ставу 2 тог члана, оглас из става 1 садржи: означање суда који је поставио привременог заступника, законски основ, име туженог коме се поставља заступник, предмет спора, име заступника и његово занимање и боравиште, као и упозорење да ће заступник да заступа туженог у поступку све док се тужени или његов пуномоћник се не појави пред судом, односно док орган старатељства не обавести суд да је поставио старатеља.

Имајући у виду горе цитиране одредбе Закона о парничном поступку, по налажењу овог суда, из наведених норми, произилази да се привремени заступник туженом поставља само за поступак који је против туженог инициран тужбом тужиоца, и само у поступку по тужби тужиоца, привремени заступник има права и дужности законског заступника. Наиме, превасходни циљ ових норми јесте да тужени коме је постављен привремени заступник има квалификовано лице за заступање, које ће штитити његове интересе и бранити га од тужбе која је против њега уперена. Стога, привремени заступник нема овлашћења да излази изван оквира поступка у коме је постављен туженом за привременог заступника, тј. нема овлашћење да иницира поступак подносећи тужбу у име туженог, а против тужиоца. Подношењем тужбе, тј. противтужбе, привремени заступник излази изван оквира овлашћења у поступку за који је постављен. У поступку по противтужби, тужени има процесни положај тужиоца, а привремени заступник је постављен туженом у поступку по тужби тужиоца, да би управо у том поступку по тужби тужиоца штитио интересе и права туженог.

Из горе наведених разлога, ваљало је укинути првостепену пресуду, у ставу II изреке, којом је одбијен противтужбени захтев, те одбацити противтужбу.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 10726/21 од 08.12.2021. године)

6. Употреба језика у поступку

**(Члан 97. став 2. Закона о парничном поступку и
члан 16. Закона о службеној употреби језика и писма)**

Уредан је поднесак који припадник националне мањине упути суду на језику те мањине.

Из образложења

Према одредби члана 96. став 1. Закона о парничном поступку позиви, одлуке и друга судска писмена упућују се странкама и другим учесницима у поступку на српском језику. Према ставу 2. истог члана ако је у суду у службеној употреби језик националне мањине, суд и на том језику доставља судска писмена

оним странака и учесницима у поступку који су припадници те националне мањине и који се у поступку служе тим језиком.

Према одредби члана 97. став 1. истог Закона, странке и други учесници у поступку подносе суду своје тужбе, жалбе и друге поднеске на језику који је у службеној употреби у суду. Према ставу 2. истој члана странке и други учесници у поступку могу упућивати своје поднеске и на језику националних мањина који није у службеној употреби у суду ако је то у складу са законом.

Према одредби члана 16. став 1. Закона о службеној употреби језика и писама („Сл. гласник РС“ 45/91, 53/93...48/18-испр.) је прописано да на подручјима на којима језици националних мањина нису у службеној употреби, органи, односно организације које воде поступак дужни су да припадницима националних мањина који код њих остварују своја права и обавезе обезбеде : да у поступку код ових органа и организација употребљавају свој језик и писмо; 2. да на свом језику подносе молбе, жалбе, тужбе, предлоге, представке и друге поднеске; 3. да им се на њихов захтев достављају на њиховом језику отправци решења, пресуда и других аката којима се решава о њиховим правима и обавезама као и сведочанства, уверења, потврде и друга писмена.

Према ставу 2. истог члана сматраће се да постоји захтев из тачке 3. став 1. овог члана и ако је поднесак поднет на језику националне мањине.

Имајући у виду горе цитиране одредбе из члана 97. став 2. Закона о парничном поступку, те из члана 16. Закона о службеној употреби језика и писама основано у жалби жалилац указује да се благовремено изјаснио по налогу суда из решења П ... од године, а ово с обзиром да је упутио поднесак првостепеном суду на језику националне мањине-мађарском, са датумом на поднеску 07.04.2021. године а примљен у суд 08.04.2021. године.

Имајући наведено у виду побијано решење донето је уз погрешну примену горе цитираних одредби Закона о парничном поступку, те одредби Закона о службеној употреби језика и писма, чиме истовремено жалиоцу није омогућено да расправља у поступку у коме се одлучује о његовим правима. Стога је побијано решење од 21.05.2021. године ваљало укинути.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 6089/21 од 08.09.2021. године)

7. Дозвољеност предлога за враћање у пређашње стање

(Члан 109. Закона о парничном поступку)

Допуштен је предлог за враћање у пређашње стање пропуштеног рока за давање изјашњења на предлог за обезбеђење.

Из образложења

Према чл. 109. Закона о парничном поступку, ако странка пропусти рочиште или рок за предузимање неке радње у поступку и услед тога изгуби право на предузимање те радње, суд ће тој странци на њен предлог да дозволи да накнадно извршни ту радњу (враћање у пређашње стање) када постоје оправдани разлози за пропуштање. Ако се дозволи враћање у пређашње стање, поступак се враћа у оно стање у коме се налазио пре пропуштања и укидају се све одлуке које је суд због пропуштања донео. У конкретном случају, тужени је пропустио рок за давање одговора на предлог за обезбеђење, услед чега је првостепени суд донео одлуку о предлогу за обезбеђење на основу навода тужиоца. Чланом 5. Закона о парничном поступку, који се примењује и у поступку обезбеђења, у смислу одредбе чл. 426. Закон о извршењу и обезбеђењу, прописано је да ће суд свакој странци да пружи могућност да се изјасни о захтевима, предлозима и наводима противне странке, да је суд овлашћен да одлучи о захтеву о коме противној странци није била пружена могућност да се изјасни, само ако је то законом прописано, да суд не може своју одлуку да заснује на чињеницама о којима странкама није пружена могућност да се изјасне, осим ако законом није другачије прописано. Чланом 424. Закон о извршењу и обезбеђењу прописани су случајеви када суд може одлучити о предлогу за обезбеђење пре него што га достави извршном дужнику и омогући му да се о њему изјасни.

Произлази да је право странке против које је поднет предлог за обезбеђење да се о том предлогу изјасни, а обавеза суда да то странци омогући. У конкретном случају суд је омогућио туженом да се изјасни на предлог за одређивање привремене мере, али је протеком рока, те доношењем побијаног решења тужени изгубио право на предузимање ове процесне радње. Стога се и на ову процесну радњу може применити институт враћања у пређашње стање, јер је тужени протеком рока изгубио право на предузимање процесне радње. Основано се жалбом туженог указује да одлучивање о жалби туженог, не искључује могућност да се о његовом предлогу за враћање у пређашње стање због пропуштања рока за давање одговора на предлог за обезбеђење мериторно одлучи. Није правилан закључак првостепеног суда да је након доношења првостепене одлуке о предлогу за обезбеђење немогуће одлучивати о предлогу за враћање у пређашње стање, јер је чл. 109. став 2. Закона о парничном поступку прописана и последица усвајања предлога за враћање у пређашње стање, у ком случају се поступак враћа у оно стање у коме се налазио пре пропуштања и укидају се све одлуке које је суд због пропуштања донео.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 7692/21 од 16.09.2021. године)

8. Лично достављање физичком лицу - предузетнику

(Члан 131. Закона о парничном поступку)

Уколико се достава писмена за које је прописана лична достава, врши на регистрованој адреси предузетничке радње, па је прималац према извештају поште непознат на наведеној адреси, суд је дужан да се обрати надлежном органу ради прибављања адресе пребивалишта, односно боравишта предузетника, те да доставу изврши на адреси пребивалишта, односно боравишта предузетника.

Из образложења

Није било услова да првостепени суд одржи рочиште за главну расправу дана 23.09.2020. године, будући да друготужени није уредно позван на ово рочиште, нити му је тужба уредно достављена. Првостепени суд је доставу тужбе и позива за рочиште првотуженом извршио преко огласне табле суда, имајући у виду да је достава покушана на регистрованој адреси предузетничке радње друготуженог, али да је пошиљка враћена са назнаком „непознат“. Друготуженом је тужбу доставио на исти начин, док је позив за рочиште уредно достављен, али без тужбе. Према члану 141. став 2. Закона о парничном поступку, ако се лице коме писмено мора лично да се достави не затекне тамо где достављање треба да се изврши, под условом да је адреса тачна, достављач ће да остави обавештење да писмено може да се преузме у суду у року од 30 дана од дана покушаног достављања. У том случају копија писмена се истиче на огласну таблу суда, а по протеклу овог рока сматра се да је достављање извршено. Међутим, чланом 131. став 1. Закона о парничном поступку, прописано је да се достављање физичким лицима врши на адресу која је означена у тужби, односно на адресу пребивалишта или боравишта уписану код органа надлежног за вођење евиденције о личним картама. У конкретном случају тужени су регистровани на адресама на којима је покушано достављање, али из садржине извештаја достављача произлази да су тужени непознати на наведеним адресама, а не да нису затечени на адресама које представљају регистровано седиште предузетничких радњи. У оваквој ситуацији првостепени суд је био дужан да се обрати надлежном органу - Министарству унутрашњих послова у циљу провере адресе пребивалишта, односно боравишта тужених, а затим достављање извршити у складу са чланом 131. Закона о парничном поступку. У том смислу без основа су жалбени наводи тужиоца да је првостепени суд утврђивао чињенице које од стране тужених нису оспорене, имајући у виду да туженима није извршена уредна достава тужбе, па се о чињеничним наводима тужбе нису могли ни изјаснити.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 5682/20 од 22.07.2021. године)

9. Трошкови предујма исплаћеног извршитељу

(Члан 150. Закона о парничном поступку)

Одлуком о трошковима парничног поступка странци која је успела у спору признају се само накнаде за рад јавног извршитеља у погледу радњи које су стварно предузете и о којима је јавни извршитељ донео решење.

Из образложења

Ценећи жалбене наводе у погледу непризнатих трошкова предујма исплаћених извршитељу, Привредни апелациони суд налази да су исти неосновани. Чланом 150. став 1. Закона о парничном поступку, прописано је да су парнични трошкови и издаци учињени у току или поводом поступка. Износ који тужилац потражује на име предујма јавном извршитељу ради покрића трошкова који ће настати предузимањем радњи у том поступку, не може представљати трошкове парничног поступка настављеног као поводом приговора против платног налога, већ износ предујма треба да покрије само трошкове стварно предузетих радњи јавног извршитеља које су биле потребне за вођење поступка. Износ предујма је износ који је странка као извршни поверилац, у смислу члана 33. Закона о извршењу и обезбеђењу дужна да уплати ради покрића трошкова који могу настати у поступку извршења. О стварно насталим трошковима, за стварно предузете радње, укључујући и накнаде за рад јавног извршитеља у погледу радњи које су стварно предузете, у смислу члана 34. Закона о извршењу и обезбеђењу, одлучује се решењем. Такве трошкове тужилац би евентуално могао тражити као део трошкова парничног поступка само постављањем захтева за трошкове у тачно означеном износу и за тачно предузете радње, о ком захтеву би суд применом чланова 153, 154. и 165. Закона о парничном поступку, донео конкретну одлуку.

Како у конкретном случају не постоји решење донето у смислу члана 34. Закона о извршењу и обезбеђењу, да би се могло утврдити које радње су стварно предузете и колика је накнада за исте у поступку који је водио јавни извршитељ, те како на рочишту на коме је главна расправа закључена тужилац није тражио накнаду трошкова који су настали пред јавним извршитељем у погледу тачно одређених радњи и износа (стварне и нужне трошкове поступка) то следи да му правилно првостепени суд наведене трошкове није ни досудио.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 2427/21 од 04.11.2021. године)

10. Право на накнаду трошкова поступка у случају усвајања евентуалног тужбеног захтева

(Члан 153. Закона о парничном поступку)

Усвајање евентуалног тужбеног захтева представља успех тужиоца у парници, па тужилац има право на накнаду трошкова поступка који су били потребни ради вођења парнице.

Из образложења

Одлучујући о трошковима парничног поступка првостепени суд није правилно применио одредбу члана 153. Закона о парничном поступку, када је туженог обавезао да тужиоцу накнади половину потребних трошкова, јер није правилно утврдио успех тужиоца у овом спору. Тужилац је поставио примарни тужбени захтев, а у складу са чланом 197. став 2. Закона о парничном поступку, поставио је и евентуални тужбени захтев на начин да суд усвоји евентуални захтев, ако нађе да примарни захтев није основан. Ради се о захтевима који су у међусобној вези, па успех тужиоца са примарним захтевом не значи делимичан успех у парници. Исто тако успех тужиоца са евентуалним тужбеним захтевом, такође не значи делимичан успех у спору. Како је у конкретном случају усвојен евентуални тужбени захтев и утврђена ништавост уговора о купопродаји непокретности, тужилац је у овом спору успео у целини. Стога му припадају трошкови поступка који су били потребни за вођење овог поступка, а чију врсту и висину је правилно првостепени суд утврдио. Следном наведеног, на основу члана 165. Закона о парничном поступку, одлука о трошковима поступка је преиначена и тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 202.825,00 динара.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 3351/21 од 16.09.2021. године)

11. Трошкови поступка

(Члан 154. Закона о парничном поступку)

Адвокат има право на увећање награде за састав тужбе када се ради о тужби са више кумулативних захтева, а не и када је један од тужбених захтева претходно питање за одлучивање о основаности другог.

Из образложења

Неосновано се жалбом тужиоца указује да су трошкови парничног поступка неправилно обрачунати. Како тужбени захтев за утврђење ништавости оспорене одредбе Уговора о кредиту представља претходно питање за одлучивање о захтеву за враћање неосновано стеченог, то се не ради о тужби са више кумулативних захтева, те стога није било места увећању награде адвокату за 50%, у смислу Тарифног броја 13. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 3978/21 од 10.11.2021. године)

**12. Право тужиоца на накнаду трошкова поступка
за састав поднеска којим је дат одговор на приговор**

(Члан 154. Закона о парничном поступку)

Тужилац има право на накнаду трошкова поступка за састав поднеска којим је дат одговор на приговор, ако је ова процесна радња према оцени суда била потребна за вођење парнице.

Из образложења

Међутим, одлучујући о захтеву за накнаду трошкова за састав поднеска од 01.07.2020. године, првостепени суд није правилно примено одредбе чл. 154. Закона о парничном поступку када је закључио да тужилац нема право на накнаду ових трошкова. Према чл. 154. Закона о парничном поступку, суд ће приликом одлучивања који ће трошкови да се накнаде странци да узме у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице. О томе који су трошкови потребни, као и о износу трошкова одлучује суд ценећи све околности. Наведена законска одредба не прописује да странке имају право на накнаду трошкова само за оне процесне радње за чије пропуштање је предвиђена штетна последица по странку, већ суд ценећи све околности, одлучује који су трошкови били потребни ради вођења парнице. Тужилац је поднеском од 01.07.2020. године дао одговор на приговор у складу са чл. 89. став 1. Закон о извршењу и обезбеђењу, износећи наводе за које је сматрао да могу бити од значаја за одлучивање о приговору туженог против решења о извршењу, па је наведена процесна радња била

потребна ради вођења парнице. Зато тужилац има право на накнаду трошкова поступка за састав овог поднеска, па је на основу чл. 401. став 1. тачка 3. Закона о парничном поступку донета одлука као у ставу I изреке решења.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 3828/21 од 27.05.2021. године)

13. Право на накнаду трошкова поступка достављања решења о извршењу од стране јавног извршитеља

(Члан 154. Закона о парничном поступку)

Уколико је по приговору извршног дужника поступак настављен као поводом приговора против платног налога, трошкови поступка пред јавним извршитељем за стварно предузете радње поводом достављања решења о извршењу странкама, саставни су део трошкова парничног поступка на чију накнаду тужилац има право, под условом да је уз захтев за накнаду ових трошкова доставио доказе о истима: закључак јавног извршитеља о предујму и доказ о плаћању ових трошкова.

Из образложења

Правилан је закључак првостепеног суда да тужилац нема право на накнаду трошкова на име предујма уплаћеног јавног извршитељу у износу од 13.331,48 динара, иако погрешно закључује да наведени трошак не представља трошак парничног поступка. Тужилац има право на накнаду трошкова насталих у поступку пред јавним извршитељем и то за оне радње које је јавни извршитељ предузео, али услов за остваривање права на накнаду ових трошкова јесте достављање доказа о наведеним трошковима, односно закључка о предујму и доказа о уплати ових трошкова. Тужилац није доставио закључак јавног извршитеља о предујму, нити доказ о уплати наведених трошкова, па је правилно првостепени суд закључио да нема право на накнаду трошкова уплаћених јавном извршитељу на име предујма.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 3828/21 од 27.05.2021. године)

14. Трошкови заступања у спору ради утврђења повреде ауторског или сродног права, права на жиг, модел и осталих права интелектуалне својине

(Тарифни број 14. и 15. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката)

Када тужбени захтев у спору ради утврђења повреде ауторског или сродног права, права на жиг, модел и осталих права интелектуалне својине не садржи процењив имовински захтев, странка има право на накнаду трошкова поступка на име заступања од стране адвоката обрачунату према тарифним бројевима 14. и 15. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, без обзира на означену вредност предмета спора.

Из образложења

Одлучујући о трошковима поступка, првостепени суд је погрешно применио Тарифни број 13. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, јер предмет тужбеног захтева није имовинске природе, већ утврђење повреде права жига, забрана даљег вршење повреде, промена пословног имена и уништење предмета којима се, према наводима тужбе, врши повреда. Имајући у виду садржину тужбеног захтева, у конкретном случају примењује се Тарифни број 14. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, којим је прописано да за састављање тужбе, противтужбе и других поднесака којима се покреће парнични поступак у непроцењивим предметима адвокату припада награда према врсти поступка, независно од означене од вредности спора и то у споровима о ауторском и сродним правима, о праву на жиг, моделу и о осталим правима интелектуалне својине, осим у процењивим имовинским захтевима из ових односа, износ од 45.000,00 динара. Такође у овом поступку примењује се тарифни број 15. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, који прописује да за заступање на рочишту адвокату припада за свако рочиште једнак износ награде као и за поднеске којима се покреће поступак из тарифног броја 13. и 14. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, увећано за сваки започети сат рачунајући од времена када је почетак био заказан. Према наведеним одредбама тарифе, без обзира на означену вредност предмета спора, а имајући у виду да се не ради о имовинско правном захтеву, тужени имају право на накнаду трошкова поступка обрачунату према тарифним бројевима 14. и 15. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 2794/21 од 29.04.2021. године)

**15. Право на накнаду трошкова извршења
у случају подношења више предлога за извршење**

(Члан 34. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Тужилац нема право на накнаду парничних трошкова на име трошкова извршења, ако је поднео више предлога за извршење ради намирења потраживања, која су могла бити предмет једног извршног поступка, што је проузроковало вођење и окончање више парничних поступака у којима се одвојено одлучује о накнади трошкова поступка.

Из образложења

Првостепени суд је тужиоцу досудио износ од 11.976,00 динара на име састава предлога за извршење и судске таксе на предлог за извршење. Пропустио је да примени члан 34. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, који прописује да извршни поверилац који подношењем више предлога за извршење против истог извршног дужника захтевао одвојено намирење више потраживања, која су се могла намирити у истом извршном поступку, има право на накнаду само оних трошкова које би имао да је ради намирења тих потраживања поднео само један предлог за извршење. На наведену одредбу тужени је основано указивао током првостепеног поступка, јер није било спорно међу парничним странкама да је тужилац, као извршни поверилац поднео више предлога за извршење ради намирења новчаног потраживања, иако је могао поднети један предлог за извршење, јер су сва новчана потраживања доспела пре подношења предлога за извршење.

Имајући у виду одредбу члана 34. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, чији је смисао да спречи злоупотребу кумулирања трошкова у ситуацији када се једним предлогом за извршење може остварити новчано потраживање, то тужилац нема право на накнаду трошкова поступка извршења за састав предлога за извршење и судску таксу на предлог за извршење у укупно износу од 11.976,00 динара. Право на накнаду трошкова тужилац је могао остварити подношењем само једног предлога за извршење, у ком случају би имао право на накнаду трошкова који би били одмерени у односу на висину целокупног потраживања тужиоца. Ово су разлози због којих је на основу члана 154. став 1. Закона о парничном поступку и члана 165. истог закона, преиначена одлука о трошковима поступка садржана у ставу IV изреке побијане пресуде, па је износ трошкова досуђених тужиоцу умањен за износ од 11.976,00 динара, колико износе трошкови извршења.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 11414/21 од 12.01.2022. године)

16. Кажњавање овлашћеног лица

(Члан 189. Закона о парничном поступку)

Када одговорно лице не поступи два пута по захтеву суда за достављање тражених докумената, испуњени су законски услови за новчано кажњавање тог лица.

Из образложења

Решењем ПС у кажњено је овлашћено лице М.Д., запослена у РГЗ Служба за катастар непокретности, новчаном казном у износу од 25.000,00 динара, због непоступања по налогу суда, те је поново наложено Служби за катастар непокретности да суду достави Уверење о идентификацији.

Одлука првостепеног суда је правилна.

Тачно је да је одредбом члана 18. став 1. Закона о поступку уписа у катастар непокретности и водова прописано да се поднесци, докази и акта у поступку уписа у катастар непокретности достављају у форми електронског документа, кроз е-шалтер, те да је чланом 60. став 2. истог Закона прописано да су судови обавезни да се путем е-шалтера повежу са Заводом најкасније до 1. јануара 2020. године.

Међутим, наведене одредбе Закона се односе на обавезу суда као обвезника доставе када се врши упис у катастар односно када се на основу судске одлуке која представља правни основ за упис података, односно промене података у катастру, врши упис у катастар, сагласно члану 22. наведеног Закона.

У конкретном случају, за потребе вођења предметног парничног поступка, суд је од Службе за катастар непокретности затражио одређена документа. Начин доставе наведеног захтева није од утицаја и не ослобађа обавезе РГЗ Службе за катастар непокретности, да поступи по наведеном захтеву, јер суд не послује по принципу електронског пословања. Дакле, у ситуацији када је суд два пута захтевао од РГЗ Службе за катастар непокретности, да достави тражена документа, а одговорно лице у наведеној Служби и поред примљеног захтева, не поступа по налогу суда, то је правилно првостепени суд сагласно одредби члана 189. и 190. Закона о парничном поступку донео одлуку као у изреци ожалбеног решења.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 9366/21 од 21.10.2021. године)

17. Начело опортунитета и парнични поступак

**(Члан 283. Закона о кривичном поступку
Члан 191. Закона о парничном поступку)**

Одлагање кривичног гоњења и закључење споразума о надокнади причињене штете, између јавног тужиоца и осумњичене, не одузима право оштећеном да тужбом покрене парнични поступак ради накнаде штете јер се против поменутог споразума не може изјавити правни лек.

Из образложења

Из стања у списима предмета произлази да је тужба поднета 20.05.2019. године, а да је тужени износ од 100.000,00 динара платио тужиоцу 15.01.2020. године и износ од 194.670,87 динара дана 12.02.2020. године, одакле произлази да је плаћање уследило након утужења. Надаље првостепени суд истиче да су парничне странке биле у пословном односу, што је тачно, али поводом неких других рачуна, а не утуженог, јер је у вези спорног износа овде тужилац поднео ОЈТ кривичну пријаву дана 30.05.2018. године, против заступника тужене, због извршеног кривичног дела крађе из члана 203. став 1. КЗ. Осумњичена је признала извршење кривичног дела, па је Основно јавно тужилаштво у донело Наредбу о одлагању кривичног гоњења од 23.12.2019. године, а осумњиченој је наложено да на рачун тужиоца исплати трошкове вештачења и износ од 294.670,87 динара, што је учинила на горе описани начин. Из изнетих разлога нејасан је закључак првостепеног суда да је постојао пословни однос, те да је плаћање уследило након утужења.

...

Одредбом чл.283 Законика о кривичном поступку, прописано је да јавни тужилац може одложити кривично гоњење за кривична дела за која је предвиђена новчана казна или казна затвора до пет година између осталог ако осумњичени прихвати обавезу да накнади причињену штету. У конкретним околностима управо на основу цитиране одредбе, према начелу опортунитета дошло је до одлагања кривичног гоњења законског заступника тужене, све закључењем споразума између осумњичене и јавног тужиоца а што подразумева постојање правног односа између државе и осумњичене а не разрешење спора између овде странака у поступку.

Наиме, у складу са начелом опортунитета, тужена је исплатила део спорног износа тужиоцу, што не одузима право тужиоцу да захтев за обештећење поднесе и у парничном поступку у коме би се расправиле одлучне чињенице у ком периоду је било неовлашћене потрошње и колика је противвредност неовлашћене потрошње. Наведено је нужно утврдити у оквирима парничног поступка, јер

тужилац није био у могућности да употреби жалбу или било које правно средство против Споразума који је закључен између окривљене и тужилаштва, па је из изнетих разлога овлашћен да затражи расправљање одлучних чињеница пред парничним судом.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 5521/20 од 01.07.2021. године)

18. Немогућност одбацивања тужбе због недостављања доказа

**(Члан 192. став 1. и члан 294. став 1. тачка 7.
Закона о парничном поступку)**

Недостављање доказа не чини тужбу неуредном, па не може ни бити разлог за одбачај тужбе.

Из образложења

... Напред цитираним одредбама Закона о парничном поступку изричито је прописано шта тужба треба да садржи тако да се по њој може поступати, односно да се може сматрати уредном. Поред података који су прописана садржина за сваки поднесак, тужба мора да садржи и одређени захтев, као и чињенице и доказе у прилог том захтеву. Питање уредности тужбе је ограничено на садржину поднеска који тужба представља у формалном смислу. Да би тужба била потпуна, тужилац је дужан да у истој само наведе доказе за утврђивање чињеница на којима заснива свој захтев. Достављање доказа, како уз подношење тужбе, тако и након подношења исте, од утицаја је за основаност тужбеног захтева, не и за уредност саме тужбе. Сходно наведеном, недостављање доказа, чак и кад постоји налог суда за достављање истих, не значи да тужилац није поступио по налогу суда да уреди тужбу, с обзиром да недостављање доказа не може ни у ком случају значити да је тужба неуредна. Стога не може бити ни разлог за одбачај тужбе у смислу члана 294. став 1. тач. 7) Закона о парничном поступку.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 4411/21 од 13.10.2021. године)

19. Тужба за утврђење

(Члан 194. став 2. Закона о парничном поступку)

Допуштеност подношења тужбе ради утврђења неистинитости исправе-пуномођја за заступање, условљена је постојањем правног интереса за вођење таквог поступка.

Из образложења

У складу са одредбом члана 194. став 2. Закона о парничном поступку, странка има законску могућност да у судском поступку захтева утврђење неистинитости исправе, конкретно издатог пуномођја за заступање, али нужен услов је постојање правног интереса за вођење таквог поступка. Правни интерес се цени са становишта његових могућности да по исходавању судске одлуке у том спору, истом може, пред надлежним органом да оствари неко своје право односно, покрене поступак ради остваривања тог права.

Одредбом члана 176. став 1. тачка 6. и 8. Закона о општем управном поступку прописано је да поступак који је окончан решењем против којег не може да се изјави жалба (коначно решење) се понавља ако странка није била заступана у складу са законом, као и ако је решење донето на основу лажне исправе или лажног исказа или као последица другог кривичног дела. Из напред наведене одредбе Закона о општем управном поступку, следи да је ванредни правни лек против коначних решења донетих у управном поступку, (решења против којих није могуће изјављивање жалбе), понављање поступка, под одређеним, таксативно наведеним условима. Из тужбених навода, закључује се да је тужени, поступајући у својству пуномоћника тужиоца, а по основу неовлашћено издатог пуномођја, заступао тужиоца у поступку конверзије права коришћења у право својине пред Републичким геодетским заводом, где је тужилац изгубио право коришћења, а право својине је стекло друго правно лице. Пуномоћник, чије се пуномоћје оспорава није уложио на жалбу на такво решење и исто је постало коначно. Из наведеног произлази правни интерес тужиоца да суд, у парничном поступку након спроведеног доказног поступка, донесе одлуку о неистинитости издатог пуномођја, како би у случају позитивног исхода по њега, евентуално имао могућност да у поступку пред Републичким геодетским заводом поднесе одговарајући предлог прописан Законом о општем управном поступку, односно како би могао доставити доказ прописане врсте и заштити своја права.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 2416/21 од 02.06.2021. године)

20. Престанак нужног супарничара и потпуна легитимација

(Члан 211. Закона о парничном поступку)

Када један од нужних супарничара престане да постоји, а нема правног следбеника, испуњени су услови да се парнични поступак настави у односе на оне тужене који и даље постоје.

Из образложења

Сагласно претходно наведеном нису основани ни остали жалбени наводи тужиоца којима се указује да су у конкретном случају били испуњени услови за наставак поступка у односу на Републику Србију и да је иста правни следбеник јер је на њу пренета имовина обрисаног друштва. Међутим, на основу садржине првостепеног решења произлази да, због чињенице да су и првотужени и друготужени били једночлана привредна друштва и да су њихови чланови такође обрисани из регистра, наведена правна лица немају правне следбенике. У тој ситуацији, а имајући у виду да је предмет тужбеног захтева утврђење ништавости више уговора закључених између наведених тужених, а које исте ставља у положај јединствених и нужних супарничара, произлази да је првостепени суд требало да цени да ли су у овој ситуацији, када су поједине од уговорних страна престале да постоје без постојања правних следбеника, испуњени услови да се поступак настави у односу на преостале уговорне стране. Наиме, када је тужбени захтев усмерен на више тужених који се налазе у заједници јединственог и нужног супарничарства, а поједини од њих су престали да постоје, стичу се услови да се започети поступак настави у односу на оне тужене који и даље постоје и у том смислу се суштински чини изузетак да се поступак наставља иако је нарушена потпуна пасивна легитимација.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4528/21 од 09.09.2021. године)

21. Нужно супарничарство, солидарност и прекид поступка

(Члан 211. Закона о парничном поступку)

Поступак који се води против тужених као солидарних дужника прекида се према свим туженима само ако су у питању нужни супарничари.

Из образложења

Првостепени суд у образложењу решења наводи да је тужилац тужбу усмерио према туженима као супарничарима а по основу солидарне одговорности при чему првостепено решење не садржи разлоге на основу којих је првостепени суд нашао да су испуњени услови за прекид поступка у односу на оба тужена, односно не садржи разлоге који би упућивали на то да се ради о нужним супарничарима у смислу чл. 211 ЗПП. Солидарна одговорност је материјалноправни појам за разлику од супарничарства које је процесноправни појам. Нужно супарничарства подразумева постојање односа између супарничара који је такве природе да тужбом морају да буду обухваћена сва лица која су учесници таквог односа. Солидарност дужника подразумева одговорност дужника солидарне обавезе за целу обавезу што подразумева његову самосталност у односу на друге солидарне дужнике. Из образложења ожалбеног решења не може се сагледати на основу којих разлога је првостепени суд нашао да је било места прекиду поступка према оба тужена.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 9222/21 од 28.10.2021. године)

22. Умешач као јединствени супарничар**(Члан 219. Закона о парничном поступку)**

Умешач који има положај јединственог супарничара има право да истовремено са изјавом о ступању у парницу тражи и наставак прекинутог жалбеног поступка.

Из образложења

Одредбом члана 215. ст. 1, 2 и 3 Закона о парничном поступку је прописано да лице које има правни интерес да у парници која тече међу другим лицима једна од странака успе, може да се придружи овој странци. Умешач може да ступи у парницу у току целог поступка све до правноснажности одлуке о тужбеном захтеву, као и у току поступка настављеног изјављивањем ванредног правног лека. Изјаву о ступању у парницу умешач даје на рочишту или поднеском. ... Одредбом члана 219. ст. 1 и 2 Закона о парничном поступку прописано је да ако правно дејство пресуде треба да се односи и на умешача, он има положај јединственог супарничара (члан 210), а умешач са положајем јединственог супарничара има право да изјави правне лекове и у парници у којој није учествовао без своје кривице.

Код таквог стања ствари овај суд је сматрао да је захтев умешача на страни туженог за ступање у ову парницу прекинуту у жалбеном поступку основан, будући да није спорно да умешач има правни интерес за правноснажним окончањем овог поступка према туженом и да у конкретном случају умешач има положај јединственог супарничара у овом предмету, те стога има законска овлашћења да тражи истовремено са изјавом о мешању и наставак прекинутог жалбеног поступка, па је одлучено као у ставу I и II изреке ове пресуде.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 1999/21 од 28.04.2021. године)

23. Разлози за прекид парничног поступка

(Члан 222. Закона о парничном поступку)

Прекид обављања делатности предузетника не представља разлог за прекид парничног поступка.

Из образложења

Из решења АПР-а од 11.07.2019. године у спису предмета произлази да је код туженог регистрована промена података о прекиду обављања делатности, да је обављање делатности прекинуто 09.07.2019. године, а прекид обављања делатности ће трајати до регистрације датума наставка обављања делатности. Следи да је код туженог дошло до прекида обављања делатности, не и брисања из регистра привредних субјеката. Осим тога, брисање предузетничке радње из регистра нема за последицу прекид поступка у смислу члана 222. Закона о парничном поступку, а имајући у виду одредбу члана 85. став 2. Закона о привредним друштвима, због чега је решење о прекиду поступка морало бити укинуто.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 8467/21 од 29.09.2021. године)

24. Примена правила о терету доказивања

(Члан 228. Закона о парничном поступку)

Суд је дужан да странци омогући да своје наводе докаже, тако што ће извести предложене доказе, а затим извести закључак да ли је битна

чињеница доказана или не, а ако је неоправдано одбио извођење предложеног доказа, тада одлуку не може засновати на правилима о терету доказивања.

Из образложења

Према чл. 450. Закона о парничном поступку расправљање о тужби због сметања државине ограничава се само на расправљање и доказивање последњег стања државине насталог сметањем. За судску заштиту државине неопходно је утврдити последње стање државине и настало сметање, што подразумева одређену радњу туженог којом је онемогућио држаоца да држи ствар или којом је узнемиравао држаоца у његовој мирној државини. У овом поступку нису утврђене чињенице које се односе на државину тужиоца. Одлуку којом је усвојио тужбени захтев у односу на првотуженог, првостепени суд је донео применом правила о терету доказивања закључујући да првотужени није доказао да је након пријема дописа од 19.08.2020. године оспорио тужиоцу право на државину и захтевао враћање ствари. Обавеза је тужиоца у складу са чл. 228. Закона о парничном поступку да докаже чињенице на којима заснива тужбени захтев, па између осталог и битну чињеницу сопствене државине на предметној ствари. Са друге стране првотужени је током поступка предложио извођење доказа ради доказивања сопствене државине на истој ствари, а првостепени суд је тужбени захтев усвојио, претходно одбијајући доказне предлоге првотуженог за извођење доказа саслушањем сведока ДС, као непосредног руковоца машином и ДК, као супервизора. Правило о терету доказивања суд примењује ако на основу изведених доказа не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, али је дужан да странци омогући да своје наводе докаже, тако што ће извести предложене доказе, а затим извести закључак да ли је битна чињеница доказана или не. Ако суд одбије извођење доказа предложено од стране једне парничне странке, тада се не може одлука заснивати на недоказаности чињеница, на које се та парнична странка позивала.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 5949/20 од 14.01.2021. године)

25. Одбијање тужбеног захтева као преурањеног

Преурањеност тужбе је разлог за одбијање тужбеног захтева, а не за одбачај тужбе.

Из образложења

У складу са тим, нису основани жалбени наводи тужилаца којима се указује да је првостепена одлука погрешна, јер је првостепени суд тужбу требало да одбаци као преурањену, а не као неблагоприятну, јер се тужба не може одбацивати као преурањена, већ се тужбени захтев може одбити као преурањен, а изостанак уредног упута за покретање парничног поступка представља процесну претпоставку прописану самим Законом о стечају за поступање парничног суда, која за директну последицу има управо одбачај тужбе. У том смислу нису основани ни остали жалбени наводи тужилаца којима се указује на неправилности првостепене одлуке и садржину датог образложења, а имајући у виду да је првостепени суд сагласно стању у списима предмета донео правилну одлуку о одбачају тужбе.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 4067/21 од 23.09.2021. године)

26. Разлика између допунске одлуке и решења о исправци

(Члан 356. Закона о парничном поступку)

Уколико суд пропусти да одлучи о свим захтевима поднетим у току поступка, па тако и о делу захтева за исплату трошкова поступка, може на предлог странке донети допунску одлуку, а не решење о исправци.

Из образложења

Полазећи од садржине изјављених жалби и тужиоца и туженог, произлази да се основано жалбама указује да првостепени суд није правилно поступио када је донео наведене одлуке најпре о исправци решења о трошковима поступка које је садржано у ставу 2. изреке пресуде на основу признања П ... од године, а да затим првостепени суд није правилно поступио када је донео и решење од године. Наиме, одредбом члана 362. Закона о парничном поступку, на коју одредбу се првостепени суд позвао, решењем о исправци се могу исправити у свако доба очигледне грешке у писању одлуке. Мењање одлуке о трошковима поступка које истовремено прати и одговарајуће образложење се не може подвести под грешком у писању, па у складу са тим нису били испуњени услови да првостепени суд доноси решење о исправци од године јер првостепени суд доносећи претходну одлуку о трошковима поступка није учинио очигледно грешку у писању у односу на износ досуђених трошкова, а што се може утврдити из садржине образложења првостепеног решења, нити су после

били испуњени услови да поново доноси решење о исправци којим је опет умањено трошкове поступка који су досуђени тужиоцу за досуђене таксе налазећи да је погрешно применио одређени тарифни број Таксене тарифе и да даље није одлучио о захтеву туженог за трошкове поступка. Најпре погрешна примена одговарајућег тарифног броја Таксене тарифе може само имати за последицу доношење одговарајуће другостепене одлуке уколико је изјављена жалба против такве одлуке. Пропуштање да се одлучи о одређеним захтевима опет има за последицу доношење допунске одлуке, а не одлуке о исправци.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 8829/21 од 04.11.2021. године)

27. Оцена непосредно изведених доказа

(Члан 374. став 1, у вези члана 8. Закона о парничном поступку)

Суд има обавезу да одлуком цени исказе саслушаних сведока и парничних странака. Цитирање садржине датих исказа не може се сматрати оценом изведених доказа од стране суда.

Из образложења

Првостепени суд цитирајући исказе саслушаних сведока и директора парничних странака није оценио исказе наведених сведока и није отклонио противречности у исказима истих. Тачно је да је тужилац свој захтев поставио на тај начин што је описујући чин сметања државине навео да је тужени извршио сметање тужиоца у последњој мирној државини тако што је и поред захтева тужиоца одбио да подигне рампу која се налази на улазу у двориште пословне зграде и да је на тај начин спречио тужиоца у приступу дворишту, као и несметаном пролазу и приступу његовом пословном простору који се налази у том дворишту на парцели број дела парцеле 2 и 3 означеног под редним бројем 1 у Листу непокретности КО Тачно је и да је тужилац у току поступка покушао да расправљање сведе на наведене околности, али чињенични наводи којима је тужени оспоравао постављени захтев односили су се на чињеницу да парничне странке као сувласници посебних делова зграде имају право заједничког коришћења предметног дворишта, али на тај начин што је у истом извршена подела паркинг места и да се суштински коришћење дворишта састоји у коришћењу одређених паркинг места, а чему управо служи улаз у двориште. Претходно наведене чињеничне наводе туженог првостепени суд није

расправио и није у својој одлуци образложио с обзиром да првостепени суд сматра да је тужиоцу онемогућено да уђе возилом на парцелу где се налази његов пословни простор, а не да се паркира на паркинг местима резервисаним за возила туженог.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 2680/21 од 09.06.2021. године)

28. Последица неприступања предлагача на рочиште по предлогу за понављање поступка

(Члан 431. Закона о парничном поступку)

Неприступање предлагача на рочиште по предлогу за понављање поступка нема за последицу презумпцију повлачења предлога за понављање поступка.

Из образложења

Тужилац је поднео предлог за понављање поступка 17.07.2020. године. Поводом истог предлога првостепени суд је заказао рочиште за 11.05.2021. године. На исто рочиште уредно позвани тужилац није приступио па је суд, позивајући се на одредбу чл.304 ЗПП, донео решење о пресумираном повлачењу предлога за понављање поступка.

Погрешно је првостепени суд применио одредбу чл.304 ЗПП на коју се позвао. Жалбени разлог у смислу чл.374 ст.1 ЗПП основано је истакнут у жалби. У конкретном случају није било места примени наведене одредбе.

Одредба чл.304 ЗПП о пресумираном повлачењу тужбе примењује се у случају неприступања уредно позваног тужиоца на припремно рочиште. Ниједном одредбом Закона о парничном поступку није прописана сходна примена наведене одредбе у поступку по ванредном правном леку-предлогу за понављање поступка. Рочиште по предлогу за понављање поступка нема карактер припремног рочишта. Поступак по предлогу за понављање поступка прописан је одредбама чл.426-435 ЗПП те је одредбом чл.430 и 431 ЗПП императивно прописано одржавање рочишта по предлогу за понављање поступка.

(Из решење Привредног апелационог суда Пж 6322/21 од 05.08.2021. године)

29. Уредност предлога за одређивање привремене мере

(Члан 415. став 2. и члан 416. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Прецизним одређивањем неновчаног потраживања, које ће бити предмет тужбе у парничном поступку, стичу се услови да се испита вероватност потраживања које се обезбеђује, а потом и да ли се предложеном привременом мером исцрпљује тужбени захтев.

Из образложења

Одредбом чл. 416. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу је прописано да се у предлогу за одређивање привремене мере поред врсте привремене мере назначава и њено трајање, као и средство и предмет којим се она извршава, док је ставом 3. овог члана прописано да се предлог за одређивање привремене мере одбацује решењем ако не садржи средство и предмет којим се привремена мера извршава, без претходног враћања на допуну. Првостепени суд налази да извршни поверилац није у предлогу за одређивање привремене мере назначио средство којим се она извршава у делу става II изреке, а што је обавезна садржина предлога за одређивање привремене мере, сагласно члану 416. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Правилно је становиште првостепеног суда да из садржине предлога за одређивање привремене мере извршног повериоца од 22.03.2021. године, произлази да се истим тражи одређивање привремене мере ради обезбеђења неновчаног потраживања. Међутим, према стању у списима, извршни поверилац није у предлогу за одређивање привремене мере навео шта је предмет обезбеђења односно, није прецизно определио потраживање чије се обезбеђење тражи предложеном привременом мером. У том смислу, прихвата се као правилно становиште првостепеног суда да извршни поверилац у предлогу није јасно и недвосмислено прецизирао потраживање чије се обезбеђење захтева предложеном привременом мером сходно члану 415. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Наиме, одредбом члана 415. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу је прописано да се у предлогу за обезбеђење прецизно назначавају потраживање чије се обезбеђење захтева, законски разлози за обезбеђење чињенице и докази из којих произлази вероватност постојања законских разлога за обезбеђење и врста средстава обезбеђења.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 293/21 од 08.07.2021. год.)

30. Сврха привремене мере код специфичне врсте робе

(Члан 449. став 3. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Привремена мера мора бити у функцији обезбеђења конкретног потраживања.

Из образложења

Основани су наводи жалбе да приликом доношења побијаног решења о привременој мери првостепени суд није ценио сврху и циљ привремене мере који такође морају бити испуњени ради обезбеђења потраживања које је предмет тужбеног захтева. Сврха привремене мере је обезбеђење, а не испуњење потраживања повериоца и њена сврха је у томе да спречи противправно понашање неке од странака. Поред овога, привременом мером се потраживање не остварује, већ обезбеђује од немогућности испуњења или отежаног испуњења уколико се ради о потраживању у опасности. Да би се одредила привремена мера мора да постоји узајамни однос који се састоји у сврси привремене мере да обезбеди потраживање које је предмет тужбеног захтева. Стога је приликом одлучивања о предлогу тужиоца за одређивање привремене мере првостепени суд требало да цени њену адекватност и сврху. Тужбени захтев се односи на испоруку робе - малине која је по својим карактеристикама специфична. Тужбени захтев тужилац у овој правној ствари према туженом темељи на одредбама уговора на основу кога се тужени обавезао да до јуна 2021. године тужиоцу испоручи предметну малину и то род малине 2020. године, за који је током поступку утврђено да је раскинут једностраним раскидом од стране туженог, због неиспуњена уговорних обавеза од стране тужиоца.

Са друге стране, одређеном привременом мером се туженом забрањује да отуђи робу – малине рода 2020. у наведеној количини - све док траје парнични поступак, па је у том смислу требало ценити да ли је оваква привремена мера адекватна и да ли се истом обезбеђује неновчано потраживање тужиоца. У том смислу основани су наводи жалбе да је усвајање привремене мере обесмишљено, јер тужилац према његовим наводима има интерес да му се предметна роба - малине испоручи само до јуна 2021. године, када стиже нови род. Како се ради о веома специфичној роби која има вредност на тржишту само до јуна идуће године за род од претходне године, а имајући у виду да у јуну стиже нови род за ту годину, тако да наведена роба након јуна 2021. године неће имати никакву тржишну вредност, то су основани наводи жалбе да тужилац никакву сврху не постиже одређеном привременом мером, јер након јуна 2021. године неће имати

интерес да преузме робу од туженог. Такође треба имати у виду дужину трајања ове парнице, као и неспорну чињеницу да ће у истом периоду предметна роба изгубити на вредности, због чега ће тужени свакако претрпети штету.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 7943/21 од 16.09.2021. године)

31. Налог за плаћање судске таксе

(Члан 37. став 4. и 41. став 2. Закона о судским таксама)

Правни лек против опомене, односно налога којим се таксени обвезник позива да плати таксу није дозвољен.

Из образложења

Имајући у виду горе цитиране одредбе Закона о судским таксама, правни лек –жалба дозвољен је само против решења којим суд утврђује износ неплаћене таксе и евентуални износ казнене таксе и у питању је решење о принудној наплати судске таксе, док према Закону о судским таксама није прописано да је дозвољен правни лек - приговор против опомене, односно налога којим се таксени обвезник позива да плати таксу.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 1038/2021 од 02.12.2021. године)

32. Извршност пресуде

(Члан 44. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Потврда о извршности издаје се само у односу на обавезујући (кондемнаторни) део судске одлуке.

Из образложења

Када је у питању потврда о извршности, онда је само део првостепене пресуде који је обавезујући - кондемнаторан и подобан да се у погледу тог дела

пресуде изда и потврда о извршности. Извршност наступа протеком партиционог рока, а у овом случају то је протеком 8 дана од када је, у овом случају тужени примио другостепену пресуду.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 3984/21 од 02.06.2021. године)

33. Тужба за оглашавање савесног лица за подносиоца пријаве или носиоца права

(Члан 104. Закона о жиговима)

Одлука Завода за интелектуалну својину по поднетом приговору на пријаву туженог за признање жига не представља претходно питање по тужби тужиоца поднетој са циљем да га суд огласи за подносиоца пријаве, односно носиоца права.

Из образложења

Правилно првостепени суд закључује да поступак пред Заводом за интелектуалну својину, односно исход поступка по приговору који је уложен на пријаву туженог није претходно питање за решење у овој правној ствари у смислу члана 12. Закона о парничном поступку, јер се о питању савесности и поштења не одлучује у поступку пред Заводом, већ ће о том питању одлучити суд у овој парници, с посебним освртом на чињеницу да је тужба у овој правној ствари поднета у смислу одредбе члана 104. Закона о жиговима. Одредбом члана 104. Закона о жиговима одређено је да ако је пријава поднета противно начелу савесности и поштења или је знак регистрован на основу такве пријаве, односно на основу пријаве којом је повређена законска или уговорна обавеза, лице чије је правни интерес тиме повређен може тужбом тражити да га суд огласи за подносиоца пријаве, односно носиоца права. Полазећи од садржине наведене законске одредбе правилно првостепени суд закључује да приликом доношења одлуке о тужбеном захтеву, суд је дужан да цени да ли је пријава поднета противно правном стандарду, односно начелу савесности и поштења или да је знак регистрован на основу такве пријаве, односно пријаве којом је повређена законска или уговорна обавеза, а не зависи од тога какав је исход поступка по пријави нити поступка по приговору.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 7019/21 од 26.08.2021. године)

34. Процесне претпоставке за тужбу против ликвидационог дужника

**(Члан 535. Закона о привредним друштвима
„Сл. гласник РС“ бр. 36/11 и 99/11)**

Уколико ликвидациони дужник не сачини листу признатих и оспорених потраживања и повериоца не обавести о оспоравању потраживања у року од 30 дана од дана пријема пријаве потраживања, не може наступити преклузија пријављеног потраживања, јер законом прописани рок од 15 дана за подношење тужбе почиње тећи од дана пријема обавештења о оспоравању потраживања.

Из образложења

Без основа се жалбом туженог указује да тужилац у ликвидационом поступку није поднео уредну и благовремену пријаву потраживања, будући да је у првостепеном поступку утврђено да је тужилац поднео пријаву потраживања, а да нема доказа да је тужени тужиоца обавестио да је његово потраживање оспорено. Зато је правилан закључак првостепеног суда да није било процесних сметњи за подношење тужбе у овој правној ствари у складу са одредбама чл. 527. Закона о привредним друштвима. Према чл. 535. став 4. Закона о привредним друштвима ("Сл. гласник РС" бр. 36/11 и 99/11) који је био на снази у време покретања поступка ликвидације над туженим, ако поверилац чије је потраживање оспорено не покрене поступак пред надлежним судом у року од 15 дана од дана пријема обавештења о оспоравању потраживања и у истом року о томе писаним путем обавести друштво, то потраживање се сматра преклудираним. Међутим, услов за примену одредбе чл. 535. став 4. Закона о привредним друштвима јесте да ликвидациони дужник у складу са ставом 1. и 2. овог члана евидентира све спеле пријаве потраживања и сачини листу пријављених потраживања, као и листу признатих и оспорених потраживања, те да повериоца у року од 30 дана од дана пријема пријаве потраживања, обавести о оспоравању потраживања уз образложење оспоравања. У конкретном случају нема доказа да је тужени сачинио листу признатих и оспорених потраживања и тужиоца обавестио о оспоравању његовог потраживања, јер би преклузија тужиоцевог потраживања могла наступити тек уколико у року од 15 дана од дана пријема обавештења о оспоравању потраживања, не покрене поступак пред надлежним судом ради остварења овог потраживања.

(Из пресуда Привредног апелационог суда Пж 5642/20 од 01.04.2021. године)

2. МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

1. Раскид уговора због промењених околности

(Члан 133. Закона о облигационим односима)

Останак уговора на снази не може зависити од процене једне уговорне стране, па је искључена могућност једностраног раскида уговора због промењених околности. Раскид због промењених околности може изрећи само суд, по тужби оне стране која сматра да јој је отежано испуњење.

Из образложења

Правилно првостепени суд констатује да се због промењених околности уговор може раскинути само судским путем, преображајном тужбом. Наведено произлази, посебно, из одредбе чл. 135 Закона о облигационим односима која прописује мерила којима се суд руководи приликом доношења такве одлуке. Дакле, насупрот наводима жалбе тужиоца, законом је искључена могућност да једна уговорна страна оценом неке околности као околности из одредбе чл. 133 наведеног прописа (тзв. „промењена околност“) једнострано раскине уговор. Наведено је последица чињенице да уговор настаје сагласношћу воља (чл. 26 ЗОО), да су стране уговорнице равноправне (чл. 10 ЗОО) те да су у обавези да своје обавезе испуњавају савесно и у свему како оне гласе (чл. 17 ЗОО). Супротно би значило да опстанак уговора зависи од субјективне процене једне уговорне стране о томе да ли су настале околности такве да јој отежавају испуњење обавезе или се због њих не може испунити сврха уговора, што свакако није у складу са основним начелима облигационог права. Странке се свакако могу сагласити да због неких нових околности раскидају уговор, као што могу уредити и последице истог, али тада се не ради раскиду због промењених околности већ о споразумном раскиду уговора, без обзира на мотиве који су до таквог споразума довели. Без утицаја је позивање тужиоца у жалби на одређену праксу овог и суда највише инстанце код чињенице да ни у једној од наведених одлука није наведено да страна којој је отежано испуњење може због промењених околности раскинути уговор "простом изјавом воље", већ је само указано на право да се захтева раскид а, процесноправном терминологијом, захтев се истиче у тужби.

Другим речима, раскид због промењених околности са свим последицама истог може изрећи само суд по тужби оне стране уговорнице која сматра да јој је отежано испуњење. Надаље, код раскида уговора због промењених околности узимају се у обзир околности које доводе до тешкоћа у испуњењу обавезе или се због њих не може постићи сврха уговора у мери у којој је очигледно да он не одговара очекивањима странака и да би било неправично одржати га снази. И насталу околност и потребну меру отежаности доказује страна која захтева раскид.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 1265/21 од 23.06.2021. године)

2. Уступање уговора

**(Члан 145. став 3. и члан 67. став 1.
Закона о облигационим односима)**

Након обавештења да је извршено уступање неформалног уговора, уколико друга уговорна страна настави да се понаша у складу са уговором, не може се позивати да нема њеног пристанка на извршено уступање уговора, јер је на тај начин исказала своју вољу да остане при закљученом уговору са новим сауговарачем.

Из образложења

На утврђено чињенично стање, правилно је првостепени суд применио материјално право када је усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату накнаде за право службености пролаза. Уговор о конституисању права службености пролаза закључен између друштва ... и туженог, обавезује туженог на исплату предметне накнаде и када дође до уступања уговора трећем лицу, без обзира да ли је тужени дао свој пристанак на уступање. Када услед статусних промена код друштва ..., треће лице постане пријемник утужених потраживања, тужени је у обавези према трећем лицу, без обзира да ли је дао свој пристанак на уступање.

Без основа тужени у жалби указује на потребу постојања писане сагласности на уступање у вези одредбе члана 145. став 3. Закона о облигационим односима, јер је неформалност уговора, у смислу одредбе члана 67. став 1. Закона о облигационим односима, правило, а за закључење предметног Уговора о конституисању службености пролаза није била нужна писана форма ни у смислу Закона о основама својинскоправних односа нити у смислу тада важећег Закона о железници. Стога, уколико након обавештења да је извршено уступање

неформалног уговора друга уговорна страна настави да се понаша у складу са уговором, не може се позивати да нема њеног пристанка на извршено уступање уговора, јер је на тај начин исказала своју вољу да остане при закљученом уговору са новим сауговорачем.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4931/19 од 28.04.2021. године)

3. Право на издвајање предмета лизинга из стечајне масе примаоца лизинга

(Члан 154. и 219. Закона о облигационим односима)

Давалац лизинга нема право на накнаду користи коју је стечајни дужник као прималац лизинга имао од употребе предмета уговора о лизингу, нити право на накнаду штете, ако својим пропуштањем није остварио право на државину ствари које су у његовом власништву, упркос чињеници да му је излучно право признато.

Из образложења

На утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право када је одбио основни и евентуални тужбени захтев. Тужилац је са ПТП „...“ д.о.о. био у пословном односу по основу Уговора о финансијском лизингу, па након отварања стечајног поступка над корисником лизинга није реализовао своје право на издвајање предмета лизинга из стечајне масе примаоца лизинга, иако му је од стране примаоца лизинга било омогућено преузимање предмета лизинга. Право тужиоца на издвајање предмета лизинга (излучно право из стечајне масе примаоца лизинга) подразумева обавезу примаоца лизинга над којим је отворен стечајни поступак да предмете лизинга издвоји из стечајне масе, будући да се ради о предметима чији је власник давалац лизинга, али не и обавезу да предузима било какве активне радње како би давалац лизинга преузео предмете лизинга. У конкретном случају, тужиоцу је било омогућено да преузме предмете лизинга, његово излучно право није оспоравано од стране корисника лизинга, али тужилац ово своје право није остварио, иако ничим од стране примаоца лизинга није био онемогућен или спречен да ово право оствари. Након продаје стечајног дужника као правног лица, тужилац све до 03.11.2017. године није предузео нити једну радњу да би преузео предмете лизинга од туженог, а и након обраћања туженом дописом од 03.11.2017. године, тужилац није преузео предмете лизинга, иако од стране туженог није онемогућен да ово своје право оствари.

Без утицаја на правилност побијане одлуке су жалбени наводи тужиоца да је очекивао да ће тужени откупити предметну опрему, јер ни након тога што до откупа опреме у разумном року није дошло, тужилац није предузео нити једну активну радњу како би стекао државину на предметима лизинга. Стога нема право у смислу члана 219. Закона о облигационим односима, да му тужени накнади корист коју је имао од употребе предметне опреме, јер управо тужилац својим нечињењем, није остварио право на државину ствари које су у његовом власништву. Тужилац нема право ни на накнаду штете због умањене вредности ствари у износу од 512.561,00 динара, нити право на накнаду штете у виду изгубљене добити, због немогућности издавања предметне опреме у закуп у износу од 1.027.620,00 динара, јер нису испуњени услови из члана 154. Закона о облигационим односима за настанак права на накнаду штете. Оштећени има право на накнаду штете када је дошло до умањења његове имовине или спречавања њеног увећања радњом штетника за коју овај одговара и уколико постоји узрочно-последична веза између проузроковане штете и штетникове радње. У конкретном случају, нема доказа да је до умањења вредности предметне опреме дошло радњама туженог за које тужени одговара. Управо супротно, уколико постоји умањење тужиочеве имовине, исто је проузроковано тужиочевим нечињењем.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 5978/20 од 29.07.2021. године)

4. Накнада штете

(Члан 18. и 154. Закона о облигационим односима)

Обавеза је купца да обавести другу страну да је дошло до промене лица које је овлашћено да наручује, односно преузима робу.

Из образложења

Пропустом туженог да обавести тужиоца да је дошло до промене у погледу лица које има овлашћење за преузимање робе и издавањем те робе, за тужиоца је наступила штета у висини која представља новчани еквивалент испоручене робе. Тужени је био у обавези да обавести тужиоца о престанку радног односа, односно овлашћења у погледу поручивања и преузимања робе, управо на начин како га је претходно и упознао са овлашћеним лицем. На туженом је био терет доказивања ових околности, а на страни тужиоца нису постојали разлози за сумњу у погледу овлашћења и трајања радног односа, имајући у виду да је лице НН претходно већ поручивао и преузимао робу која је уредно била плаћана од стране туженог. Роба

из утуженог рачуна је преузета на начин који је био уобичајен у периоду док је НН био радно ангажован код туженог, под истим околностима као и код претходно издатих рачуна-отпремница. Тужени за робу коју је преузимало наведено лице никада није доставио примедбе тужиоцу, нити је указивао да није био овлашћен за преузимање робе, а поред тога сву наручену робу је уредно и платио, осим робе по утуженом рачуну. Насупрот наводима жалбе, тужени је тај који у конкретном случају није поступао са повећаним степеном пажње у смислу члана 18. Закона о облигационим односима, јер је својим поступком, односно пропустом да тужиоца обавести о томе да поменуто лице више није запослено нити овлашћено да преузима робу, омогућио да тужиоцу буде проузрокована штета у утуженом износу.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2396/21 од 28.10.2021. године)

5. Потпуна накнада штете

(Члан 185. Закона о облигационим односима)

Оштећени има право на потпуну накнаду штете, укључујући и плаћени порез на додату вредност на услугу поправке возила оштећеног у саобраћајној незгоди.

Из образложења

На утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право када је тужбени захтев усвојио. Тужилац је претрпео материјалну штету у саобраћајној незгоди која је проузрокована нерегистрованим моторним возилом, а тужени није спорио да има обавезу накнаде штете тужиоцу. Правилан је закључак првостепеног суда да тужилац има право на накнаду штете у износу од 129.456,00 динара, а који износ је тужилац платио трећем лицу за санирање штете која је проузрокована у предметној саобраћајној незгоди. Из налаза и мишљења вештака првостепени суд утврђује да висина штете износи 110.483,00 динара без пореза на додату вредност, док рачун који је тужилац платио ради санирања штете, гласи на износ од 107.880,00 динара без пореза на додату вредност. Тужилац има право да му тужени надокнади и плаћени порез на додату вредност јер је чл. 185. Закона о облигационим односима прописано да је одговорно лице дужно да успостави стање које је било пре него што је штета настала, а уколико успостављање ранијег стања не уклања штету потпуно, одговорно лице дужно је за остатак штете дати накнаду у новцу. Тужилац има право да се његова материјална ситуација врати у стање у коме се налазиле пре

проузроковања штете, па како је тужилац ради отклањања последица саобраћајног удеса, односно поправке оштећеног стуба, платио износ од 129.456,00 динара за који износ је његова имовина умањена у смислу чл. 155. Закона о облигационим односима, има право да му тужени овај износ надокнади.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 5759/20 од 22.07.2021. године)

6. Обавеза плаћања извршених услуга по истеку рока важења уговора

(Члан 262. Закона о облигационим односима)

Наручилац који се није противио извршењу обавезе посленика по престанку важења уговора и то у простору самог наручиоца дужан је да плати накнаду.

Из образложења

Приликом доношења одлуке Привредни апелациони суд је ценио наводе туженог да није дужан да плати накнаду по утуженим рачунима јер су услуге које су истим фактурисане пружене након истека рока важења Уговора од 06.05.2015. године, али је нашао да су исти без утицаја на одлуку суда у овој правној ствари. Ово имајући у виду да из доказа у списима предмета и навода парничних странака током поступка произилази да је тужилац пружио туженом фактурисане услуге, а тужени није пружио доказе да се успротивио пружању услуга од стране тужиоца, при чему из исказа законског заступника тужиоца произилази да су радници тужиоца морали да прођу безбедносне провере јер су радили на граничном прелазу, што даље значи да је радницима тужиоца био омогућен приступ просторијама туженог за пружање услуга чишћења и након престанка важења уговора. Тужени је тек мејлом од 19.07.2016. године обавестио тужиоца да је уговор престао да важи 06.05.2016. године, те да није било основа за даље пружање услуга након тог датума.

Дакле, то што је тужилац пружио фактурисане услуге туженом и након престанка важења Уговора, не ослобађа туженог обавезе да плати накнаду за те услуге које је примио, у ситуацији када није пружио доказе да се било када успротивио пружању услуга од стране тужиоца у утуженом периоду, нити доказе да је радницима тужиоца евентуално био онемогућен приступ у просторије

туженог ради пружања услуга, па је тужени у обавези да плати накнаду за пружене услуге без обзира што међу парничним странкама није закључен уговор у писаној форми.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 689/19 од 21.04.2021. године)

7. Немогућност уговарања висине стопе затезне камате

(Члан 277. Закона о облигационим односима)

Висина стопе затезне камате је регулисана принудним прописима и њена висина не може бити предмет воље уговорних страна.

Из образложења

Међутим, одредба члана 9. тачка 3. се по својој суштини односи на уговарање висине камате у ситуацији када корисник не изврши своју обавезу о доспелости, а што би упућивало да се овај начин увећања камате односи на камату за период доцње. Камата за период доцње је изричито прописана одговарајућим принудним прописом, односно постоји могућност да уговорена камата уколико је виша од законске затезне камате тече и за период доцње. Не постоји могућност да се вољом уговорних страна мења висина стопе затезне камате за период доцње јер је сагласно одредби члана 277. Закона о облигационим односима стопа затезне камате регулисана принудним прописима и њена висина не може бити предмет воље уговорних страна. Друга спорна одредба уговора за коју првостепени суд такође налази да није ништава јесте одредба члана 19. уговора која се суштински односи на кажњавање туженог као корисника уколико не испуни своје обавезе о минимуму обављање динарског и девизног платног промета преко рачуна код тужиоца и то тако што се предвиђене уговорне каматне стопе аутоматски увећавају за два процентна поена на годишњем нивоу у односу на коју уговорну одредбу првостепени суд управо не даје јасне и образложене разлоге на основу којих је извео закључак да је ова уговорна одредба пуноважна.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 2475/20 од 23.09.2021. године)

8. Примена конформног метода обрачуна уговорне камате

(Члан 277. став 2. Закона о облигационим односима)

Када се након падања дужника у доцњу затезна камата обрачунава применом уговорене стопе уговорне камате (као више од затезне), тада се обрачун може вршити применом уговорене конформне методе обрачуна.

Из образложења

Насупрот закључку првостепеног суда, овај суд као другостепени налази да обрачунавање висине тужиочевих обавеза од стране туженог применом уговорне каматне стопе од 2% месечно уз примену конформног метода, није противно одлуци Уставног суда Уз 82/2009 од 22.07.2012. године. Наиме, наведеном Одлуком оглашена је неуставном одредба чл. 3. ст. 1. Закона о висини стопе затезне камате, у делу којим је прописана примена конформног метода обрачуна законске затезне камате. Наведеном Одлуком Уставног суда искључена је могућност примене конформног метода обрачуна камате само у случају када дужник има обавезу плаћања законске затезне камате. Наведеном Одлуком није забрањена примена конформног метода обрачуна као саставног дела обавезе уговором прописане, односно уговорене каматне стопе. Уговорна каматна стопа неспорно се примењује за време до доспећа уговором установљене обавезе плаћања главног дуга, али се сагласно императивној одредби чл. 277. ст. 2. Закона о облигационим односима, уговорна каматна стопа примењује и након падања дужника у доцњу, ако је већа од законом прописане стопе затезне камате. У том случају се уговорна стопа мора применити као затезна камата не само у погледу уговором опредељене висине, већ и уговором установљеног метода њеног обрачуна. Под правим значењем одредбе чл. 277. ст. 2. Закона о облигационим односима, мора се разумети не само уговором одређена номинална висина каматне стопе, већ и уговором прописан начин-метод њеног обрачуна.

У конкретном случају, из већ наведеног налаза Комисије судских вештака јасно следи да је у већем периоду обрачуна који је вршен након падања тужиоца у доцњу примењена уговорна каматна стопа од 2% месечно, те је по становишту Привредног апелационог суда у том периоду у коме је за обрачун примењивана уговорена каматна стопа као затезна или виша од ње, тужена банка има права да обрачун врши применом конформног метода. Само у периоду када је камата обрачунавана применом стопе законске затезне камате, јер је иста била виша од уговорне, обрачун је морао бити вршен применом простог интересног рачуна.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 2398/21 од 25.05.2021. године)

9. Право задржавања

(Члан 286. Закона о облигационим односима)

За вршење права задржавања нужно је да већ постоји државина повериоца на ствари дужника.

Из образложења

Првостепени суд утврђује да је међу странкама неспорно да је државину на предметној ствари имао првотужени, као професионални извођач, те да је у својству извођача радова на предметној локацији имао непосредну фактичку власт на предметној ствари. Затим закључује да је тужилац стекао непосредну фактичку државину на ствари коришћењем права задржавања, а имајући у виду да је првотуженом доставио писано обавештење да ће се користити правом задржавања, које је првотужени примио и није доказао да је по пријему обавештења тужиоцу оспорио право на државину и захтевао враћање ствари. Овакав закључак првостепеног суда не може се прихватити, имајући у виду да је чл. 286. став 1. Закона о облигационим односима прописано да поверилац доспелог потраживања у чијим се рукама налази нека дужникова ствар има право задржати је док му не буде исплаћено потраживање. Произлази да је услов коришћења права задржавања да се нека дужникова ствар налази у рукама повериоца. За коришћење права задржавања нужно је да већ постоји државина повериоца на ствари дужника, што у конкретном случају, и према утврђењу првостепеног суда није био случај. Погрешно првостепени суд закључује да се достављањем повериочевог обавештења дужнику да ће се користити правом задржавања, може успоставити државина на ствари. Насупрот томе, за коришћење овог права потребно је да претходно постоји државина повериоца не некој дужниковој ствари. Зато није правилан закључак првостепеног суда да је достављањем овог обавештења првотуженом, тужилац стекао државину на предметној машини.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 5949/20 од 14.01.2021. године)

10. Почетак тока рока застарелости за уговорне обавезе

(Члан 361. Закона о облигационим односима)

Почетак тока рока застарелости не зависи од тога када је тужилац прогласио уговор доспелим, већ зависи од тога када је тужилац у складу са уговорним одредбама стекао могућност да тражи наплату свог потраживања.

Из образложења

Најпре, правилно је првостепени суд ценио истакнути приговор недостатка активне легитимације на страни тужиоца, правилно налазећи да у односу на правно лице које је означено у уговору и лице које је поднело тужбу не постоји разлика, осим што је дошло до промене пословног имена. У односу на истакнути приговор застарелости потраживања првостепени суд је правилно применио десетогодишњи рок застарелости из одредбе члана 371. Закона о облигационим односима, правилно налазећи да се у конкретном случају потраживање односи на потраживање из банкарског пословања тужиоца и да се у складу са тим примењује општи рок застарелости и правилно је првостепени суд извео закључак да потраживање тужиоца није застарело. Почетак тока рока застарелости не зависи од тога када је тужилац прогласио наведени уговор доспелим, већ зависи од тога када је тужилац у складу са уговорним одредбама стекао могућност да тражи наплату свог потраживања. Сагласно стању у списима предмета, произлази да је у конкретном случају закључен уговор у трајању од 120 месеци, односно 10 година, рачунајући од датума повлачења прве транше кредитне линије, као и да су уговором били предвиђени услови под којима се врши отплата износа који је стављен на располагање и то тако што су тужени имали обавезу плаћања камате у овом десетогодишњем периоду, а затим обавезу једнократне исплате износа који им је на основу уговора стављен на располагање и који је за наплату доспео дана 20.08.2018. године, а тужилац је кредит прогласио доспелим 17.07.2018. године. Како је тужба поднета дана 05.10.2018. године произлази да је иста поднета пре истека десетогодишњег рока застарелости.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 2475/20 од 23.09.2021. године)

11. Почетак тока застарелости

(Члан 361. Закона о облигационим односима)

Када је међу парничним странкама уговорен рок за испуњење обавезе, рок застарелости почиње да тече од дана када је поверилац могао да тражи испуњење обавезе, а не од дана када је поверилац издао рачун.

Из образложења

Дакле, међу парничним странкама је уговорен рок за испуњење обавезе, који је дефинисан у самом уговору, тако да је протеком уговореног рока обавеза на страни туженог доспела и поверилац може захтевати њено испуњење од дужника који је у доцњи. Рок застарелости почиње да тече од дана када је поверилац могао да тражи испуњење обавезе, а то је први дан након дана који су странке у предметном уговору предвиделе као дан доспелости потраживања. По налажењу другостепеног суда без значаја је чињеница да је тужилац накнадно издао фактуру, посебно код чињенице да је тужилац већ даном закључења уговора извршио своју обавезу, што је у Уговору и наведено, те је протеком рока из Уговора тужилац могао одмах захтевати од туженог испуњење његове обавезе.

Следом изнетог, погрешан је закључак првостепеног суда да је рок застарелости почео да тече истеком петог дана од дана издавања спорног рачуна, односно да је тужилац издавањем рачуна дана 08.10.2015. године позвао туженог да испуни своју обавезу у року од 5 дана, с обзиром да су парничне странке закључењем Уговора предвиделе рок за извршење обавезе, који уговор је обавезујући за странке.

Не може се прихватити став првостепеног суда да је, с обзиром да је реч о правном односу између правних лица, сходно члану 5. и 8. Закона о рачуноводству, рок застарелости почео да тече истеком петог дан од дана издавања спорног рачуна. У случају када су парничне странке закључиле писани уговор којим су предвиделе рок за испуњење обавезе, рачун као једнострана исправа тужиоца не може да има јачу правну снагу у односу на уговор, који представља вољу уговорних страна, посебно што је тужени предметни рачун оспорио.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4821/2019 од 21.07.2021. године)

12. Застарелост потраживања на накнаду

(Члан 377. Закона о облигационим односима)

У недостатку правноснажне пресуде којом је утврђено постојање кривичног дела и штетник-окривљени оглашен кривим, парнични суд може као претходно питање ценити да ли је штета проузрокована радњом која у себи садржи елементе кривичног дела, искључиво уколико се кривични поступак, објективно гледано, није могао покренути и водити против учиниоца кривичног дела.

Из образложења

У конкретном случају, штета је причињена возилом, које у смислу одредаба Закона о обавезном осигурању у саобраћају, нема закључен уговор о осигурању од одговорности за штете причињене трећим лицима, па у смислу одредаба наведеног закона постоји обавеза туженог да штету причињену неосигураним возилом накнади оштећеном. Страни држављанин, који је проузроковао саобраћајну незгоду, правноснажном прекршајном пресудом оглашен је одговорним за предметну саобраћајну незгоду. Из наведеног првостепени суд правилно закључује да тужиоцу штета није причињена кривичним делом, те да не постоје апсолутне процесне сметње за вођење кривичног поступка, јер је вођен прекршајни поступак. Одредба члана 377. Закона о облигационим односима може се применити уколико је правноснажном пресудом утврђено постојање кривичног дела и окривљени оглашен кривим. Са друге стране, кривично дело може постојати и када је кривични поступак изостао и у таквој ситуацији парнични суд може у виду претходног питања ценити да ли је одређена штетна радња имала обележја кривичног дела, те уколико јесте, применити посебна правила о застарелости из члана 377. Закона о облигационим односима, али само ако су постојале процесне сметње због којих је било апсолутно немогуће да се против учиниоца кривичног дела кривични поступак покрене и оконча.

У погледу конкретног штетног догађаја, управо чињеница да је против одговорног лица вођен прекршајни поступак у коме је ово лице оглашено одговорним за прекршај, указује да је уместо прекршајног, против штетника могао бити вођен кривични поступак у коме би било утврђено постојање кривичног дела. Произлази да након штетног догађаја нису постојале процесне сметње због којих би било апсолутно немогуће вођење кривичног поступка, па првостепени суд у смислу члана 12. Закона о парничном поступку, није био овлашћен да утврди као претходно питање да ли је штета проузрокована таквом радњом која у себи садржи елементе кривичног дела. Изузетак у коме би

парнични суд био овлашћен да цени да ли је штета проузрокована радњом која у себи садржи елементе кривичног дела, не може се применити у ситуацији када се кривични поступак, објективно гледано, могао покренути и водити против учиниоца кривичног дела. У конкретном случају, против штетника је уместо прекршајног, могао бити покренут и вођен кривични поступак, па како није, нема услова да првостепени суд постојање кривичног дела цени као претходно питање, нити постоје услови за примену привилегованог рока застарелости из чл. 377. Закона о облигационим односима.

Без утицаја на правилност побијане одлуке су жалбени наводи да се у тренутку незгоде нису могле сагледати размере проузроковане штете, од чије висине зависи постојање кривичног дела, јер је наведене чињенице утврђивао орган надлежан за покретање прекршајног, односно кривичног гоњења одмах након штетног догађаја, а на основу којих је иницирано прекршајно гоњење. Стога је постојала могућност да се утврде последице предметне саобраћајне незгоде, између осталих и размере проузроковане штете.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 3957/20 од 27.05.2021. године)

13. Рок застарелости потраживања из уговора о реосигурању

(Члан 380. став 3. Закон о облигационим односима)

Код уговора о реосигурању, осигуравач може да потражује исплату накнаде из реосигурања од момента када је свом осигуранику исплатио накнаду из осигурања.

Из образложења

Током поступка је утврђено да тужилац са туженим био у пословном односу, да је у конкретном случају наступио осигурани случај, те стога тужилац има основа да од туженог потражује износ реосигурања.

Ценећи истакнути приговор застарелости потраживања из предметног Уговора о реосигурању, првостепени суд је правилно закључио да је неоснован. Наиме, тужилац-противтужени је предметну штету коју је претрпео његов осигураник „.....“ АД, туженом-противтужиоцу пријавио дана 07.12.2010. године, али је исти од туженог-противтужица могао да потражује исплату накнаде из реосигурања тек од момента када је свом осигуранику исплатио накнаду из осигурања. Тужилац-противтужени је 09.08.2013. године, у поступку принудне наплате платио свом осигуранику накнаду из осигурања, а тужба у овој правној

ствари је поднета 14.04.2014. године, па у складу са одредбом члана 380. став 3. Закона о облигационим односима, у конкретном случају примењује се рок застарелости од 3 године.

На утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио материјално право и то одредбе члана 262. став 1. Закона о облигационим односима, као и одредбе члана 361. став 2, 362, 380. став 3, 387. став 1. и 392. Закона о облигационим односима, када је обавезао туженог-противтужица да тужиоцу-противтуженом исплати износ од 236.690.436,16 динара, са законском затезном каматом почев од 17.12.2013. године, применом члана 277. став 1. и 324. став 1. Закона о облигационим односима, и у складу са постављеним тужбеним захтевом, везано за законску затезну камату.

Неосновани су и наводи жалбе да је првостепени суд погрешно применио материјално право и то став 3. уместо става 1. члана 380. Закона о облигационим односима. Ово из разлога што се став 1. цитираног члана односи на застарелост потраживања уговарача осигурања, а у конкретном случају се ради о потраживању осигуравача од реосигуравача, па је првостепени суд правилно применио став 3 члана 380 Закона о облигационим односима.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2619/20 од 14.10.2021. године)

14. Прекид застарелости

(Члан 387. Закона о облигационим односима)

Делимично плаћање дуга по једној фактури не доводи до прекида застарелости у односу на потраживање по другим фактурама.

Из образложења

Међутим, делимично плаћање дуга по једној фактури нема никаквог правног ефекта на потраживање по другим фактурама. Посебно када тужени у конкретном случају врши плаћање не наводећи шта тачно плаћа, већ тужилац као поверилац сагласно свом овлашћењу „покрива“ најстарије обавезе применом правила о урачунавању испуњења. Из тога се не може извести закључак да је извршен прекид застарелости потраживања која су доспела доцније, која нису ни делимично плаћена, па тиме нису могла бити призната, а тиме није могао наступити ни правни ефекат прекида застарелости и почетка тока новог рока. Зато је жалбени навод тужиоца у том делу неоснован да се ради о прекиду застарелости који се односи на целокупно потраживање тужиоца. Како из списка предмета и из налаза вештака недвосмислено произлази да тужени није измирио

обавезе по рачунима 31 и 58 са роковима доспећа из 2011. године, а до подношења тужбе протекао је рок дужи од 3 године, то је правилан закључак првостепеног суда да је у овом делу потраживање тужиоца застарело.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2996/21 од 20.05.2021. године)

15. Прекид застарелости

(Члан 387. Закона о облигационим односима)

До прекида тока застаревања делимичним плаћањем може доћи током трајања рока застаревања, а не и након што је застарелост већ наступила.

Из образложења

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда до закључења главне расправе утужени износ тужилац од туженог потражује на име цене за штампарске услуге извршене у периоду од августа 2012. године до априла 2014. године, по којима су испостављени рачуни побројани у образложењу првостепене одлуке, а по којима је најстарија обавеза доспевала 07.11.2012. године, а најмлађа 14.04.2014. године.

Ценећи истакнути приговор застарелости утуженог потраживања, првостепени суд је правилно нашао да се у конкретном случају ради о потраживању из промета роба и услуга између правних лица, те да се има применити рок застарелости предвиђен одредбом члана 374. став 1. Закона о облигационим односима, а то је рок од 3 године.

Правилно је првостепени суд применио материјално-правне одредбе чланова 366. став 1, 367. и 387. став 1. и 2. Закона о облигационим односима, када је закључио да у конкретном случају није дошло до одрицања од застарелости, нити до прекида тока застаревања.

Овај суд као другостепени прихвата материјално-правно образложење садржано у првостепеној одлуци, као и чињенично утврђење првостепеног суда о томе да СМС и е-mail преписка која је вршена између парничних странака по својој природи не представља изјаву о одрицању од већ застареле обавезе. Прихватају се и разлози образложења првостепене одлуке, због чега се наведена спорна чињеница није могла утврђивати саслушањем предложених странака и сведока.

Правилан је закључак првостепеног суда да до прекида тока застаревања може да дође искључиво током трајања застарног рока, те да стога делимичним плаћањима која су извршена након наступања застарелости није могло доћи до прекида застаревања.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2336/21 од 22.07.2021. године)

16. Прекид застарелости

(Члан 390. Закона о облигационим односима)

Уколико је предлог за извршење одбачен због тога што није садржао све што је потребно да би се по њему могло поступити, а нови предлог за извршење је поднет у року од 3 месеца од дана правноснажности одлуке о одбацивању предлога, сматра се да је застаревање тужиочевог потраживања прекинуто подношењем првог предлога за извршење.

Из образложења

Правилан је закључак првостепеног суда да није наступила застарелост тужиочевог потраживања, односно да је прекид тока рока застарелости наступио 06.03.2019. године када је тужилац поднео први предлог за извршење против туженог. Предлог за извршење који је тужени поднео дана 06.03.2019. године одбачен је решењем ИПВ (Ив) ... од године. Наведено решење потврђено је решењем Привредног апелационог суда 12 Иж од године, па како је наведено другостепено решење уредно достављено тужиоцу, правноснажност решења од године наступила је године. Према чл. 390. став 1. Закона о облигационим односима ако је тужба против дужника одбачена због ненадлежности суда или ког другог узрока који се не тиче суштине ствари, па поверилац подигне поново тужбу у року од три месеца од дана правноснажности одлуке о одбацивању тужбе, сматра се да је застаревање прекинуто првом тужбом. За примену наведене одредбе нужно је испуњење законом прописаних услова: да је тужба против дужника одбачена због ненадлежности суда или другог узрока који се не тиче суштине ствари, те да је поверилац поново поднео тужбу у року од три месеца од дана правноснажности одлуке о одбацивању тужбе. Наведени услови за примену одредбе чл. 390. став 1. Закона о облигационим односима у конкретном случају су испуњени. Првобитно поднети предлог за извршење одбачен је због тога што предлог није садржао све што је потребно да би се по њему могло поступити, што значи да се разлог одбацивања не тиче суштине ствари, односно тужиочевог потраживања, већ је разлог одбачаја процесне природе, односно неуредност предлога за извршење. Са друге стране,

испуњен је и други услов за примену наведеног члана, јер је нови предлог за извршење поднет у року од три месеца од дана правноснажности одлуке о одбацивању тужбе, која је наступила године, док је предлог за извршење у овој правној ствари поднет године. Произлази да је прекид тока застарелости тужиочевог потраживања наступио године када је поднет први предлог за извршење, па првостепени суд правилно закључује да од дана доспелости тужиочевог потраживања до године није протекао законом прописани трогодишњи рок застарелости.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4306/20 од 13.05.2021. године)

17. Валутна клаузула

(Члан 395. Закона о облигационим односима)

Уговарањем различитих девизних курсева за обавезе банке, односно корисника кредита, нарушава се начело једнаких вредности давања и начело равноправности странака.

Из образложења

Тачни су жалбени наводи да се валутна клаузула примењује у функцији очувања реалне тржишне вредности пласираних динарских средстава путем уговора о кредиту, и њен основни циљ је само очување стварне вредности износа динарске главнице која се користи по кредиту стављеном на располагање од стране банке даваоца кредита. Такво уговарање валутне клаузуле правно је допуштено и њен основ је очување једнакости узајамних давања уговорних страна код уговора о кредиту, односно заштита даваоца кредита од евентуалних штетних последица нереалног пада курса динара или високе инфлације. Међутим, није дозвољена примена валутне клаузуле којом се омогућава стицање несразмерне имовинске користи банке као даваоца кредита на терет корисника кредита. Уговарањем различитих девизних курсева за обавезе банке, односно корисника кредита, нарушава се циљ девизне клаузуле на штету корисника кредита, тиме што се нарушава начело једнаких вредности давања и начело равноправности странака, а банци као даваоцу кредита се омогућава стицање несразмерне имовинске користи на терет тужиоца као корисника кредита.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4484/20 од 02.12.2021. године)

18. Оборива претпоставка власништва возила

Лице које је, као власник возила, уписано у јединствени регистар возила који се води у јединственом информационом систему МУП-а, може доказивати да је власник возила неко друго лице, али само доказом о преносу власништва на возилу који би био подобан и за регистрацију возила.

Из образложења

Код чињенице да се у смислу чланова 2, 5 и 15 Правилника о регистрацији моторних возила возило региструје уписом прописаних података у евиденцију – јединствени регистар возила који се води у јединственом информационом систему МУП-а, те да је један од прописаних података име и адреса власника возила, постоји законска претпоставка да је власник возила управо лице које је као такво уписано у наведеном информативном систему, као и у обрасцу саобраћајне дозволе. Обзиром да је као власник био уписан тужени, на њему је био терет доказивања да је власник био неко други.

Правилно је одлучујући о приговору пасивне легитимације туженог првостепени суд нашао да исти није основан имајући у виду да је тужени регистровани власник возила а није доказао да је продао и предао у државину возило марке „.....“ типа „.....“ Привредном друштву „.....“ д.о.о.

Одредбом члана 5. Правилника о регистрацији моторних и прикључних возила прописано је да се регистрација врши уписом у регистар на основу захтева за издавање саобраћајне дозволе коју подноси власник возила на регистрационом листу. Даље је регулисана садржина регистрационог листа као и шта се подноси у прилогу захтева. Осим потврде о извршеном техничком прегледу, као и полисе о уплаћеном обавезном осигурању, неопходан је и доказ о власништву.

Иако су тачни жалбени наводи да приликом продаје моторних возила није законом прописана обавезна писана форма уговора, исти нису од утицаја на правилност првостепене пресуде. Према одредби члана 5. Правилника о регистрацији неопходан је доказ о власништву приликом регистрације, па произлази да неки вид писаног документа лице које подноси регистрациони захтев мора поседовати уколико то није уговор о купопродаји.

Правилан је стога закључак првостепеног суда да тужени није доказао да је спорно возило продао и предао у државину трећем лицу заједно са писаним документом подобним за регистрацију (уговор, потврда, оверена изјава или сл.).

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2389/21 од 30.09.2021. године)

19. Накнада штете по уговору о осигурању имовине

(Члан 925. Закона о облигационим односима)

Код уговора о осигурању имовине, у случају наступања осигураног случаја, осигуравач је дужан да осигуранику исплати накнаду, која не може бити већа од штете коју је осигураник претрпео.

Из образложења

Према члану 897. Закона о облигационим односима, уговором о осигурању обавезује се уговарач осигурања да плати одређени износ организацији за осигурање, а организација се обавезује да ако се деси догађај који представља осигурани случај исплати осигуранику или неком трећем лицу накнаду, односно уговорену своту или учини нешто друго. Закон о облигационим односима посебно уређује осигурање имовине и осигурање лица, па се у смислу члана 925. Закона о облигационим односима осигурањем имовине обезбеђује накнада штете која би се десила у имовини осигураника због наступања осигураног случаја, док се у смислу члана 942. истог закона, код уговора о осигурању лица, полисом осигурања утврђује висина осигуране своте коју је осигуравач дужан исплатити ако наступи осигурани случај. Произлази да је обавеза осигуравача код уговора о осигурању имовине да у случају наступања осигураног случаја накнади штету коју је осигураник претрпео, а нема обавезу да исплати осигурану своту, за разлику од осигурања лица код кога се исплаћује осигурана свота, чија се висина уређује уговором о осигурању. Према члану 925. став 2. Закона о облигационим односима износ накнаде не може бити већи од штете коју је осигураник претрпео наступањем осигураног случаја, а према ставу 3. истог члана код осигурања усева и плодова и осталих производа земље, износ штете утврђује се с обзиром на вредност коју би имали у време сабирања ако није друкчије уговорено. Зато нису основани жалбени наводи тужилаца да је тужени дужан да тужиоцима исплати суму осигурања која је предвиђена закљученим полисима осигурања, већ је његова обавеза из уговора о осигурању да тужиоцима накнади штету коју су претрпели наступањем осигураног случаја.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4116/20 од 13.05.2021. године)

20. Спецификација структуре и висине трошкова обраде кредита

(Члан 1065. Закона о облигационим односима)

Банка није дужна да посебно доказује структуру и начин обрачуна трошкова обраде кредита, који су обухваћени збирним износима трошкова кредита наведених у уговору о кредиту.

Из образложења

Без основа су жалбени наводи да тужена банка није доказала структуру и начин обрачуна спорне накнаде. Према правном ставу Врховног касационог суда, трошкови обраде кредита и пуштања кредита у течај, као и други трошкови које банка обрачунава кориснику приликом одобравања кредита или који су познати на дан обрачуна и које банка обрачунава кориснику у току реализације уговора о кредиту, могу бити исказани у процентуалном износу и евидентирају се само кроз обрачун ефективне каматне стопе. Чињеница да су предметни трошкови обраде кредита исказани у процентуалном износу, а да нису посебно специфицирани по врсти, не чини предметну уговорну одредбу ништавом, у ситуацији када је тужиоцу путем понуде предочено колики је износ предметних трошкова, односно укупни трошкови који ће тужиоца теретити по уговору. Прихватањем понуде која је тужиоцу дата пре закључења уговора, тужилац се са овим износом трошкова обраде кредита сагласио и предметни уговор закључио. Напред наведени прописи, не установљавају обавезу да се таксативно и појединачно наводи шта чини трошкове обраде кредита, јер ниједним позитивним прописом није конституисана обавеза банке да може наплатити само стварне трошкове обраде кредита, односно да кориснику мора приказати спецификацију структуре и висине трошкова који су обухваћени збирним износом трошкова кредита наведених у уговору о кредиту.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4544/20 од 01.12.2021. године)

21. Уговор о поклону и неновчани улог у друштво

Код тужбе којом се тражи утврђење да уговор о поклону има дејство уговора о уносу неновчаног уписаног капитала, битна је стварна намера уговорних страна за закључење уговора.

Из образложења

Првостепени суд је усвојио основни тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да уговори о поклону од 28.04.2016. године и 05.05.2016. године, закључени између тужиоца као поклонодавца и туженог као поклонопримца, производе правно дејство уговора о уносу неновчаног уписаног капитала.

У ожалбеној одлуци, првостепени суд је нашао да тужилац није имао намеру дарежљивости према туженом, већ намеру да упише предметне непокретности као неновчани улог у друштво, која намера тужиоца по налажењу првостепеног суда произлази из Уговора о оснивању и Споразума о вредности неновчаног улога, али овакав закључак првостепеног суда се за сада не може прихватити.

Ово из разлога јер је тужилац у току поступка с једне стране истицао да није уговор о поклону закључио са намером да се увећа имовина туженог добротиним правним послом, већ да наведене непокретности унесе у друштво као неновчани улог, док је са друге стране истицао да је био у заблуди приликом закључења уговора, и да је на тај начин себи нанео штету, из којих разлога је поднео и евентуални тужбени захтев за поништај предметних уговора. Код оваквих навода тужиоца, првостепени суд је пропустио да утврди стварну намеру тужиоца за закључење уговора о поклону.

Како није разјашњења битна чињеница, намера парничних странака за закључење уговора о поклону, од које чињенице зависи основаност захтева тужиоца, да суд утврди да уговор о поклону производи правно дејство уговора о уносу неновчаног улога, то је ожалбена одлука морала да буде укинута.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4919/19 од 29.07.2021. године)

22. Правна природа уговорне клаузуле забране конкуренције

Уговорна страна у чију корист је уговорена клаузула забране конкуренције, уз обавезу плаћања одређене накнаде, може другу уговорну страну једнострано ослободити забране која је истом установљена, у ком случају нема обавезу да уговорену накнаду плати другој уговорној страни.

Из образложења

У конкретном случају, клаузула забране конкуренције која је уговорена међу парничним странкама, представља ограничење права тужиоца да слободно

обавља привредну делатност, а уговорена накнада представља једну врсту накнаде штете коју тужилац, према овој одредби трпи услед поштовања клаузуле забране конкуренције. Ради се о претпостављеној штети на чију накнаду тужилац има право само уколико је у уговореном временском периоду поштовао клаузулу забране конкуренције. Како је предметна клаузула забране конкуренције уговорена искључиво ради заштите интереса туженог, а накнада која је уговорена за тужиоца представља врсту накнаде штете, произлази да уговорна страна у чијем интересу је ова клаузула уговорена, може једностраном изјавом воље ослободити другу уговорну страну обавезе поштовања ове клаузуле. Лице у чијем интересу је клаузула забране конкуренције установљена може одустати једностраном изјавом од права да од другог лица захтева поштовање ове забране и на тај начин га ослободити обавезе да се уздржи од одређених радњи. Дужан је о томе обавестити обавезно лице благовремено и на јасан и недвосмислен начин и на тај начин ослобађа се обавезе да том лицу исплати накнаду која је уговорена као последица клаузуле забране конкуренције.

Тужилац је отказао уговор о стручним услугама у свему у складу са уговорним одредбама уз поштовање отказног рока, а тужени је наредног дана од дана пријема отказа, обавестио тужиоца да га ослобађа обавезе поштовања клаузуле забране конкуренције. Ово обавештење достављено је за време трајања самог уговора, који је престао протеком отказног рока, па тужилац није имао обавезу да поштује клаузулу забране конкуренције, услед чега нема право ни захтевати износ који је уговорен као накнада за поштовање ове клаузуле.

Нису основани жалбени наводи тужиоца да је наведена уговорна одредба могла бити измењена искључиво сагласношћу воља обе уговорне стране. Уговорена клаузула забране конкуренције из чл. 9. Уговора о стручним услугама није главна, нити основна обавеза из овог уговора, нити је предмет, односно циљ уговора. Предметни уговор је закључен ради пружања услуга, које су специфициране у прилогу А уговора, па су пружање ових услуга и плаћање цене битни елементи и предмет овог уговора. Клаузула забране конкуренције је факултативна клаузула, која у овакав уговор може бити унета и не мора, па самим тим и не представља битан састојак уговора. Како је иста уговорена у циљу заштите интереса туженог, то је тужени имао могућност да једнострано ослободи тужиоца ове обавезе.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 1367/21 од 02.09.2021. године)

23. Стицање права својине на објекту у изградњи

(Члан 21. Закона о основама својинскоправних односа)

Када се уговор о купопродаји посебног дела објекта закључује у фази изградње објекта, тада није реч о купопродаји, већ о суфинансирању, јер купац плаћањем цене финансира материјал и радове на изградњи дела објекта у коме се налазе непокретности које финансира и по уговору постаје власник истих.

Из образложења

Нетачни су жалбени наводи друготуженог да суд није правилно утврдио време када су тужиоци стекли право својине на предметним становима и гаражи у изградњи. Одредбом члана 21. Закона о основама својинскоправних односа по самом закону право својине се стиче стварањем нове ствари, спајањем, мешањем, грађењем на туђем земљишту, одвајањем плодова, одржајем, стицањем својине од невластника, окупацијом и у другим случајевима одређеним законом. У конкретном случају, тужиоци су уговоре о купопродаји станова и гараже закључили са првотуженим у фази изградње стамбеног комплекса у граду Када се уговор о купопродаји посебног дела објекта закључује у фази изградње објекта, тада није реч о купопродаји, већ о суфинансирању, јер купац плаћањем цене финансира материјал и радове на изградњи дела објекта у коме се налазе непокретности које финансира и по уговору постаје власник истих, уз право да изврши упис у јавну евиденцију непокретности, у складу са чл. 74. Закона о државном премеру и катастру.

Стога је основ стицања права својине стварање нове ствари, односно изградња нове непокретности и није од утицаја назив уговора. У току поступка нису били спорни ни датуми закључења уговора, као ни датуми када су вршене исплате првотуженом. Поред тога, и у стечајном поступку који се води према првотуженом усвојени су излучни захтеви тужилаца и предметни станови и гаража су излучени из стечајне масе првотуженог, управо из разлога јер је утврђено да тужиоци имају пуноважан основ стицања у погледу предмета излучења.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 9315/21 од 02.12.2021. године)

24. Сметање државине и противправност

(Члан 75. Закон о основама својинскоправних односа)

У радњама туженог који је поступајући по налогу и у складу са решењем државног органа сметао државину тужиоца нема противправности па тужилац у том случају не ужива државинску заштиту.

Из образложења

Имајући у виду да је тужени поступао по налогу државног органа, а то је решење бр. ... од године, којим је наређено овде туженом као управљачу локалних јавних путева и улица да у року од 8 дана од дана пријема решења уради и изведе потребне радове на обезбеђењу несметаног одвијања саобраћаја на новоизграђеном и новоизграђеној семафоризованој трокракој површинској раскрсници овог са постојећим, а у свему у складу са Законом о путевима, другим законима, правилницима и осталим градским одлукама града, при чему у случају непоступања ће решење бити извршено принудним путем преко другог лица о трошку странке, то првостепени суд правилно закључује да у радњама туженог нема противправности због чега тужилац у овом случају због радњи туженог не ужива државинску заштиту, иако је неспорно био у несметаној и мирној државини предметног прилаза са капијом својој парцели на којој обавља делатност.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 3576/21 од 26.05.2021. године)

25. Сметање поседа на стварима у судржавини

(Члан 75. Закона о основама својинскоправних односа)

Постојање сметања поседа на ствари која је у судржавини парничних странака зависи од дотадашњег начина вршења физичке власти на истој.

Из образложења

У том смислу првостепени суд није применио ни одредбу члана 80 Закона о основама својинскоправних односа који управо предвиђа да суддржалац ужива заштиту по одредби члана 75 тог закона у односу на трећа лица, као у и

међусобним односима са другим суддржаоцима, ако један од њих онемогућава другога у дотадашњем начину вршења физичке власти на ствари која је у њиховој државини. У складу са наведеном законском одредбом првостепени суд је управо пропустио да утврди у чему се састоји дотадашњи начин вршења физичке власти на ствари која је у суддржавини парничних странака, па у том смислу да ли је дошло до сметања државине тужиоца. Уколико се дотадашњи начин вршења физичке власти на ствари управо вршио на тај начин што је сваки од суддржалаца користио одређени број паркинг места и у том смислу је имао приступи истима, онда се сметање државине не може свести само на забрану и онемогућавање пролаза, јер да би се омогућио пролаз возилом у двориште неопходно је да постоји и одређено место које је дато на располагање тужиоцу за паркирање тог возила. Уколико је то место већ било заузето од стране самог тужиоца, у том смислу се ускраћивање уласка у двориште не може сматрати чином сметања државине. Оно што првостепени суд управо није распрвио и није дао јасно образложене разлоге, а што је пропустио тиме што није ценио исказе саслушаних сведока и отклонио противречности у датим исказима, јесте управо да утврди да ли су основани наводи туженог у односу на начин коришћења предметног дворишта, поделу паркинг места и да ли су дана када је по наводима тужиоца дошло до сметања државине паркинг места која су била додељена тужиоцу била и заузета од стране тужиоца. Дакле, без обзира на сам опис чина сметања државине, првостепени суд је на основу чињеничних навода и једне и друге стране управо требало да утврди које је последње стање мирне државине тужиоца и у чему је он био сметан и да ли је био сметан на начин како је то описао у тужби. Поред тога, првостепени суд наводи одредбу члана 79 Закона о основама својинскоправних односа којом је управо предвиђено шта се може тражити тужбом због сметања државине, односно каква се одлука поводом захтева може донети у том смислу што се одлуком одређује забрана даљег узнемиравања државине под претњом новчане казне, односно враћање одузете државине, као и друге мере потребне за заштиту од даљег сметања. Захтевом који је обухваћен ставом II петитума ожалбеног решења тужилац је поред захтева да се тужени убудуће уздржи од оваквих или сличних радњи ометања тужиоца у његовој мирној државини на дворишту наведене пословне зграде и пословном простору означеном као редни број 1 тражио да му се омогући несметан улаз у двориште и несметано коришћење тужиочевог пословног простора у том дворишту и тако што ће му обезбедити слободан и неометан улаз предајом картице за подизање рампе или обезбедити несметано подизање рампе, под претњом принудног извршења и новчаног кажњавања, а овај став првостепени суд не образлаже посебно, а посебно не образлаже да ли је тужилац имао картицу за подизање рампе и да ли у складу са тим може на овакав начин тражити отклањање евентуално учињеног сметања.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 2680/21 од 09.06.2021. године)

26. Упис хипотеке на објекту у изградњи

(Члан 11. став 2. Закона о хипотеци)

Хипотека на објекту у изградњи терети право градње и спроводи се кроз катастар тако што се уписује на парцели на којој се врши изградња објекта, а када се објекат изгради и као такав упише у катастар, хипотека се по службеној дужности уписује на сам објекат и све њене делове.

Из образложења

Евентуалним тужбеним захтевом тражено је да се утврди да је заложна изјава дата на објекту у изградњи престала да производи правно дејство уписом заложне изјаве на изграђеном објекту.

Чланом 11. став 2. тачка 1 Закона о хипотеци, прописано је да се на земљишту на којем се објекат гради, уписује хипотека на објекту у изградњи, а по упису објекта у регистар непокретности хипотека се уписује на изграђеном објекту, односно посебном делу зграде по службеној дужности. Произлази да хипотека на објекту у изградњи терети право градње и спроводи се кроз катастар тако што се уписује хипотека на парцели на којој се врши изградња објекта, а онда када се објекат изгради и као такав упише у катастар, онда се хипотека аутоматски, по службеној дужности, уписује на сам објекат и све њене делове. То даље значи да она није престала да производи правно дејство, већ је напротив, имајући у виду цитирану одредбу, наставила да се простире и на све посебне делове након што је објекат у изградњи довршен, па је из тих разлога евентуални тужбени захтев неоснован.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 9315/21 од 02.12.2021. године)

27. Пребој и стечај

(Члан 82. Закона о стечају)

Не може се пребити потраживање стечајног повериоца које је утврђено као основано према стечајном дужнику са потраживањем стечајног дужника које је настало након отварања стечајног поступка.

Из образложења

Пребој међусобних потраживања дозвољен је уколико су услови за пребој наступили пре подношења предлога за покретање стечајног поступка. У том случају поверилац то право не губи отварањем стечајног поступка, већ има могућност да до истека рока за пријаву потраживања суду достави пријаву на целокупни износ потраживања и изјаву о пребијању, сходно члану 82. став 1. и 2. Закона о стечају. Како у време подношења предлога за отварање стечајног поступка тужилац није имао потраживање према туженом, а потраживање туженог је настало након отварања стечајног поступка до истека рока за подношење пријаве потраживања, следи да тужени и није уз пријаву потраживања имао основ за достављање изјаве о пребијању.

Правилно је првостепени суд нашао да чињеница да је туженом утврђено као основано претходно оспорено потраживање, не утиче на одлуку у овом поступку. Тужилац, као стечајни дужник има право на наплату потраживања по општим правилима наплате, док тужени, као стечајни поверилац, коме је утврђено као основано потраживање, сходно члану 80. став 1. Закона о стечају има правно на наплату потраживања само у поступку стечаја, у ком се спроводи колективно намирење поверилаца, по правилима стечајног поступка. Такође, пребој међусобних потраживања није могућ ни по општим одредбама о пребијању у смислу члана 336. Закона о облигационим односима јер се не ради о истом квалитету права, имајући у виду да је тужени обавезан да тужиоцу плати одређени износ, а тужени у односу на тужиоца има утврђено постојање потраживања.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 5375/20 од 25.03.2021. године)

28. Уговарање казнене мере према стечајном дужнику

(Члан 85. став 5. Закона о стечају)

Одредба из уговора којом се предвиђа казнена мера према стечајном дужнику у случају неиспуњења његових уговорних обавеза је ништава.

Из образложења

Према одредби члана 85. став 5. Закона о стечају, је прописано да одредбе уговора којим се у случају неиспуњења уговорних обавеза стечајног дужника, односно неспособности плаћања или покретање стечајног поступка предвиђа

уговорна казна, повећана каматна стопа или било која друга казнена мера, сматрају се ништавим у поступку утврђивања висине потраживања у стечајном поступку.

... Тужилац је управо своје потраживање засновао на наводима да тужени није поступио у складу са оквирним споразумом, (који такође представа уговор странака) и да није приступио закључењу првог појединачног уговора те да због тога тужилац има право да наплати 10% од укупне вредности оквирног споразума. Стога у овом случају наплата односно утврђивање потраживања тужиоца у овом спору јесте по својој природи било која друга казнена мера како је наведено у члану 85. став 5. Закона о стечају. Како је према становишту овог суда реч о казненој мери према стечајном дужнику то је и наведена одредба оквирног споразума из члана 13. став 1. и 2. ништава и по основу ништаве одредбе не може се утврдити као основано потраживање овде тужиоца. Због наведеног првостепену пресуду је ваљало преиначити и одбити тужбени захтев тужиоца.

При горе наведеном, због правилне примене материјалног права имајући у виду потпуно и правилно утврђено чињенично стање, да су без утицаја на одлуку овог суда позивања туженог на одредбе члана 12. оквирног споразума. У овом случају битна је одредба из члана 13. став 1. и 2. оквирног споразума на коју се такође у жалби позива тужени.

Првостепени суд по налажењу другостепеног суда правилно цени да је одредба члана 85. став 5. Закона о стечају, прописана у циљу елиминисања уговорних привилегија датих у корист појединих поверилаца како би се они изједначили са осталим стечајним повериоцима. Дакле та одредба је прописана управо из разлога да се не доводи у тежи положај стечајни дужник и посебно да се не пружи привилегија појединим повериоцима те како је овде у питању казнена мера из члана 13. став 1. и 2. Оквирног споразума то тужилац не може уживати правну заштиту.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 5912/21 од 08.09.2021. године)

29. Наплата потраживања које није обухваћено планом реорганизације

(Члан 156. Закона о стечају)

Тужбом се основано може тражити исплата потраживања које није обухваћено одредбама плана реорганизације о намирењу под истим условима као и потраживања других поверилаца из класе у коју би било сврстано то потраживање.

Из образложења

Надаље, чланом 156. став 3 тачка 1 Закона о стечају је прописано да план реорганизације садржи и одредбу којом се одређује да ће потраживање повериоца које није обухваћено одредбама плана о намирењу поверилаца бити намирено на исти начин и под истим условима као потраживање других поверилаца његове класе. Поред тога, обавезе из уговора о кредиту главног дужника, су доспевале у периоду од 31.12.2008. године до 30.09.2012. године, а решење о потврђивању плана реорганизације је постало правноснажно дана 05.03.2012. године и истим није предвиђен отпуст дуга, а одредбе усвојеног плана реорганизације се примењују и на потраживања која нису истим обухваћена, то тужилац има могућност да намири своје доспело потраживање на начин како је захтевао, односно постављени тужбени захтев није у супротности са условима из плана реорганизације. Тужбени захтев је првостепени суд усвојио у складу са варијантом Б налаза и мишљења судског вештака, а што је правилно, имајући у виду да се у конкретном случају на тужиоца не примењују одредбе правила о банкарском пословању банака. Тужилац није банка, нити друга финансијска организација, чија је основна делатност усмерена ка стицању профита, већ правно лице чија је основна делатност у складу са чланом 2. Закона о Фонду за Развој Републике Србије усмерена ка подстицању пословања правних лица и предузетника у Републици Србији те подстицању равномерног регионалног развоја укључујући и развој недовољно развијених подручја.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4942/19 од 19.05.2021. године)

30. Ограничења овлашћења заступника и ништавост уговора

(Члан 33. став 3. Закона о привредним друштвима)

Ограничења овлашћења заступника у виду заједничког супотписа, односно обавезног супотписа могу се истицати према трећим лицима, ако су регистрована у складу са законом о регистрацији.

Постојање ограничења у заступању на страни једне од уговорних страна се цени према околностима које постоје на дан када је предузета радња заступања, те околности које су настале након закључења уговора, не могу довести до ништавости уговора.

Из образложења

Првостепени суд погрешно закључује да стога што вредност накнада које је тужилац дужан платити за период од априла 2016. године до маја 2017. године износи 24.330.502,00 динара, дакле више од 5.000,00 еур у динарској противвредности, има места утврђењу ништавости закљученог Уговора од 25.02.2016. године. Наиме, постојање ограничења у заступању на страни једне од уговорних страна се цени према околностима које постоје на дан закључења када је преузета радња заступања, те околности које су настале након закључења уговора, не могу довести до ништавости уговора уколико у моменту давања изјаве воље нису постојали разлози ништавости. Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, Уговором од 25.02.2016. године је предвиђена обавеза тужиоца да на име пружених услуга пријема и депоновања комуналног отпада туженом месечно плаћа цену у складу са Одлуком о ценама ванредних услуга у ЈКП „Г.С.“ од 26.02.2015. године са ПДВ-ом, а реч је о услугама из члана 15. Одлуке о одржавању чистоће. Реч је о оквирном уговору којим се тужени обавезао да ће вршити пријем и депоновање комуналног отпада који му допреми Корисник услуге, овде тужилац, те да ће се фактурисање извршених услуга вршити месечно у складу са ценовником туженог, а на основу потписаних потврда о извршеним услугама од стране корисника и вршиоца услуге. Дакле, уговорне стране су договориле да ће тужилац допремати својим возилом комунални отпад, а да ће тужени омогућити депоновање тог отпада на депонији, по ценовнику туженог, али без навођења вредности самог уговора.

Одредбе члана 99. Закона о облигационим односима прописују да се одредбе уговора примењују како гласе, услед чега је за утврђивање вредности уговора релевантна воља странака исказана на дан закључења уговора. Стога, није од значаја за пресуђење у овој парници чињеница коју првостепени суд утврђује, а која се односи на висину обавезе корисника услуга у периоду од априла 2016. до маја 2017. године, јер је реч о чињеницама насталим након закључења спорног уговора које не утичу на његову пуноважност.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 5874/19 од 02.09.2021. године)

**31. Поверавање члану породичног домаћинства предузетника,
у време одсуства предузетника, опште пословање
предузетничке радње**

(Члан 89. став 4. Закона о привредним друштвима)

**Члану породичног домаћинства предузетника, у време одсуства
предузетника, може да буде поверено опште пословање предузетничке радње,**

без обзира што то лице није пословођа који је у радном односу код предузетника.

Из образложења

Чланом 89. став 1. Закона о привредним друштвима прописано је да предузетник може писаним овлашћењем поверити пословођење пословно способном физичком лицу (у даљем тексту: пословођа), ставом 3. је прописано да пословођа мора бити у радном односу код предузетника, а ставом 4. истог члана да изузетно од став 3. тог члана, ако је предузетник из оправданих разлога привремено одсутан (болест, школовање, избор на функцију и сл.), а нема запосленог пословођу, он може опште пословођење поверити члану свог породичног домаћинства за време тог одсуства, без обавезе да га запосли.

У конкретном случају парничне странке су биле у пословном односу по основу уговора о купопродаји текстилне робе. Тужени је тужиоцу испоручио робу у вредности од динара и испоставио рачун бр. од године. Ради обезбеђења потраживања по наведеном рачуну, туженом су предате две бланко менице, за које, међу парничним странкама није било спорно да су потписане од стране ЗС, сина тужиље, а исте су оверене печатом предузетничке радње тужиље. Уз предметне менице туженом су предата и менична овлашћења да иста попуни и преда на реализацију ради наплате потраживања по предметном рачуну, уколико тужилац до 31.12.2016. године своју новчану обавезу не испуни. Реализацијом менице бр. тужени је наплатио износ од динара.

Према одредби члана 89. став 4. Закона о привредним друштвима, постоји могућност да члану породичног домаћинства предузетника, у време одсуства предузетника, буде поверено опште пословање предузетничке радње, без обзира што то лице није пословођа који је у радном односу код предузетника. Како из списка предмета и навода парничних странака произлази да је ЗС предао туженом предметне менице и менична овлашћења, да је његов потпис депонован код пословне банке за располагање средствима са рачуна предузетничке радње, да је обављао делатност која се односи на наручивање предметне робе, те да је и сама тужиља изјавила да је ЗС, њен син, имао сва овлашћења да ради као власник, да је могао да закључује све правне послове у вези предузетничке радње, а да се печат радње налазио у ЗС канцеларији и да она није имала приступ печату, при чему се исти и у овом поступку легитимисао као лице које је овлашћено да заступа тужиљу, то је према мишљењу Привредног апелационог суда, ЗС у смислу одредбе члана 89. став 4. Закона о привредним друштвима, било поверено опште пословођење предузетничке радње тужиље, због чега нема стицања без основа на страни туженог у смислу одредаба члана 210. Закона о облигационим односима, будући да је реализацијом предметне менице у наведеном износу намирили део дуга на име испоручене робе по рачуну бр., који тужиља није платила

туженом, па је одлука првостепеног суда из става I изреке морала бити преиначена и тужбени захтев тужиоца одбијен као неоснован.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 441/20 од 24.03.2021. године)

32. Увид у документа друштва

(Члан 243. Закона о привредним друштвима)

Члану ДОО директор друштва може ускратити права на приступ актима и документима друштва, односно на информисање, ако постоји оправдана бојазан да би то право било искоришћено за сврхе супротне интересима друштва.

Из образложења

Члану ДОО директор друштва може ускратити права на приступ актима и документима друштва, односно на информисање, ако постоји оправдана бојазан да би то право било искоришћено за сврхе супротно интересима друштва, односно за сврху која није у вези са чланством у друштву или ако би друштву или његовом повезаном друштву могла бити причињена знатна штета.

Према разлозима првостепеног суда, након детаљног цитирања навода странака и приложених писаних доказа, противник предлагача је основано одбио предлог за увид, а посебно стога што су испуњени услови из члана 243. Закона о привредним друштвима, у погледу ускраћивања права на увид члану друштва, у ситуацији када је пресудом првостепеног суда већ утврђено да је предлагач повредио правило забране конкуренције, када је другом пресудом предлагач осуђен за кривично дело злоупотребе положаја одговорног лица (директора противника предлагача) и када је предлагач поднео тужбу за иступање из привредног друштва.

Супротно наведеним неспорним чињеницама, утврђењима, односно закључцима првостепеног суда, предлагач је у захтеву за достављање документације од 27.10.2020. године навео, у складу са законском обавезом, да документацију противника предлагача тражи како би видео на који начин се одвијало пословање и да би се уверио у истинитост исказаних резултата. Оваква сврха увида јесте на закону заснована, у смислу члана 81. Закона о привредним друштвима, али са стварним стањем односа између предлагача и противника предлагача, а посебно са наведеним судски утврђеним поступањем предлагача противним интересима привредног друштва нема никакве везе. Околност да предлагач жели да иступи из привредног друштва, што је неспорно и што

констатује и првостепени суд у образложењу свог решења, није препрека за остваривање права на увид у акте и документацију, уколико је сврха тог увида утврђивање, односно сазнавање чињеница које се односе на право на иступање, а посебно на утврђивање вредности удела члана привредног друштва који жели да иступи из друштва. Међутим, захтев предлагача са овим питањима није у вези, како је већ наведено, тако да је правиљан закључак првостепеног суда да је предлог од 07.12.2020. године неоснован, чак и у ситуацији када предлагач жели да иступи из друштва – противника предлагача.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 95/21 од 15.07.2021. године)

33. Побијање одлука одбора директора

(Члан 376. Закона о привредним друштвима)

Контролу рада управног одбора директора врши скупштина друштва, те предмет побијања у судском поступку могу бити одлуке скупштине, а не и одлуке тела које бира скупштина.

Из образложења

Предмет тужбеног захтева је утврђење ништавости, а евентуалног тужбеног захтева поништај свих одлука које је донео одбор директора у периоду од 29.06.2018. године до 23.05.2019. године.

Није основан жалбени навод којим се указује да су одлуке ништаве у смислу члана 103. Закона о облигационим односима, имајући у виду да у конкретном случају нема места примени наведеног члана, који регулише ништавост уговора, као основа заснивања облигационог односа, док се у конкретном случају ради о утврђењу ништавости одлука органа управљања, која се цени применом Закона о привредним друштвима.

За одлуке које су предмет тужбеног захтева не постоје разлози ништавости предвиђени чл. 271, 294, 301, 308, 314 и 324. Закона о привредним друштвима, из чега следи да је правилно првостепени суд одбио примарни тужбени захтев.

У односу на евентуални тужбени захтев, којим се тражи поништај наведених одлука, не ради о поништају одлука скупштине, већ одлука одбора директора, које не могу бити предмет побијања у смислу 376. Закона о привредним друштвима. Контролу рада управног одбора директора врши скупштина друштва, те предмет побијања у судском поступку могу бити одлуке

скупштине, а не и одлуке тела које бира скупштина. У надлежности скупштине је да изабере нове чланове одбора директора као и да евентуално измени и поништи одлуке донете од претходно изабраног сазива.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 3496/20 од 15.07.2021. године)

34. Престанак друштва

(Члан 469. Закона о привредним друштвима)

Уколико су испуњени законски услови за престанак друштва по одлуци суда, суд одређује престанак друштва и налаже друштву предузимање правних радњи у циљу окончања тог поступка.

Из образложења

Тужилац је у тужби, навео да постоји потпуна немогућност функционисања туженог као привредног друштва, те предлаже да се одреди престанак наведеног привредног друштва, а туженом наложи да у року од 15 дана донесе одлуку о покретању поступка и престанку туженог.

Чланом 239. Закона о привредним друштвима прописано је да се на престанак друштва и друге мере на захтев члана друштва примењују одредбе члана 469. Закона о привредним друштвима који регулише престанак акционарског друштва и другим мерама које се одређује суд на захтев мањинских акционара. Чланом 469. став 1. Закона о привредним друштвима прописано је да по тужби акционара који поседује акције које представљају најмање 20% основног капитала друштва, против друштва надлежни суд може наредити престанак друштва или друге мере ако постоје поремећаји који су предвиђени тачком 1. и 2. У конкретном случају правилно је првостепени суд нашао да је тужилац активно легитимисан као уделничар са уделом од 50% основног капитала, да иницира поступак за престанак друштва по одлуци суда, а имајући у виду да је током поступка утврђено да је пословање привредног друштва у блокади, односно да не послује, тј. да не обавља привредну делатност из чега неспорно следи да се послови друштва не воде у интересу оснивача. Такође, пред првостепеним судом је неспорно утврђено да у периоду од 12.12.2017. до 21.09.2018. године сваки од оснивача покушао да закаже скупштину ради одлуке о статусним питањима друштва, те да наведене скупштине нису одржане, односно да је скупштински рад блокиран, обзиром да чланови имају идентичан удео, из чега следи да су уделничари блокирали одлучивање на скупштини на четири

узастопне седнице. Како је за престанак друштва по одлуци суда довољно да је блокиран рад на две узастопне седнице, следи да је испуњен и наведени услов за престанак друштва.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 5034/20 од 21.10.2021. године)

35. Утврђивање цене акције

Висина процењене вредности акције утврђује се на један од прописаних начина процене, који је за акционара најповољнији.

Из образложења

Предмет тужбеног захтева је исплата до пуне вредности акција, односно исплата разлике између књиговодствене вредности и процењене вредности акција.

Чланом 475. став 3. Закона о привредним друштвима прописано да је друштво је у обавези да у року од 60 дана од дана истека рока из става 2. тачка 2) овог члана од несагласног акционара откупи акције које су предмет захтева из става 1. овог члана, по вредности која је једнака тржишној вредности у случају из става 1. тачка 2) овог члана, односно највишој од вредности у случајевима из става 1. тач. 3) и 4) овог члана.

Привредни апелациони суд није прихватио додатно изјашњење вештака којим утврђује средњу вредност обичних акција која се добије као просечна вредност из резултата добијених применом пет метода и то књиговодствене вредност, метода нето имовине, ДНТ метода, вредновања упоредних компанија и берзанске вредности приоритетне акције, која износи 9.414,85 динара, јер књиговодствена вредност не утиче на процењену вредност, нити на исту утиче вредност приоритетних акција.

Привредни апелациони суд је имао у виду и навод туженог да утврђени најнижи износ вредности капитала применом свих метода, треба да преставља основицу за обрачун, који у конкретном случају износи 6.750,47 динара, утврђен применом метода ДНТ, али налази да је исти неоснован. Процењена вредност акција, у случају када се акцијама није трговало, утврђује се применом неког од прописаног начина процене. Који метод процене ће бити примењен зависи од начина рада и пословања самом привредног друштва. У привредним субјектима у којима је обим послања већи а нема имовине или је имовина мањег обима, у

сваком случају није адекватан метом нето имовине. О могућности и целисходности примене конкретног метода изјашњава се вештак економско финансијске струке. У конкретном случају могуће је применити сва три метода процене, па је вештак комбинујући наведене методе утврдио вредност акције у износу од 11.250,00 динара, која је виша од књиговодствене, због чега тужиоцу имају право на исплату разлике до утврђене вредности.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 3024/20 од 21.10.2021. године)

36. Откуп акција

(Члан 523. Закона о привредним друштвима)

Нема места преиспитивању цене по којима се врши принудни откуп акција од стране суда у ванпарничном поступку.

Из образложења

Правилно је првостепени суд утврдио да се на конкретан случај има применити одредба из члана 523 Закона о привредним друштвима, те да не постоји основ да суд у ванпарничном поступку преиспитује цену акција, будући да је реч о изузетку за који Закон о привредним друштвима изричито прописује да се у том случају примењују услови из понуде за преузимање, те нема места преиспитивању од стране суда у ванпарничном поступку цене по којима се врши принудни откуп акција, јер у конкретном случају цена акција није утврђивана у складу са одредбом члана 516 Закона о привредним друштвима.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 362/2021 од 28.10.2021. године)

37. Право на увид у документа друштва

Чланови друштва са ограниченом одговорношћу немају законско право да од друштва захтевају припрему информације по њиховом захтеву, већ имају право на приступ актима и документима који у том тренутку већ постоје у друштву.

Из образложења

Наиме, основна претпоставка за остваривање права члана друштва на приступ актима и документима друштва јесте да та документа и та акта постоје, те се основано у жалби противника предлагача указује да чланови друштва са ограниченом одговорношћу немају законско право да од друштва захтевају да припремају информације по њиховом захтеву како би им исте пружали на увид већ имају право само на приступ актима и документима који у том тренутку већ постоје у друштву.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 350/2021 од 12.08.2021. године)

38. Одговорност ликвидационог управника**(Члан 544. Закона о привредним друштвима)**

Ликвидациони управник у вршењу својих дужности одговара за штету причињену повериоцу друштва, коме пре брисања друштва из Регистра привредних друштава, није измирена утврђена обавеза.

Из образложења

Одредбом члана 544 став 1 Закона о привредним друштвима прописано је да ликвидациони управник одговара за штету коју причини у вршењу своје дужности члановима друштва и повериоцима друштва.

Према чињеничном стању, током првостепеног поступка, утврђено је да је у моменту подношења тужбе против привредног друштва, чији су ликвидациони управници били тужени, у вези са тужиочевим потраживањем, већ био отворен поступак ликвидације над привредним друштвом, те су тада тужени знали да тужилац од наведеног друштва потражује одређени новчани износ, да је спор окончан пресудом од 07.02.2018. године, те да туженима није могло остати непознато да је тужилац према друштву имао одређено потраживање, као и да су исти били дужни да намире потраживање тужиоца пре окончања поступка ликвидације, што нису учинили, већ су покренули поступак брисања наведеног привредног друштва из регистра.

Стога је првостепени суд, правилно применио цитирану одредбу члана 544 став1 Закона о привредним друштвима усвојио тужбени захтев тужиоца и тужене обавезао да тужиоцу по основу накнаде штете солидарно исплате дуговани износ.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 5896/20 од 29.09.2021. године)

39. Стицање права својине у поступку приватизације

(Члан 22. Закона о приватизацији)

Привредно друштво формирано након приватизације је власник само имовине која је садржана и процењена у Проспекту и Програму приватизације.

Из образложења

У конкретном случају, током првостепеног поступка је неспорно утврђено да је између Агенције за приватизацију и Конзорцијума физичких лица закључен Уговор о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције дана 30.07.2004. године, на основу кога је Конзорцијум физичких лица купио 70% друштвеног капитала субјекта приватизације. Неспорно је утврђено и да је купац капитала платио купопродајну цену у целости, из чега следи да је купац капитала, након формирања акционарског друштва постао власник 70% акција новоформираног привредног друштва, сада акционарског друштва, чија вредност је утврђена у односу на процењени капитал који је био предмет купопродаје. Поступак приватизације спроводи се по правилима предвиђеним Законом о приватизацији, тако да почетни акт при спровођењу приватизације представља доношење Одлука о приватизацији и израда Проспекта субјекта приватизације. Основни документ приликом израде аукцијске документације представља Програм приватизације чија садржина је предвиђена чл. 22. Закона о приватизацији, који израђује субјект приватизације и који садржи основне податке о субјекту приватизације, податке о стању средстава и обавеза, анализу досадашњег пословања субјекта приватизације, податке о процени вредности капитала и прилоге.

У конкретном случају, неспорно је током поступка утврђено да предмет процене нису биле непокретности на којима тужилац тражи утврђење права својине, да нису садржане у проспекту и програму приватизације грешком субјекта приватизације, самим тим приликом формирања купопродајне цене капитала исте нису утицале на наведену цену, па сами тим нису ни биле предмет продаје.

Погрешан је закључак првостепеног суда да се продаје укупан капитал одређеног субјекта приватизације, обзиром да је цитираним одредбама јасно прописано да се продаје капитал који је предмет пописа и процене. Имовина која у поступку приватизације није пописана и није процењена није ни утицала на формирану цену капитала и самим тим није ни била предмет продаје у поступку приватизације, из чега следи да није дошло до трансформације наведеног

капитала у приватни капитал, односно да тужилац као новоформирано привредно друштво након спроведеног поступка приватизације, није постао власник имовине која није садржана у програму приватизације.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2363/21 од 02.09.2021. године)

40. Начин приватизације

Приватизација друштвеног предузећа може се спровести не само по Закону о приватизацији, већ и по сваком другом закону којим се мења структура капитала привредног друштва.

Из образложења

Продаја капитала је вршена у поступку јавног тендера и јавне аукције. Како је цитираним Споразумима предвиђено да уговори закључени на основу наведеног споразума не подлежу јавним тендерима и јавним надметањима, следи да је продаја акција издатих на основу одлуке о повећању капитала извршена непосредном погодбом са стратешким партнером, и на тај начин у том делу капитала друштвеног предузећа извршена приватизација. Да је такав начин приватизације дозвољен произлази и из чињенице да је Законом о приватизацији („Сл. гласник РС“ бр. 83/20014) који је ступио на снагу 13.08.2014. године, као један од модела приватизације предвиђен и стратешко партнерство које се спроводи и кроз докапитализацију постојећег субјекта приватизације, што је и учињено у конкретном случају. Докапитализација је извршена конверзијом дуга у капитал, и на тај начин је измењена структура капитала, што се може сматрати започињањем поступка приватизације, а што је директно утицало и на права запослених.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2596/20 од 15.07.2021. године)

41. Акторска кауција када је тужилац правно лице са седиштем у Великој Британији

(Члан 71. Закона о жиговима)

На тужиоцу правном лицу са седиштем у Великој Британији, терет је доказивања да је жиг тужиоца имовина довољне вредности за покриће трошкова и такси поступка.

Из образложења

Према члану 83. став 1. Закон о решавању сукоба Закона са прописима других земаља тужени нема право на обезбеђење парничних трошкова: 1. ако у држави чији је држављанин тужилац Југословенски држављанин нису дужни да дају обезбеђење; 2. ако је тужилац ужива у Савезној Републици Југославији право азила; 3. ако се тужбени захтев односи на потраживање тужиоца из његовог радног односа у Савезној Републици Југославије; 4. ако се у питању брачни спорови или спорови о утврђивању или оспоравању очинства или материнства и ако је у питању законско издржавање; 5. ако је у питању менично или чековна тужба, противтужба у издавању платног налога, а према ставу 2. у случају сумње да ли су југословенски држављани, у смислу тачке 1. став 1. овог члана дужни да дају обезбеђење у држави чији је држављанин тужилац, објашњење даје савезни орган надлежан за послове правде.

Одредбом члана 82. став 1. Закона о решавању сукоба Закона са прописима других земаља, прописано да када страни држављанин лице без држављанства које нема пребивалиште у Савезној Републици Југославији покреће парницу пред судом Савезне Републике Југославије, дужан је да туженом, на његов захтев, обезбеди парничне трошкове, док је у ставу 2. предвиђено да је тужени дужан да захтев из става 1. овог члана стави најдоцније на припремном рочишту, а ако привремено рочиште није одржано-на првом рочишту за главну расправу пре него што се упусти у расправљање у главној ствари, односно чим је сазнао да постоји претпоставка за тражење обезбеђења, а у ставу 3. да се обезбеђење парничних трошкова даје у новцу, али суд може одобрити да се обезбеђење даје и у другом погодном облику.

Имајући у виду да је на тужиоцу био терет доказивања чињенице да предметни жиг као и његова имовина јесте довољна за покриће трошкова и такси овог поступка, обзиром да тужилац тврди да има право у овом поступку на ослобађање од обавезе обезбеђења трошкова прописаних наведеном Конвенцијом, то је у недостатку доказа да је предметни жиг тужиоца имовина довољне вредности за покриће трошкова и такси поступка, то се не може оценити да ли има места примени наведених одредби односно чланова 338а. Закона о извршењу и обезбеђењу и члана 71. Закона о жиговима, правилан је закључак првостепеног суда да тужилац није пружио доказе да је његова имовина довољна за покриће трошкова и такси, односно да није лако преносива, те да је основан захтев туженог првог и туженог другог реда за обезбеђење парничних трошкова.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 5001/21 од 22.07.2021. године)

42. Одређивање лиценцне накнаде код повреде жига

(Члан 73а. Закона о жиговима)

Лиценцна накнада код повреде жига требало би да буде сразмерна приходу који се очекује од искоришћавања предметне лиценце, што значи да би иста могла да се утврди на основу остварене добити туженог у периоду у коме је учињена повреда, а што би представљало минималну лиценцну накнаду коју би тужилац остварио преносом права.

Из образложења

Чињеница да је тужени одређени временски период користио предметни жиг тужиоца, да је имао користи служећи се истим у промету основ је постојања материјалне штете тужиоца. Тужилац може претрпети штету недозвољеним коришћењем његовом жига којом радњом би тужилац потенцијално могао бити спречен у остваривању добити. Из реченог следи да остварена добит на годишњем нивоу за предметни производ могућ је дозвољен и законит основ за утврђивање лиценцне накнаде имајући у виду да је лиценцна накнада цена коришћења предметне лиценце. Према становишту овог суда лиценцна накнада би требало да буде сразмерна приходу који се очекује од искоришћавања предметне лиценце, што значи да би иста могла да се утврди на основу остварене добити туженог у периоду у којем је учињена повреда, а што би представљало минималну лиценцну накнаду коју би тужилац остварио преносом права. Значи да би тужилац могао потраживати предметну накнаду која се може изразити кроз известан добитак управо у висини добити коју је овде тужени остваривао прометом производа обележених знаком, односно жигом тужиоца у периоду за који се вршила продаја предметних производа.

... Да би се досудила предметна накнада, односно лиценцна накнада код повреде жига потребно је разјаснити да ли је тужени повреду предметних жигова тужиоца на начин како је то изнето у тужби учинио намерно или крајњом непажњом, што је један од услова за досуђење предметне накнаде у смислу одредбе члана 73а став 3 Закона о жиговима.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 705/20 од 07.10.2021. године)

**43. Обавезни прекид парничног поступка по тужби због
повреде права жига, односно права из пријаве жига**

(Члан 93. Закона о жиговима)

Парнични поступак по тужби за оспоравање жига, као и поступак пред Заводом за интелектуалну својину у коме се одлучује о пријави за заштиту жига су разлози обавезног прекида парничног поступка по тужби због повреде права жига, односно права из пријаве, а суд према околностима случаја цени по ком основу ће утврдити прекид поступка, уколико су у току оба ова поступка.

Из образложења

У конкретном случају, тужилац је као подносилац пријаве за заштиту жига поднео тужбу због повреде права, па су испуњени услови из чл. 93. став 3. Закона о жиговима за прекид поступка до коначне одлуке надлежног органа по пријави. Са друге стране у току је и парнични поступак који је тужени покренуо за оспоравање жига, што је у смислу чл. 93. став 4. Закона о жиговима такође разлог за обавезни прекид парничног поступка до правоснажне одлуке суда. Произлази да су у конкретном случају испуњени услови за обавезан прекид поступка по два основа, по основу поступка који се по пријави тужиоца за признање жига води пред Заводом за интелектуалну својину и по основу парнице за оспоравање жига коју је тужени покренуо, а која није окончана. Првостепени суд је прекид поступка одредио до окончања поступка који се води пред Заводом за интелектуалну својину по пријави за заштиту жига коју је тужилац поднео и тиме је поступио у складу са чл. 93. став 3. Закона о жиговима. Нису основани жалбени наводи туженог да је првостепени суд био дужан да поступак прекине до правоснажног окончања парнице за оспоравање жига, посебно имајући у виду да првостепени суд, по евентуалном окончању поступка пред Заводом за интелектуалну својину, има могућност да поновно цени услове за прекид поступка у односу на парнични поступак који се ради оспоравања жига води између истих странака.

(Из решења Привредног апелационог суда 5871/21 од 22.07.2021. године)

44. Материјални услови за одређивање привремене мере по Закону о жиговима

(Члан 95. Закона о жиговима)

Оцена вероватности да је право носиоца жига повређено или да ће бити повређено зависи од врсте повреде чије је утврђење предмет обезбеђења.

Из образложења

Осим наведеног, побијана одлука не садржи ни разлоге о испуњености материјалних услова које Закон о жиговима прописује за одређивање привремене мере. Према члану 95. Закона о жиговима, на предлог лица које учини вероватним да је његово право повређено у смислу члана 90. овог закона или да ће бити повређено суд може одредити привремену меру одузимања, односно искључења из промета предмета којима се врши повреда права, одузимања или забране отуђења материјала и предмета који су употребљени за производњу предмета којима се врши права, те забрану вршења радњи којима се врши повреда права. Наведена законска одредба прописује и још једну групу мера које могу бити одређене на предлог лица које учини вероватним да је његово право повређено или да ће бити повређено и које учини вероватним постојање околности које би осујетиле или знатно отежале накнаду штете у случају повреде права, па у ову групу мера спадају заплена покретне и непокретне имовине лица против кога лица се предлаже одређивање привремене мере, заплена и забрана исплате новчаних средстава са рачуна тога лица.

У конкретном случају, тужилац предлаже одређивање привремене мере из става 1. члана 95. Закона о жиговима, па произлази да је био дужан учинити вероватним да је његово право повређено у смислу члана 90. овог закона или да ће бити повређено. Члан 90. Закона о жиговима предвиђа да се повредом права сматра свако неовлашћено коришћење заштићеног знака од било ког учесника у промету у смислу члана 49 – 52 овог закона и члана 56 став 2 овог закона. Чланом 49. Закона о жиговима прописан је обим права носиоца жига, те да је носилац жига овлашћен да другим лицима забрани да неовлашћено користе знак који је истоветан са његовим раније заштићеним знаком у односу на робе или услуге које су истоветне роби, односно услугама за које је жиг регистрован, као и да користи знак који је истоветан његовом раније заштићеном знаку за сличну врсту робе, односно услуга или сличан његовом раније заштићеном знаку за истоветну или сличну врсту робе, ако постоји вероватноћа да због те истоветности, односно сличности настане забуна и релевантном делу јавности која обухвата и вероватноћу довођења у везу тог знака са његовим раније заштићеним знаком. Произлази да се повредом права увек сматра неовлашћено коришћење знака који

је истоветан знаку носиоца жига за робу или услугу која је истоветна роби за коју је жиг регистрован. Са друге стране, неовлашћено коришћење истоветног знака за сличну врсту робе или услуга или сличног знака за истоветну или сличну врсту робе сматра се повредом права, само ако постоји вероватноћа да због те истоветности односно сличности настане забуна у релевантном делу јавности.

Тужилац тврди да тужени за обележавање исте врсте робе користи знак сличан његовом раније заштићеном знаку, па је за испуњеност услова за одређивање привремене мере, нужно да тужилац учини вероватним не само да се користи знак сличан његовом раније заштићеном знаку за исту врсту робе, већ да учини вероватним и да постоји вероватноћа да због те истоветности односно сличности настане забуна у релевантном делу јавности. О испуњености овог услова побијана одлука не садржи разлоге. Противречан је закључак првостепеног суда да је тужилац учинио вероватним да је његов жиг повређен услед понашања туженог које је противно начелу поштовања добрих пословних обичаја и пословном моралу, јер наведено није услов за одређивање привремене мере. Осим тога, првостепени суд закључује да је тужени користио истоветни знак за обележавање робе, који је битно сличан жигу тужиоца без сагласности или обавештења тужиоца, у ком делу постоји противречност, јер коришћени знак не може бити истовремено и истоветан и сличан жигу тужиоца. Првостепени суд закључује да постоји објективна опасност од осујећења тужиочевог потраживања, што такође није услов за одређивање привремене мере, јер су услови за одређивање привремене мере изричито прописани чланом 95. Закона о жиговима.

Услови за одређивање привремене мере забране вршења радњи којима се врши повреда права, зависе од врсте повреде на коју се тужбом указује. Ради оцене да ли у конкретном случају тужилац учинио вероватним да постоји повреда његовог права жига, првостепени суд ће у поновном поступку до нивоа вероватноће, испитати сличност вербалног знака заштићеног жигом тужиоца и знака који се налази на роби коју тужени увози. Затим ће утврдити врсту робе тужиоца и туженог, односно у коју класу Ничанске класификације су разврстане. На тај начин првостепени суд ће у поновном поступку до степена вероватноће, ценити сличност, односно истоветност знакова и сличност односно истоветност робе за чије обележавање се користи жигом заштићени знак тужиоца са знаком на роби коју увози тужени, а затим и по потреби у зависности од претходне оцене, да ли је учињено вероватним да постоји вероватноћа забуне у релевантном делу јавности.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 186/21 од 21.01.2021. године)

45. Услови за одређивање привремене мере ради обезбеђења потраживања заштите жига без претходног изјашњења противне странке

(Члан 96. Закона о жиговима)

Суд о предлогу за одређивање привремене мере ради обезбеђења потраживања заштите жига, може одлучити без претходног изјашњења противне стране ако је утврдио да постоји опасност од наступања ненадокнадиве штете за тужиоца.

Из образложења

Основано се жалбом туженог указује да је побијано решење донето без претходног изјашњења туженог, а да побијана одлука нема разлога о испуњености услова за овакво одлучивање. Према члану 96. став 1. Закона о жиговима („Сл. гласник РС“ број 6/20) суд може одредити привремену меру одмах по пријему предлога за одређивање привремене мере и без претходног изјашњења противне странке, а нарочито ако постоји опасност да због одлагања предлагач претрпи ненадокнадиву штету. Према ставу 4. истог члана на поступак по предлогу за одређивање привремене мере сходно се примењују одговарајуће одредбе закона којим се уређује поступак извршења и обезбеђења. Произлази да се у поступку обезбеђења ради заштите права на жиг примењују одредбе Закона о жиговима на питања која су овим законом уређена, док се у погледу осталих питања, која нису на посебан начин уређена овим законом, примењују одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу. Закон о извршењу и обезбеђењу, као и Закон о жиговима садржи одредбу којом регулише могућност суда да одлучи о предлогу за обезбеђење пре него што се омогући супротној страни да се на исти изјасни, па прописује одређене услове за овакво одлучивање суда. Закон о жиговима за ову ситуацију предвиђа да се мера може одредити без претходно изјашњења противне стране, а нарочито ако постоји опасност да због одлагања предлагач претрпи ненадокнадиву штету. Произлази да за одлучивање суда без изјашњења туженог, тужилац мора учинити вероватним постојање опасности да због одлагања претрпи ненадокнадиву штету, што значи да сама тужба мора да садржи чињеничне наводе из којих произлази ова опасност. Суд о предлогу за одређивање привремене мере може одлучити без претходно изјашњења противне стране ако је утврдио да оваква опасност од наступања ненадокнадиве штете за тужиоца постоји и дужан је о томе дати разлоге, јер овакво одлучивање одступа од расправног начела прописаног чланом 5. Закона о парничном поступку. Побијана

одлука не садржи разлоге о испуњености услова за одлучивање без претходног изјашњења противне стране, нити разлоге о постојању опасности да тужилац због одлагања може претрпети ненадокнадиву штету.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 186/21 од 21.01.2021. године)

46. Правила поступка у споровима ради повреде жига

(Члан 108. Закона о жиговима)

Без обзира на означену вредност предмета спора, спорови који се односе на заштиту и употребу жига воде се по одредбама Закона о парничном поступку, којима је регулисан редован поступак и не могу бити примењене одредбе којима су регулисани спорови мале вредности.

Из образложења

Првостепени суд је у овом поступку применио одредбе главе XXXIII Закона о парничном поступку, којима је уређен поступак у парницама о споровима мале вредности, иако је чланом 108. Закона о жиговима („Службени гласник РС“, бр. 6/20), као посебног закона, прописано да је у споровима ради повреде жига увек дозвољена ревизија независно од ревизијског лимита, из чега произлази да се спорови који се односе на заштиту и употребу жига не могу водити по одредбама којима су регулисани спорови мале вредности. Произлази да је првостепени суд био дужан да примени одредбе о редовном поступку, односно да тужбу туженима достави на одговор у складу са одредбама Закона о парничном поступку, којима је регулисано лично достављање, а затим да по протеку рока за одговор на тужбу или пријему одговора на тужбу, закаже и одржи припремно рочиште, односно оцени да ли су испуњени услови за доношење пресуде због пропуштања у случају недавања одговора на тужбу од стране тужених.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 5682/20 од 22.07.2021. године)

47. Заштита имовинских права аутора

(Члан 20. Закона о ауторском и сродним правима
„Сл. гласник РС“ бр. 104/09, 99/11, 109/12 и 29/16-УС)

Плаћање законом прописане накнаде носиоцима ауторског и сродних права преко колективне организације за емитовање предмета заштите, не искључује право аутора на заштиту имовинских права аутора, као што су права на бележење и умножавање дела, односно права на прилагођавање, превођење, аранжирање и друге измене дела.

Из образложења

На утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право када је тужбени захтев усвојио у делу којим је тражено утврђење повреде искључивих имовинских ауторских права тужиоца бележењем и умножавањем, звучним и визуелним снимањем, као и изменом музичких ауторских дела у оквиру четврте сезоне емисије „.....“. Законом о ауторском и сродним правима уређена је садржина ауторског права, која се састоји од моралних права аутора и имовинских права аутора. Морална права аутора су право патернитета, право на назначење имена, право објављивања, право на заштиту интегритета дела, право на супротстављање недостојном коришћењу дела. Са друге стране, имовинска права аутора регулисана су општом одредбом у члану 19. закона, која предвиђа да аутор има право на економско искоришћавање свог дела, као и дела које је настало прерадом његовог дела и да за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица аутору припада накнада ако овим законом или уговором није другачије одређено. Даље је законом уређења и садржина других имовинских права аутора, између осталих и право на умножавање, као и право на прилагођавање, аранжирање и другу измену дела, а која права су предмет заштите у овом спору. Према члану 20. Закона о ауторском и сродним правима („Сл. гласник РС“ број 104/09, 99/11, 109/12 и 29/16-УС) који је у спорном периоду био на снази, аутор има искључиво право да другоме дозволи или забрани бележење и умножавање свог дела у целисти или делимично, било којим средствима, у било ком облику, на било који трајни или привремени, посредни или непосредни начин. Дело се умножава нарочито графичким поступцима, фотокопирањем и другим фотографским поступцима којима се постиже исти резултат, звучним или визуелним снимањем, изградњом дела архитектуре, смештајем дела у електронском облику у меморију рачунара. Према члану 31. истог закона, аутор има искључиво право да другоме дозволи или забрани прилагођавање, превођење, аранжирање и друге измене дела. Наведена имовинска права аутора су предмет заштите у овом поступку, па нису основани

жалбени наводи туженог да су у предметним емисијама музичка ауторска дела емитована, за шта је уредно плаћена накнада колективним организацијама за остваривање ауторског и сродних права. Плаћање законом прописане накнаде носиоцима ауторског и сродних права преко колективне организације за емитовање предмета заштите, међу којима су и права произвођача фонограма и права интерпретатора, а које се обавезно остварује преко колективних организација у смислу члана 150. Закона о ауторском и сродним правима, не искључује право аутора на заштиту имовинских права аутора, између осталих и права на бележење и умножавање дела, односно права на прилагођавање, превођење, аранжирање и друге измене дела. Такође нису основани жалбени наводи тужених да су предмет заштите морална права аутора, а која су непреносива. Тачно је да је једно од моралних права аутора право на заштиту интегритета дела, у оквиру кога аутор има искључиво право да штити интегритет свога дела и да се супротставља изменама свог дела од стране неовлашћених лица, да се супротставља јавном саопштавању свог дела у измењеној и непотпуној форми, те да даје дозволу за прераду свога дела. Међутим, у конкретном случају предмет заштите није ово морално право аутора, већ искључиво имовинско право да другоме дозволи или забрани бележење и умножавање свог дела, односно прилагођавање, превођење, аранжирање и друге измене дела.

Првостепени суд је правилном оценом садржине закључених уговора, утврдио да су тужиоцу уступљена искључива имовинска права на ауторским музичким делима која су предмет тужбеног захтева, а међу којима је и право на бележење и умножавање истих дела, затим право на прилагођавање, аранжирање и друге измене дела, као и право да другим лицима уступа ова права.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4283/20 од 04.11.2021. године)

48. Повреда моралних права аутора

(Члан 17. и члан 30. Закона о ауторском и сродним правима)

Предаја примерака ауторског дела спонзорима не искључује морална права аутора и не даје право ни спонзорима, нити трећим лицима да без дозволе аутора врше измене или јавно саопштавање ауторског дела у измењеној или непотпуној форми.

Из образложења

Без утицаја на правилност побијане одлуке су жалбени наводи да је тужилац самовољно већ учинио доступним своје ауторско дело већем броју људи,

тима што је DVD примерке предао спонзорима, услед чега не постоји повреда тужиочевих ауторских права. Према чл. 17. Закона о ауторском и сродним правима, аутор има искључиво право да штити интегритет свога дела, што подразумева право да се супротстави изменама свог дела од стране неовлашћеног лица, као и јавном саопштавању свог дела у измењеној или непотпуној форми. Осим тога, у складу са чл. 30. истог закона аутор има искључиво право да другоме дозволи или забрани јавно саопштавање дела, укључујући чињење дела доступним јавности жичним или бежичним путем. Ова права аутора нису искључена тима што је тужилац DVD примерке дела предао спонзорима, односно предаја ових примерака спонзорима не даје право ни спонзорима, нити трећим лицима да без дозволе аутора врше измене, прераду, чињење доступним јавности ауторских дела.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2341/20 од 25.02.2021. године)

**49. Носилац искључивих имовинских права на
рачунарском програму, као ауторском делу,
створеном током радног односа**

(Члан 90. Закона о ауторском и сродним правима)

Ако је рачунарски програм као ауторско дело створен током трајања радног односа од стране лица која извршавају своје радне обавезе, носилац свих искључивих имовинских права на делу је послодавац, ако уговором није друкчије одређено.

Из образложења

Законом о ауторском и сродним правима („Службени лист СРЈ“, бр. 24/98) у чл. 92. прописано је да ако је аутор створио дело током трајања радног односа извршавајући своје радне обавезе послодавац је овлашћен да то дело објави и носилац је искључивих имовинских права на његовом искоришћавању у оквиру своје регистроване делатности у року од 5 година од завршетка дела, ако општим актом или уговором о раду није друкчије одређено. Аутор дела створеног у радном односу задржава на том делу сва ауторска права, осим права из ст. 1. овог члана. Ако је ауторско дело рачунарски програм, носилац искључивих имовинских права на делу је послодавац. Одредбу истоветне садржине садржи и Закон о ауторском и сродним правима („Службени лист СЦГ“, бр. 61/04) у чл. 96, који је ступио на снагу 01.01.2005. године и био на снази све до 24.12.2009. године, односно у периоду, који је према утврђењу првостепеног суда, био

најбитнији период за развој предметног рачунарског програма. Произлази да Закон о ауторском и сродним правима, који је био на снази у време отпочињања рада на предметном рачунарском програму, као и Закон о ауторском и сродним правима, који је ступио на снагу 01.01.2005. године, садрже одредбу којом је прописано да ако је ауторско дело створено током трајања радног односа од стране лица која извршавају своје радне обавезе, носилац свих искључивих имовинских права на делу је послодавац, ако уговором није друкчије одређено. Током поступка су изведени докази ради утврђивања садржине уговора о раду која су ЗР и ДЛ, као и друга запослена лица имала закључене са првотуженим и из садржине ових уговора о делу не произлази да је питање носиоца искључивих имовинских права на предметном рачунарском програму другачије уређено.

На истоветан начин уређено је и питање носиоца искључивих имовинских права на рачунарском програму као ауторском делу које је створено током трајања радног односа у чл. 90. важећег Закона о ауторском и сродним правима („Службени гласник РС“, бр. 104/09, 99/11, 119/12, 29/16-одлука УС), а на исти начин уређено је ово питање и Законом о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима („Службени гласник РС“, бр. 66/19), који је ступио на снагу 26.09.2019. године. Произлази да су релевантне законске норме, важеће од момента отпочињања израде предметног рачунарског програма 2002. године па до закључења главне расправе на исти начин уредиле питање носиоца искључивих имовинских права на рачунарском програму, као ауторском делу које је створено у радном односу. Нема доказа да је уговором о раду између лица која су аутори предметног рачунарског програма и првотуженог на другачији начин уређено питање носиоца искључивих имовинских права на предметном рачунарском програму, па је у смислу наведених законских одредаба, правилан закључак првостепеног суда да је носилац искључивих имовинских права на предметном рачунарском програму првотужени.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4516/20 од 13.05.2021. године)

50. Садржина имовинских права интерпретатора, предмет заштите и радње повреде ових права

(Члан 116. Закона о ауторском и сродним правима)

Предмет заштите имовинских права интерпретатора су неснимљене интерпретације или снимци интерпретација у зависности од прописане садржине права, а од заштите је изузето емитовање интерпретације која је

снимљена и издата на носачу звука и слике и интерпретације која је уз дозволу интерпретатора забележена на носачу звука, за које интерпретатор нема искључиво право емитовања снимка.

Из образложења

Интерпретатор као носилац овог сродног права има морална права која су уређена члановима 114. Закона о ауторском и сродним правима, а поред моралних има и имовинска права која су уређена чланом 116. Закона, док је право на накнаду уређено чланом 117. Закона о ауторском и сродним правима. Искључива имовинска права интерпретатора су: право да другоме забрани или дозволи бележење (снимање) своје неснимљене интерпретације и умножавање таквих снимака интерпретација у било ком облику и на било који начин у смислу члана 20. став 1. овог Закона, стављање у промет снимака своје интерпретације, давање у закуп снимака своје интерпретације, емитовање и јавно саопштавање своје неснимљене интерпретације, осим у случају када се ради о већ емитованој интерпретацији и интерактивно чињење доступним интерпретације јавности жичним или бежичним путем у смислу члана 30. овог Закона. Из садржине наведене одредбе произлази да су у одређеним случајевима предмет заштите неснимљене интерпретације, док су у другим случајевима предмет заштите снимци интерпретације. Тако интерпретатор има право да другоме забрани или дозволи бележење своје неснимљене интерпретације, емитовање и јавно саопштавање своје неснимљене интерпретације и интерактивно чињење доступном интерпретације јавности жичним или бежичним путем, а са друге стране да забрани или дозволи умножавање снимака интерпретације, стављање у промет снимака интерпретације и давање у закуп снимака своје интерпретације. Ставом 2. члана 116. Закона о ауторском и сродним правима прописано је да интерпретатор нема искључиво право на емитовање своје интерпретације која је снимљена и издата на носачу звука као ни интерпретације које је са дозволом интерпретатора снимљена на носачу звука и слике.

У првостепеном поступку утврђено је да је тужени чинио доступним јавности путем интернет платформе „.....“ снимке интерпретација интерпретатора ВД, који су начињени у студију туженог у оквиру емисија које је тужени снимао. Дакле, ради се о снимцима интерпретација, па би повреду имовинског права могле чинити такве радње туженог које би подразумевале да је тужени без дозволе интерпретатора умножавао снимке интерпретација, стављао у промет снимке интерпретација и давао у закуп снимке интерпретација без дозволе интерпретатора, имајући у виду одредбе члана 116. став 2. Закона о ауторском и сродним правима, која прописује да интерпретатор нема искључиво право на емитовање своје интерпретације која је снимљена и издата на носачу звука, као ни интерпретације која је са дозволом интерпретатора снимљена на носачу звука или слике. Радње садржане у ставу 2. овог члана не могу представљати повреду права,

јер интерпретатор нема искључиво право на емитовање снимљене и издате интерпретације, као ни интерпретације која је забележена на носачу звука са његовом дозволом. Из ове законске одредбе произлази да постоји могућност да одређена интерпретација, као духовно добро са дозволом интерпретатора буде снимљена на носачу звука и слике и интерпретатор нема искључиво право на емитовање оваквог снимка.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 4291/21 од 04.11.2021. године)

51. Дозвола интерпретатора за снимање интерпретације

(Члан 116. Закона о ауторском и сродним правима)

За разлику од интерпретаторског уговора, за који Закон о ауторском и сродним правима прописује обавезну писану форму, дозвола интерпретатора за снимање интерпретације на носачу звука и слике може бити дата и усмено.

Из образложења

Правилан је закључак првостепеног суда да у смислу члана 118. Закона о ауторском и сродним правима интерпретатор може своја имовинска права из члана 116. пренети на друго лице интерпретаторским уговором, те да је за овај уговор у смислу члана 120. истог Закона, прописана обавезан писана форма. Међутим члан 116. став 2. Закона о ауторском и сродним правима даје могућност да одређена интерпретација са дозволом интерпретатора буде снимљена на носачу звука и слике, а за овакву дозволу није законом прописана обавезна писана форма. Такође из ове одредбе произлази да дозвола интерпретатора не мора бити дата у форми интерпретаторског уговора.

Имајући у виду да су предметни снимци интерпретација интерпретатора ВД сачињени у студију туженог у периоду од 2007. године па надаље, дакле пре закључења интерпретаторског уговора, првостепени суд није дао разлоге о чињеници да ли су предметни снимци интерпретација сачињени уз дозволу интерпретатора у смислу члана 116. став 2. Закона о ауторском и сродним правима, а ова дозвола могла је бити дата приликом сачињавања снимака интерпретација и у усменој форми, а не само у писаној форми, како то закључује првостепени суд.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 4291/21 од 04.11.2021. године)

52. Оцена основаности захтева за објављивање изреке пресуде

(Члан 205. Закона о ауторском и сродним правима)

За усвајање дела тужбеног захтева да се тужени обавезе да о свом трошку објави изреку пресуде, није довољно да је утврђена повреда права, већ суд мора ценити и све друге околности конкретног случаја и утврдити да ли су испуњени услови за усвајање овог дела тужбеног захтева.

Из образложења

Не могу се прихватити разлози првостепеног суда да захтев за изрицање забране туженима да даље врше повреду права, те обавезивање тужених да о свом трошку објаве пресуду, зависи само од усвајања тужбеног захтева за утврђење повреде ауторског права. Одлучујући о делу тужбеног захтева у ставовима II и III изреке првостепене пресуде, првостепени суд није дао разлоге за своју одлуку. Према члану 205. Закона о ауторском и сродним правима, носилац ауторског права, интерпретатор, произвођач фонограма, произвођач видеограма, произвођач емисије, произвођач базе података и стицалац искључивих овлашћења на ауторска и сродна права, може тужбом да захтева нарочито утврђење повреде права, престанак повреде права, уништење или преиначење предмета којима је извршена повреда права, уништење или преиначење алата и опреме уз помоћ којих су произведени предмети којима је извршена повреда права, накнаду имовинске штете и објављивање пресуде о трошку туженог.

Ставом III побијане пресуде тужени су обавезани да објаве изреку пресуде у одређеним дневним листовима, али побијана пресуда не садржи разлоге за одлуку о овом делу тужбеног захтева. Објављивање пресуде о трошку туженог је дозвољени тужбени захтев у спору о заштити ауторског права и исти може бити усвојен само уколико је основан и захтев за утврђење повреде права. То ипак не значи да је тужбени захтев за објављивање пресуде увек основан, ако је основан тужбени захтев за утврђење повреде права, већ то зависи од околности сваког конкретног случаја. У конкретном случају, тужба је поднета због повреде ауторских имовинских права која су тужиоцу уступљена од стицаоца искључивих овлашћења, односно носилаца истих. Сврха објављивања изреке пресуде којом је утврђена повреда права, јесте давање публицитета учињеној повреди права, којим се са једне стране превентивно делује у односу на лице које је већ извршило повреду, као и трећа лица, а са друге стране пружа се сатисфакција носиоцу права. Сатисфакција представља посебан облик накнаде нематеријалне штете лицу чије је право повређено, односно лицу чија су ауторска дела била предмет повреде. Зато и за усвајање овог дела тужбеног захтева није довољно да је

утврђена повреда права, већ суд мора ценити и све друге околности конкретног случаја и утврдити да ли су испуњени услови за усвајање овог дела тужбеног захтева. Као и о другим деловима тужбеног захтева, првостепени суд је дужан да за своју одлуку да разлоге на основу којих је одлука донета, па како за овај део тужбеног захтева првостепени суд није дао разлоге, иста је укинута.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4283/20 од 04.11.2021. године)

**53. Накнада до троструког износа уобичајене накнаде
због повреде имовинског ауторског
или сродног права**

**(Члан 206. Закона о ауторском и сродним правима
„Сл. гласник РС“ бр. 104/09, 99/11, 119/12, 29/16 – одлука УС)**

Због повреде имовинског ауторског или сродног права, тужиоцу може бити досуђена накнада у висини једноструког, двоструког или троструког износа уобичајене накнаде коју би тужилац примио за конкретан облик коришћења предмета заштите, да је то коришћење било законито, а одлуку о висини накнаде суд доноси у зависности да ли је до повреде дошло намерно или крајњом непажњом.

Из образложења

Правилно је првостепени суд применио чл. 206. Закона о ауторском и сродним правима, када је тужене обавезао да тужиоцу солидарно исплате двоструки износ уобичајене накнаде коју би тужилац остварио за конкретни облик искоришћавања предмета заштите. Према чл. 206. Закона о ауторском и сродним правима, који је важио у време извршене повреде, ако је повреда имовинског права учињена намерно или крајњом непажњом, тужилац може, уместо накнаде имовинске штете, захтевати накнаду до троструког износа уобичајене накнаде коју би примио за конкретни облик коришћења предмета заштите да је то коришћење било законито. Наведена законска одредба омогућава аутору чије је право повређено, да од лица које је повреду извршило захтева исплату износа до троструке накнаде коју би тужилац остварио за конкретни облик коришћења предмета заштите, да је коришћење било законито и тиме искључује обавезу тужиоца да доказује висину проузроковане материјалне штете. Првостепени суд као битну чињеницу утврђује висину накнаде коју би тужилац примио за законито коришћење предмета заштите, утврђујући из ценовника тужиоца да уобичајена накнада за коришћење предметних ауторских дела износи по 10.000,00 динара месечно. Повреда имовинских права тужиоца трајала је у периоду од 12.03.2013. године до 12.11.2015. године, па би тужилац за наведени

период, за законито коришћење предметних ауторских дела остварио накнаду од 640.000,00 динара. Правилан је закључак првостепеног суда да су тужени поступали са крајњом непажњом, а да на страни тужених није постојала намера да се изврши повреда права. Друготужени је као директор првотуженог био дужан да приликом коришћења тужиочевих ауторских дела и њиховог постављања на свој youtube канал, односно на интернет страницу првотуженог, био дужан да поступа са одређеним степеном пажње, што друготужени није учинио. Друготужени је имао могућност и морао знати да свако неовлашћено коришћење и измена ауторског дела представља повреду права аутора.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2341/20 од 25.02.2021. године)

54. Признање стране судске одлуке

(Члан 92. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља)

За признање стране судске одлуке један од услова је постојање фактичког реципроцитета који се мора утврђивати у сваком конкретном случају.

Из образложења

Правилна је одлука првостепеног суда да у конкретном случају нису испуњени услови за признање пресуде суда у Холандији јер нису достављени докази на околности постојања фактичког реципроцитета између Републике Србије и Краљевине Холандије.

Према члану 92. став 3. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, за признање стране судске одлуке један од услова је постојање узајамности односно реципроцитета. Осим билатералних и мултилатералних споразума, односно реципроцитета заснованог на уговорима или законима, према цитираном члану 92. да би страна судска одлука била призната од домаћег суда, довољно је постојање фактичког реципроцитета. При томе за постојање овог облика узајамности неопходно је претходно утврдити фактичко стање праксе стране државе у конкретном случају Краљевине Холандије. То значи да се фактички реципроцитет мора посматрати у односу на конкретан случај, односно да ли би у истим или сличним правним ситуацијама, Холандски суд признао пресуду донету од стране нашег суда. Стога је правилан закључак првостепеног суда којим је утврдио да пресуда Врховног суда Холандије од 26.10.2014. године која је донета у поступку за признање стране судске одлуке пресуде Руске

федерације, не може бити валидан доказ о испуњености услова за признање стране судске одлуке по основу фактичког реципроцитета између Републике Србије и Краљевине Холандије.

Такође није спорно да се фактички реципроцитет претпоставља, али код чињенице да је његово постојање оспорено од стране противника предлагача и да из извештаја Министарства правде не произилази његово постојање, код чињенице да током поступка нису достављени докази о његовом постојању, обзиром да достављени извор процесног права Краљевине Холандије и објашњење надлежног органа не упућују на битну чињеницу да ли би у истој или сличној ситуацији пресуда домаћег суда била призната од стране Холандског суда није основан захтев предлагача за признање пресуде Холандског суда.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 197/21 од 20.10.2021. године)

55. Поништај одлуке *ad hoc* арбитраже

(Члан 58. став 2. тачка 2. Закона о арбитражи)

Нису испуњени услови за поништај одлуке *ad hoc* арбитраже којом је стечајни дужник обавезан на исплату одређеног новчаног износа. Потраживања из арбитражне одлуке поверилац може реализовати само пријавом тог потраживања у стечају.

Из образложења

На овако утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право када је применом чланова 57. став 1. и 58. став 1. Закона о арбитражи закључио да није основан тужбени захтев за поништај арбитражне одлуке.

Тужба за поништај арбитражне одлуке поднета је благовремено у роковима из Закона о арбитражи и заснована је искључиво на правном основу за поништај из члана 58. став 2. тачка 2. Закона о арбитражи, односно на наводима да су дејства донете арбитражне одлуке у супротности са јавним поретком Републике Србије.

Правилан је закључак првостепеног суда да побијани део наведене арбитражне одлуке чији се поништај тражи није у супротности са јавним поретком Републике Србије, као ни са конкретним законским одредбама Закона о стечају на које се тужилац позивао, јер иако је овде тужилац, а тамо тужени као стечајни дужник, наведеном одлуком обавезан да тамо тужиоцу, а овде туженом исплати утужени износ, наведена одлука као једино правно дејство може

произвести да се потраживање из наведене одлуке утврди као основано Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања и потом, сразмерно намири у поступку стечаја који се спроводи над овде тужиоцем.

Према одредби члана 93. став 1. Закона о стечају, од дана отварања стечајног поступка не може се против стечајног дужника, односно над његовом имовином, одредити и спровести принудно извршење, нити било која мера поступка извршења осим извршења која се односе на обавезе стечајне масе и трошкове стечајног поступка. У конкретном случају тужилац је своје потраживање које је било основ поднете тужбе у арбитражном поступку, након отварања поступка стечаја над овде тужиоцем уредно пријавио, те да му је наведено потраживање било признато исти не би ни наставио вођење арбитражног поступка. У арбитражном поступку који је започет пре отварања стечаја над тужиоцем утврђено је да тужени а тамо тужилац према стечајном дужнику има потраживање у висини наведеној у арбитражној одлуци, те је након доношења исте овде тужени у стечајном поступку над тужиоцем захтевао исправку листе о утврђеним и оспореним потраживањима у висини из донете арбитражне одлуке.

Како у смислу члана 64. став 1. Закона о арбитражи, арбитражна одлука има правно дејство правноснажне судске одлуке у смислу њене доказне снаге, то иста у стечајном поступку који се спроводи над тужиоцем представља доказ о постојању и висини тужениковог потраживања које је било оспорено.

Наведена арбитражна одлука као своје дејство не може имати принудно извршење у поступку извршења а ради намирења целокупног износа из исте управо јер је тако нешто забрањено чланом 93. став 1. Закона о стечају. Дејство наведене одлуке исто је као и дејство других извршних исправа по основу којих повериоци у стечајном поступку пријављују своја потраживања. Све извршне исправе настале пре отварања стечаја такође садрже изреку којом је изречена осуда на чинидбу, односно кондемпнацију, али се исте реализују у поступку стечаја, као колективног поступка извршења, на тај начин што се потраживање из извршне исправе која гласи на обавезивање стечајног дужника, у поступку стечаја утврђује као неспорно потраживање, а потом се исто намирује у зависности од исплатног реда а сразмерно расположивим средствима за намирење. Исто дејство имаће и спорна арбитражна одлука као што би имале и друге извршне исправе укључујући правноснажне пресуде донете од стране суда.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 2360/21 од 26.08.2021. године)

**56. Одређеност привремене мере ради обезбеђења
неновчаног захтева за утврђење повреде ауторског права**

(Члан 415. и члан 416. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Привремена мера ради обезбеђења неновчаног утврђујућег захтева мора бити одређена као и свака друга привремена мера, односно иста мора бити такве садржине да је могуће њено принудно извршење и да у случају изрицања забране, буде јасно које су то радње забрањене туженом.

Из образложења

Привремена мера је мера обезбеђења чија је сврха да се пре одлуке о основаности потраживања које се обезбеђује, дужнику ограниче одређена права како би се након евентуалног утврђивања основаности потраживања исто могло остварити. Привремена мера одређује се под условима који су законом прописани. Зато је нужно да у предлогу за одређивање привремене мере буде тачно назначено потраживање које се предложеном мером жели обезбедити, али и да садржина предложене привремене мере буде подобно за обезбеђење конкретног потраживања, те довољно одређена како би могла бити принудно извршена у случају изостанка добровољног извршења привремене мере.

У конкретном случају тужилац наводи да привремену меру подноси ради обезбеђења свог неновчаног потраживања, које се односи на утврђење повреде права аутора на филмским делима. Насупрот наводима туженог, овакво потраживање може бити обезбеђено привременом мером у смислу члана 447. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, који изричито прописује да поред обезбеђења потраживања које се састоји од давања, чињења, нечињења или трпљења, привремена мера може да се одреди и ради обезбеђења потраживања које се састоји од захтева за утврђење постојања, односно непостојања неког права или правног односа, повреде права личности и истинитости односно неистинитости неке исправе или захтева за преображај неког материјалног или процесног односа. Међутим и привремена мера ради обезбеђења неновчаног утврђујућег захтева мора бити одређена као и свака друга привремена мера, односно иста мора бити такве садржине да је могуће њено принудно извршење и да у случају изрицања забране, као што је у конкретној ситуацији, буде јасно које су то радње забрањене туженом. Стога, правилно првостепени суд закључује да предложена привремена мера није одређена, јер не садржи прецизно одређење које су то радње које би се одређивањем привремене мере туженом забраниле. Поред тога што ни на који начин нису прецизирана филмска дела, чија се забрана реемитовања привременом мером захтева, привремена мера не садржи ни одређење преко које дистрибутивне мреже би се туженом забранило реемитовање филмских дела.

Означење дистрибутивне мреже на коју се забрана односи је од битног значаја, посебно имајући у виду да члан 29. Закона о ауторском и сродним правима, прави разлику између реемитовања и кабловског реемитовања ауторског дела, а исто разликовање је постојало и према раније важећој одредби члана 29. Закона о ауторском и сродним правима ("Сл. гласник РС" бр. 104/09, 99/11, 119/12, 29/16-одлука УС), чија је примена престала ступањем на снагу Закона о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима ("Сл. гласник РС" бр. 66/19) дана 26.09.2019. године. У смислу члана 29. став 2. Закона о ауторском и сродним правима, реемитовањем се сматра истовремено саопштавање ауторског дела јавности у неизмењеном и целовитом облику од стране лица различитог од радиодифузне организације, која ауторско дело изворно емитује, а кабловско реемитовање је само једна врста реемитовања, која се одвија путем кабловског или микроталасног система и подразумева истовремено, неизмењено и непрекинуто реемитовање иницијалне жичне, бежичне или сателитске емисије телевизијског или радио програма који је намењен за пријем од стране јавности. Разликовање између реемитовања и кабловског реемитовања је значајно и због тога што закон прописује да у случају кабловског реемитовања, носилац ауторског права остварује своје право само преко организације за колективно остваривање ауторског права, што није случај са правом да се другоме забрани или дозволи реемитовање. Будући да је реемитовање филмских дела један од начина коришћења предмета заштите, који може бити извршен на више начина, а да је за кабловско реемитовање законом предвиђен посебан режим, предлогом за обезбеђење нужно је одредити на коју врсту реемитовања се предложена привремена мера односи, односно које би тачно радње туженом биле забрањене.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 10089/21 од 25.11.2021. године)

57. Законска обавеза одржавања путева

(Члан 8. став 1. и 15. Закона о јавним путевима)

Одговорност управљача јавног пута има свој основ у закону, па се таква одговорност не може искључити закључењем уговора са трећим лицима.

Из образложења

Тужени има законску обавезу одржавања путева према члану 8. став 1. и 15. Закона о јавним путевима, па се обавеза туженог прописана императивном одредбом не може искључити Уговором о обављању послова на одржавању и

заштити магистралних и регионалних путева са другим привредним друштвом Пренос овлашћења за вршење појединих послова у вези са одржавањем пута на треће лице од стране управљача нема дејство на постојање одговорности управљача пута према корисницима јавног пута који претрпе штету. Закључени уговор делује *inter partes*, односно производи права и обавезе за уговорне стране у смислу члана 148. став. 1. ЗОО и не може бити основ ослобођења туженог од одговорности за штету која је последица пропуста у одржавању путева. Уговор може бити од утицаја само на уређење односа између управљача пута и субјекта који непосредно врши одржавање пута, као основ евентуалног регресног захтева.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 5264/20 од 24.06.2021. године)

58. Благовременост тужбе

(Члан 61. Закона о Уставном суду)

Рок за подношење тужбе за отклањање штетних последица коначног или правноснажног појединачног акта донетог на основу одредаба закона које су оглашене неуставним, не односи се на комерцијалне уговорне односе.

Из образложења

Овај суд напомиње да прихвата материјално правни закључак првостепеног суда да у конкретном случају није наступила преклузија у погледу утужења, односно да у конкретном случају нема места примени одредбе чл. 61. Закона о Уставном суду, а у погледу предвиђеног рока у коме се може захтевати отклањање штетних последица коначног или правноснажног појединачног акта донетог на основу Закона о затезној камати у делу у коме је његова одредба оглашена неуставном. Прихвата се наиме закључак првостепеног суда да се наведена одредба односи на коначне или правноснажне појединачне акте државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, док спорни однос представља комерцијални уговорни однос између парничних странака, по коме уколико је дошло до тога да је постојећи правни основ за измирење у целини уговора о кредиту делимично отпао, могао би се разматрати захтев за враћање неосновано стеченог, а након доношења већ наведене одлуке Уставног суда.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 2398/21 од 25.05.2021. године)

59. Застарелост наплате судске таксе

(Члан 14. Закона о судским таксама)

Нису испуњени услови за обуставу наплате судске таксе према правном лицу услед застарелости, након што је решење о принудној наплати судске таксе достављено НБС на спровођење.

Из образложења

Члан 14. Закон о судским таксама предвиђа обуставу поступка само у ситуацији када је покренут поступак за наплату таксе а донето је решење о ослобађању од плаћања судске таксе. То значи да Закон о судским таксама не предвиђа обуставу поступка принудне наплате због застарелости наплате.

Чланом 40. Закона о судским таксама, који регулише принудну наплату судске таксе када је таксени обвезник физичко лице, предвиђа да се поступак извршења спроводи према закону којим се уређује извршење и обезбеђење, преко јавног извршитеља кога одреди председник суда. Члан 41. истог Закона, који регулише поступак спровођења извршења када је таксени обвезник привредно друштво или друго правно лице, прописује да ће суд решењем утврдити износ неплаћене таксе и износ казнене таксе и решење ће ради извршења доставити банци код које се води рачун таксеног обвезника, односно организацији за принудну наплату.

Из цитираних одредби следи да се поступак извршења принудне наплате судске таксе када је таксени обвезник правно лице спроводи применом закона којим се уређује извршење и обезбеђење, а извршење спроводи суд.

Закон о извршењу и обезбеђењу предвиђа обуставу поступка из разлога предвиђених чланом 76. Закона о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС“ бр. 31/2011, 99/2011-др. закон, 109/2013-одлука УС, 55/2014 и 139/2014), важећи у време доношења решења. Решење о обустави поступка суд или извршитељ доносе по службеној дужности, с тим што на испуњеност услова за обуставу извршног поступка суду могу да укажу и извршни поверилац и дужник. Уколико су испуњени законски услови за обуставу извршног поступка, а настави се спровођење извршења извршни дужник има могућност захтевати да се отклоне неправилности које су настале у току и поводом спровођења извршења у смислу члана 74. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу, важећи у време доношења решења о принудној наплати судске таксе Привредног суда у П.... од године.

Надаље, достављање решења о извршењу НБС представља извршну радњу спровођења извршења сходно члану 185. Закона о извршењу и обезбеђењу, који у ставу 7. регулише и начин поступања у ситуацији када извршни дужник на

рачунима који су блокирани нема средстава за измирења дуга, којим је прописано да извршни поверилац има могућност да промени средство извршења, али да рачуни остају блокирани до коначног намирења извршног повериоца. То значи да и у ситуацији да на рачуну нема довољно средстава за намирење обавезе по основу наплате судске таксе, поверилац, у овом случају Република Србија има могућност промене предмета и средства извршења поред блокаде рачуна, а као последица блокаде није прописана могућност обуставе извршног поступка.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 5492/21 од 15.07.2021. године)

60. Одговорност ловачког удружења

**(Чланови 35. став 5, 87. и 88. став 1.
Закона о дивљачи и ловству)**

Корисник ловишта (ловачко удружење) је одговоран за штету која је последица појаве дивље животиње на државном путу, уколико није поставио жичану ограду на државном путу и поднео захтев ЈП Путеви Србије за постављање саобраћајног знака са упозорењем „дивљач на путу“.

Из образложења

Тужени ЈП Путеви Србије основано указује у жалби да у овом случају постоји искључива одговорност друготуженог за настали штетни догађај. Друготужени је као корисник ловишта био у обавези да постави заштитну ограду на ловишту којим управља у циљу спречавања појаве дивљих животиња на аутопуту укључујући и фазана. Осим наведеног, првотужени без налога друготуженог, а тај налог је у складу са чланом 3 став 1 тачка 6 Правилника о мерама спречавања штете од дивљачи и поступку и начину утврђивања штете био је дужан да да друготужени, није могао поставити знак са упозорењем „дивљач на путу.“ Друготужени је пропустио наведено да учини, те последице непостављања знака без постојања налога за друготуженог, не могу теретити ЈП Путеви Србије.

У том смислу постоји искључива одговорност друготуженог на насталу штету, јер он као корисник ловишта није предузео све мере у циљу заштите настанка штете од дивљих животиња, у овом случају фазана. Стога првотужени не може бити одговоран за насталу штету, јер првотужени није био дужан да на

предметном делу пута поставља заштитну жичану ограду у циљу спречавања појаве животиња из ловишта, нити је могао поставити одговарајући саобраћајни знак са упозорењем „дивљач на путу“ без обавештења и подношења захтева друготуженог.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 3075/21 од 26.05.2021. године)

61. Меродавно право за уговор о међународној дистрибуцији робе

(Конвенција Уједињених нација о уговорима о међународној продаји робе)

Уговор о дистрибуцији у праву Републике Србије и СР Немачке спада у неименоване уговоре па се на спорни однос произвођача робе из СР Немачке и дистрибутера из Републике Србије примењује Конвенција Уједињених нација о уговорима о међународној продаји робе.

Из образложења

Првостепени суд је прибавио податке о садржини релевантног Немачког права. Међутим, када је у питању уговор који су закључиле парничне странке, а то је у овом случају према становишту другостепеног суда по својој природи уговор о ексклузивној дистрибуцији, у европским земљама у које наравно спада и Савезна Република Немачка, уговор о дистрибуцији не спада у именоване уговоре (једини изузетак је Белгија, који је овај уговор регулисала као именован 1961. године).

Имајући наведено у виду, појам овог уговора се може одредити тако да се једна уговорна страна обавезује да другу уговорну страну - дистрибутера континуирано снабдева одређеним производима, а дистрибутер се обавезује да те производе купује ради њихове продаје другим лицима у своје име и за свој рачун. По правилу уговорна страна која снабдева дистрибутера је произвођач, као и у овом случају, а дистрибутер, у овом случају тужени, врши даљу продају купљене робе самостално, дакле у своје име и за свој рачун зарађујући на маржи-разлици у цени између куповне и продајне цене. Он се разликује од обичног препродавца јер има континуиран однос са другом уговорном страном, па стога је реч о *sui generis* уговору.

Како је овде реч о ексклузивној дистрибуцији, то подразумева да се снабдевач, овде тужилац, обавезује да снабдева само једног дистрибутера на одређеној територији, а у овом случају то је Република Србија. Истовремено то значи да се дистрибутер обавезао да производе купује само од снабдевача, а овде је то тужилац.

Треба нагласити да је у конкретном случају предметни уговор о дистрибуцији међународног карактера, а странке су уговориле немачко право. Када је у питању уговор о међународној дистрибуцији као у овом случају који није регулисан као именован уговор у немачком праву, даље треба имати у виду да по појединачним испорукама робе од стране снабдевача дистрибутеру је реч и о појединачним уговорима о продаји робе, а који су закључени током испуњења обавеза из уговора о дистрибуцији, те се у том случају на те појединачне уговоре примењује меродавно право које је уговорено или право на које упућује међународно приватно право на конкретан уговор о међународној продаји робе. Стога меродавно право за поједини уговор о међународној продаји робе може бити различито од меродавног права за уговор о дистрибуцији. Ово стога што се Бечка конвенција аутоматски примењује на уговор о међународној продаји робе у свим случајевима када није искључена. Србија је ратификовала Конвенцију Уједињених Нација о уговорима о међународној продаји робе (Закон о ратификацији наведене Конвенције-Службени лист СФРЈ-Међународни уговори бр. 10-1/84), а исту је ратификовала и Савезна Република Немачка 21.12.1989. године, у примени је од 01.01.1991. године. Дакле, у овом случају наведена Конвенција је део унутрашњег правног поретка како Републике Србије, а Савезна Република Немачка није искључила њену примену и она се има применити у конкретном случају.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 4529/21 од 24.08.2021. године)

3. ИЗВРШЕЊЕ И ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

1. Надлежност за одлучивање о предлогу за извршење на непокретности

(Члан 3. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Када је предмет извршења непокретност о предлогу за извршење није надлежан да одлучује јавни извршитељ, већ суд.

Из образложења

Наводи жалбе да је Комора извршитеља одредила месно надлежног јавног извршитеља за поступање о предлогу, не утиче на правилност одлуке о одбацивању предлога за извршење, будући да за одлучивање о истом није надлежан јавни извршитељ, већ суд у смислу одредбе члана 3. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу. Указивање у жалби на садржину одредбе члана 300. став 7. Закона о извршењу и обезбеђењу није од утицаја на правилност ожалбеног решења, будући да је реч о изузетку од општег правила из члана 3. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу. Наиме, одредбе о надлежности за одлучивање о предлогу за извршење су императивне природе, услед чега се на питање надлежности за одлучивање о предлогу за извршење на непокретности не могу сходно применити одредбе које се односе на надлежност за одлучивање о предлогу за извршење на новчаним средствима извршног дужника.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 125/2021 од 25.02.2021. године)

2. Надлежност јавног извршитеља

(Члан 3. став 4. и члан 300. став 2-4. Закона о извршењу)

Јавни извршитељ је искључиво надлежан да одлучује о предлогу за извршење ради намирења новчаног потраживања ако је као извршни дужник означен директни или индиректни корисник буџетских средстава, док је за одлучивање у односу на остале кориснике јавних средстава надлежан суд.

Из образложења

Искључива надлежност јавног извршитеља сходно члану 3. став 4. Закона о извршењу и обезбеђењу прописана је за одлучивање о предлогу за извршење ради намирења новчаног потраживања према извршном дужнику из члана 300. став 2-4. Закона о извршењу и обезбеђењу, дакле искључиво према директном или индиректном кориснику буџетских средстава, али не и према осталим корисницима јавних средстава. Стога је погрешан закључак првостепеног суда да није надлежан за одлучивање о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе у односу на извршног дужника који јесте корисник јавних средстава, али није директни или индиректни корисник буџетских средстава.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 966/21 од 18.11.2021. године)

**3. Надлежност за одређивање и спровођење извршења
новчане казне изречене пресудом правним лицима
за учињени привредни преступ**

(Члан 4. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Суд је искључиво надлежан за одређивање и спровођење извршења новчане казне изречене пресудом правним лицима за учињени привредни преступ.

Из образложења

Привредни преступи спадају у корпус казног права заједно са кривичним делима и прекршајима. Поступак извршења новчаних казни за привредни преступ спроводи се у складу са одредбама Закона о извршењу кривичних санкција, којим Законом је прописана надлежност суда за извршење новчане казне, чиме је испуњен услов из члана 4. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Искључиво надлежан за одређивање и спровођење извршења новчане казне изречене пресудом правним лицима за учињени привредни преступ јесте суд, а не јавни извршитељ, па је правилно јавни извршитељ поступио када се побијаном одлуком огласио стварно ненадлежним за спровођење извршења у конкретном случају.

Неосновани су жалбени наводи извршног повериоца да се у конкретном случају има применити члан 4. став 4. Закона о извршењу и обезбеђењу. Наиме, наведеним чланом је прописана искључива надлежност јавних извршитеља у случајевима за које је законом прописано да се извршавају по службеној

дужности. Како Закон о извршењу кривичних санкција не прописује да се решења којим је изречена новчана казна извршавају по службеној дужности, већ само одређује да је за њихово извршење надлежан суд, то се може тумачити да је за извршење у овим случајевима надлежан суд, а не јавни извршитељ.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 312/21 од 21.04.2021. године)

4. Законска затезна камата у предлогу за извршење

(Члан 5. и члан 64. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Првостепени суд у извршном поступку нема могућност да сам утврђује дан од када извршном повериоцу припада законска затезна камата, већ тај датум мора бити јасно наведен у предлогу за извршење у складу са извршном исправом.

Из образложења

У конкретном случају извршни поверилац предлогом за извршење потражује законску камату на износ главног дуга од 147.163.360,00 динара, али у предлогу за извршење није прецизирано од ког дана потражује законску затезну камату, већ предлаже два датума од којег потражује законску затезну камату и оставља суду на оцену да одлучи који ће од та два датума прихватити као дан од којег извршном повериоцу припада предметна камата. Првостепени суд правилно закључује да улога суда у извршном поступку није да испитује законитост и правилност извршне исправе у смислу одредбе члана 5. Закона о извршењу и обезбеђењу, нити да утврђује спорне чињенице, већ је улога суда да цени да ли су испуњени формални законски услови за доношење решења о извршењу, те суд нема могућност да сам утврђује дан од којег извршном повериоцу припада законска затезна камата, већ тај датум мора бити јасно наведен у предлогу за извршење.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 303/21 од 14.05.2021. године)

5. Месна надлежност

(Члан 7. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Месна надлежност за извршење одређује се законом и не може се мењати уговором.

Из образложења

Првостепеним решењем у ставу изреке под I Привредни суд у ... огласио се месно ненадлежним по предлогу за извршење извршног повериоца.

...

Жалбени наводи о томе да је извршни поверилац уз предлог за извршење доставио уговор којим је за случај спора уговорена месна надлежност суда у ..., није од утицаја на правилност донетог решења. Уговорена надлежност односи се на спорове који могу проистећи између извршног повериоца и извршног дужника, али се не може односити на извршни поступак јер се месна надлежност извршног суда не може уговорати. Уколико након доношења решења о извршењу на основу веродостојне исправе од стране надлежног суда извршни дужник изјави основан приговор, па се донето решење о извршењу стави ван снаге и предмет пређе у парницу у тој ситуацији ће суд који је донео решење о извршењу бити дужан да води рачуна о предлогу извршног повериоца да се након приговора списи предмета доставе суду уговорене месне надлежности што је Привредни суд у

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 760/21 од 09.09.2021. године)

6. Искључива месна надлежност у извршном поступку

(Члан 8. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Када је у предлогу за извршење назначено више средстава извршења ради наплате новчаног потраживања, а међу њима и извршење на непокретности, за одлучивање о предлогу је искључиво месно надлежан суд на чијем се подручју налази непокретност.

Из образложења

Побијаним решењем, у ставу I изреке, Привредни суд у огласио се месно ненадлежним за одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења.

.....

Основано у жалби извршни поверилац указује на одредбу члана 8. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, која гласи: „ако је између више средстава или предмета назначена и непокретност, за одлучивање о предлогу за извршење, односно обезбеђење, искључиво месно је надлежан суд на чијем се подручју налази непокретност“. У конкретном случају, осим средства извршења, пленидбе новчаних средстава са рачуна извршног дужника, извршни поверилац је као средство извршења предложио и продају непокретности извршног дужника, а која непокретност се непокретност налази на подручју месне надлежности Привредног суда у

Стога, полазећи од одредбе члана 8. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, у овом случају постоји искључива месна надлежност Привредног суда у, јер се непокретност налази на подручју месне надлежности тог суда.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 603/21 од 21.07.2021. године)

7. План реорганизације као извршна исправа

(Члан 41. Закона о извршењу и обезбеђењу)

План реорганизације у стечајном поступку, чије је усвајање решењем потврдио суд је извршна исправа за сва потраживања која су у њему наведена, укључујући и потраживања која се заснивају на извршној исправи која је постала правноснажна пре пресечног датума плана реорганизације и иста могу бити намирена искључиво у складу са условима плана реорганизације.

Из образложења

Према члану 41. Закона о извршењу и обезбеђењу, план реорганизације у стечајном поступку чије је усвајање решењем потврдио суд јесте извршна исправа, а према члану 167. Закона о стечају, усвојени план реорганизације је извршна исправа и сматра се новим уговором за измирење потраживања која су у њему наведена. Произлази да је план реорганизације извршна исправа посебне врсте, која не спада ни у судске одлуке, ни у судска поравнања, већ има двојаку

природу. Усвојени план реорганизације мора бити потврђен решењем суда, а са друге стране, план реорганизације представља извршну исправу за сва потраживања која су у њему наведена и иста могу бити намирена искључиво у складу са условима плана реорганизације, без обзира да ли се наведена потраживања заснивају на извршним или веродостојним исправама које су донете пре усвајања плана реорганизације. Произлази да извршна исправа у овом поступку није решење Трећег основног суда у П од године, како без основа наводи извршни поверилац, већ је извршна исправа потврђени план реорганизације. Како је овим планом реорганизације предвиђено да се потраживања треће класе поверилаца, у коју спада и потраживање извршног повериоца, намирују у износу од 4,5% потраживања, у року од 6 месеци од дана почетка примене плана, а да у случају испуњења ове обавезе преосталих 95,5% потраживања престаје отпустом дуга, те имајући у виду да је извршни дужник извршио обавезу из плана и извршном повериоцу уплатио у предвиђеном року 4,5% његовог потраживања, то је даном уплате овог износа дошло до отпуста преосталог дуга, на који начин је потраживање извршног повериоца у целини престало. Тиме је испуњен жалбени разлог прописан чланом 74. став 1. тачка 6. Закона о извршењу и обезбеђењу, односно потраживање извршног повериоца је престало пре покретања извршног поступка.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 638/21 од 03.08.2021. године)

8. Подобност управног акта као извршне исправе да се на основу истог одреди извршење

(Члан 47. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Управни акт којим се утврђује одређена накнада који не садржи обавезу плаћања није извршна исправа подобна да се на основу истог одреди извршење.

Из образложења

Према стању у спису Привредни суд у донео је решење о извршењу Ии дана године на основу извршних исправа - решења извршног повериоца којим је утврђена накнада за коришћење јавног добра, лука и пристаништа обвезнику извршном дужнику у укупном износу од 1.531.101,60 динара. Ставом другим ових решења констатовано је да се плаћање врши

најкасније у року од 15 дана од дана достављања решења. Извршење је одређено на новчаним средствима и пописом, проценом и продајом покретних ствари извршног дужника.

Није правилан закључак извршног суда да су испуњени услови за доношење решења о извршењу ради наплате главног потраживања извршног повериоца и законске затезне камате на износ главног дуга од датума означених у решењу до исплате, јер је првостепени суд одлучујући о предлогу за извршење погрешно применио материјално право.

Према члану 47. Закона о извршењу и обезбеђењу извршна исправа подобна је да се на основу ње донесе решење о извршењу ако садржи податке о извршном повериоцу, извршном дужнику и предмет, врсту и обим испуњења обавезе. Ако у извршној исправи није одређен рок за добровољно испуњење обавезе, он износи осам дана од дана достављања извршне исправе извршном дужнику.

У конкретном случају побијано решење донето је на основу исправа које нису подобне да се на основу њих донесе решење о извршењу. Извршне исправе не садрже обавезу извршног дужника да извршном повериоцу плати износ обухваћен предлогом за извршење, нити обавезу исплате законске затезне камате, како је то наведено у побијаном решењу. Решења на основу којих је поднет предлог за извршење су утврђујућег, а не обавезујућег карактера и садрже констатацију да се плаћање врши у року од 15 дана, без означања субјекта који је у обавези да плаћање изврши. Како извршне исправе не садрже било какву обавезу извршног дужника, већ су утврђујућег карактера, то за доношење решења о извршењу, предметне извршне исправе нису подобне. Зато је предлог за извршење неоснован, па су испуњени услови да се жалба извршног дужника усвоји, побијано решење преиначи и предлог за извршење одбије.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 144/21 од 11.03.2021. године)

9. Испуњеност услова да се одреди извршење на основу извршне исправе на предлог лица које у извршној исправи није означено као поверилац, а коме је уговором пренето потраживање

(Члан 48. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Да би се извршни поступак могао водити на предлог лица које као поверилац није означено у извршној исправи, а коме је уговором пренето потраживање, правни посао уступања потраживања мора бити закључен након доношења извршне исправе и истим као предмет уступања мора бити тачно означено потраживање из извршне исправе.

Из образложења

Према члану 48. Закона о извршењу и обезбеђењу извршни поступак се води и на предлог лица које није као извршни поверилац означено у извршној исправи, ако јавном или по закону овереном исправом докаже да је потраживање из извршне исправе прешло или пренето на њега, а ако такав доказ није могућ – ако прелаз или пренос потраживања докаже правноснажном или коначном одлуком донетом у парничном, прекршајном или управном поступку.

У конкретном случају побијано решење донето је на основу извршне исправе у којој је као поверилац означена ... ад ..., а извршни поверилац није јавном или по закону овереном исправом доказао да је потраживање из извршне исправе прешло или пренето на њега. Уговор о уступању потраживања уз накнаду бр. ... од године закључен је пре доношења извршне исправе и предмет овог уговора је уступање потраживања из Уговора о кредиту бр. од године, а не потраживања из извршне исправе. Да би се на основу чл. 48. Закона о извршењу и обезбеђењу извршни поступак могао водити на предлог лица које као поверилац није означено у извршној исправи, неопходно је да то лице, доказним средствима прописаним овом законском одредбом, докаже да је управо потраживање из извршне исправе на њега пренето или прешло, што значи да правни посао уступања потраживања мора бити закључен након доношења извршне исправе и истим као предмет уступања мора бити тачно означено потраживање из извршне исправе. Зато је предлог за извршење неоснован, па су испуњени услови да се жалба извршног дужника усвоји, побијано решење преиначи и предлог за извршење одбије.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 851/21 од 07.10.2021. године)

10. Услови за одређивање извршења на основу извршне исправе против дужниковог дужника

(Члан 48. и члан 274. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Извршни поверилац, по чијем предлогу се спроводи извршење на потраживању извршног дужника, заснованом на извршној исправи, против дужниковог дужника може покренути поступак извршења, уколико је након пленидбе, закључком о преносу на њега пренето потраживање извршног дужника.

Из образложења

Међутим, није правилан закључак извршног суда да су испуњени услови за доношење решења о извршењу ради наплате потраживања извршног повериоца, јер је првостепени суд, одлучујући о предлогу за извршење, погрешно применио материјално право. Према члану 48. Закона о извршењу и обезбеђењу извршни поступак води се и на предлог и у корист лица које као извршни поверилац није означено у извршној или веродостојној исправи, ако јавном или по закону овереном исправом докаже да је потраживање из извршне или веродостојне исправе прешло или пренето на њега, а ако такав доказ није могућ, ако прелаз или пренос потраживања докаже правноснажном или коначном одлуком донетом у парничном, прекршајном или управном поступку. У конкретном случају, извршни поверилац поднео је предлог за извршење уз који је приложио извршну исправу у којој није означен као поверилац, а пренос потраживања из извршне исправе, извршни поверилац доказује закључком јавног извршитеља из ИИВ од године. Међутим, наведеним закључком није извршен пренос потраживања из извршне исправе на извршног повериоца, већ је истим одређено да ће се извршење одређено решењем о извршењу Основног суда у ИИВ од године спровести пленидбом и преносом потраживања извршног дужника „.....“ доо према „..... ” доо, односно извршном дужнику у овом поступку. Овим закључком извршена је пленидба наведеног потраживања, будући да није било спорно да је извршни дужник овај закључак примио, али уз предлог за извршење није достављен закључак којим је извршен пренос овог потраживања на извршног повериоца. Наиме, према члану 261. Закона о извршењу и обезбеђењу, у решењу о извршењу одређује се пленидба и пренос потраживања извршног дужника, наводи се која су дејства пленидбе потраживања и када она наступа, док се према члану 274. Закона о извршењу и обезбеђењу, о преносу потраживања на извршног повериоца доноси посебан закључак. Потраживање је пренесено на извршног повериоца када се закључак о преносу достави дужнику извршног дужника. Произлази да је наведеним закључком јавног извршитеља од године одређено да се извршење спроведе пленидбом и преносом потраживања, али нема доказа да је у том извршном поступку донет и закључак о преносу потраживања у смислу члана 274. Закона о извршењу и обезбеђењу. Зато су основани жалбени наводи да предметно потраживање није пренето на извршног повериоца.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 880/21 од 14.10.2021. године)

11. Трошкови поступка настали након усвајања плана реорганизације

(Члан 66. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Решење о извршењу ради наплате трошкова парничног поступка који су настали након правноснажности решења којим је потврђено усвајање плана реорганизације не одређује се под условима из тог плана.

Из образложења

Ценећи жалбене наводе извршног дужника, другостепени суд је имао у виду да се извршни дужник позвао на решење Привредног суда у Рео ... од године, а које је постало правноснажно дана године, без да је доставио икакве доказе у односу на своје наводе у жалби. Како је првостепена пресуда 36 П донета дана године, а то значи након правноснажности решења на које се позвао извршни дужник, а која је постала и правноснажна и извршна након доношења наведеног решења и у самој пресуди није наведено да се извршни дужник обавезује да трошкове поступка плати у складу са условима из усвојеног плана реорганизације, то произлази да жалбени наводи извршног дужника којима се позива на обавезу спровођења извршења у складу са условима из плана реорганизације нису основани. Наиме, предлог за извршење се односи на трошкове парничног поступка који су настали након правноснажности наведеног решења којим је потврђено усвајање плана реорганизације и у складу са тим не постоји обавеза да се извршење одреди у складу са условима из плана реорганизације. Нису основани жалбени наводи извршног дужника којима истиче приговор пребијања јер се у извршном поступку овај приговор не може истицати, а указивање на измену листе утврђених потраживања није од утицаја на право извршног повериоца да спроведе извршење на име трошкова парничног поступка.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 500/21 од 29.06.2021. године)

12. Правни лек против решења о извршењу на основу веродостојне исправе

(Члан 86. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Искључиви правни лек против решења о извршењу на основу веродостојне исправе је приговор.

Из образложења

Побијаним решењем о извршењу на предлог горе назначеног извршног повериоца одређено је извршење против горе назначеног извршног дужника. Извршење је одређено на основу веродостојне исправе – Окончане ситуације.

Против наведеног решења извршни дужник је у складу са правном поуком изјавио приговор Привредном апелационом суду.

.....

Према одредби члана 86. став 1. истог Закона извршни дужник подноси приговор суду који је донео решење о извршењу на основу веродостојне исправе.

Имајући у виду горе цитиране одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу, у конкретном случају искључиви правни лек против решења о извршењу на основу веродостојне исправе јесте приговор и о том приговору одлучује веће првостепеног суда из члана 12. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, а то је у овом случају месно надлежни Привредни суд у Поуком о правном леку не могу се дерогирати императивне одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу које уређују надлежност за одлучивање о правном леку.

Из горе наведених разлога, применом горе цитираних одредби, списи се враћају јавном извршитељу, како би исти поступио по налогу из изреке овог решења.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 980/21 од 17.11.2021. године)

13. Заступање извршног дужника

(Члан 89. став 1. тачка 2. Закона о парничном поступку)

Пуномоћник - адвокат који је заступао извршног дужника у парници није на основу пуномоћја издатог у парници овлашћен да га заступа у извршном поступку.

Из образложења

Имајући у виду горе цитиране законске одредбе, с обзиром да је увидом у списе Ии ... утврђено да не постоји пуномоћје издато од стране извршних дужника за предметни извршни поступак, нити је адвокат уз жалбу доставио пуномоћје издато од стране извршних дужника, то адвокат није овлашћен за изјављивање жалбе, при чему нема доказа да су извршни дужници у складу са одредбама члана 91 став 2 Закона о парничном поступку накнадно одобрили предузету радњу. Стога је жалбу ваљало одбацити.

Треба указати да извршни поверилац у предлогу за извршење није овлашћен да назначава пуномоћника извршног дужника, јер се одредбе члана 89 став 1 тачка 2 Закона о парничном поступку односи само на овлашћење пуномоћника – адвоката из парничног поступка да на основу пуномоћја издатог за вођење парнице подноси предлог за извршење и да по том предлогу у извршном поступку предузима потребне радње.

Посебно се указује да је у даљем поступку, с обзиром да је из списка утврђено да је решење о извршењу преко јавног извршитеља достављено за извршне дужнике адвокату који у овом поступку нема пуномоћје за заступање извршних дужника, потребно да се предметно решење о извршењу достави непосредно свим извршним дужницима како би достава решења о извршењу била уредна.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 787/21 од 22.09.2021. године)

14. Противизвршење

(Члан 115. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Предлог за противизвршење може се поднети пре него што се у поновљеном поступку одлучи о потраживању тужиоца, јер укидањем другостепене одлуке од стране ревизијског суда првостепена пресуда је изгубила правноснажност и извршност као услов за одређивање извршења, односно изгубила је дејство извршне исправе.

Из образложења

Код таквог стања ствари, с позивом на одредбу члана 115. Закона о извршењу и обезбеђењу, првостепени суд закључује да је усвајањем ревизије и укидањем другостепене одлуке испуњен услов из одредбе члана 115. став 1. тачка 1. Закона о извршењу и обезбеђењу за противизвршење, па је одлучио као у изреци побијане одлуке.

Одредбом члана 113. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу прописано је да извршни дужник може, када је извршење већ спроведено, поднети суду предлог за противизвршење, а у ставу 2. да у предлогу за противизвршење садржан је захтев да суд донесе решење којим обавезује извршног повериоца да врати извршном дужнику оно што је примио извршењем у року од 8 дана и одреди средство и предлог извршења ако извршни поверилац не врати што је примио у року. Одредбом члана 114. став 3. истог прописа предвиђено је да суд решењем одбацује предлог за противизвршење који не садржи захтев да се

извршни поверилац обавезе да врати оно што је примио или у коме нису назначени средство и предмет извршења, без претходног враћања предлога на допуну.

Одредбом члана 115. став 1. тачка 1. Закона о извршењу и обезбеђењу одређено је да предлог за противизвршење подноси се ако је извршна исправа правноснажно или коначно укинута, преиначена, поништена, стављена ван снаге или је на други начин утврђено да нема дејство-у року од 30 дана од дана када је извршни дужник примио одлуку о томе.

Ценећи, пре свега, наводе жалбе да је предлог за противизвршење неуредан јер извршни дужник није тражио да се врати оно што је примио већ друге износе који нису пренети на рачун извршног повериоца, овај суд налази да нису основани. Наиме, тачно је да извршни дужник основано може захтевати противизвршење само износа који је у поступку извршења са његовог рачуна пренет на рачун извршног повериоца. Међутим, захтевање већег износа од оног за који је извршење спроведено не чини предлог неуредним већ неоснованим у делу у коме се утврди да одређени износ није у поступку извршења наплаћен са рачуна извршног дужника на рачун извршног повериоца. Надаље, законска одредба из члана 114. став 3. Закона о извршењу и обезбеђењу да суд решењем одбацује предлог за противизвршење који не садржи „захтев да се извршни поверилац обавезе да врати оно што је примио“ значи да предлог за извршење мора садржати обавезујући део односно предлог да се извршни поверилац обавезе да врати оно што је примио, поред предлога да се одреди извршење. Извршни дужник у предлогу за противизвршење може захтевати и више и мање од оног што му је у поступку извршења пренето, а да ли је такав његов предлог основан цениће суд у сваком конкретном случају имајући у виду околности и држећи се граница износа који су наплаћени у поступку извршења. Следом реченог Привредни апелациони суд закључује да је предлог за противизвршење, супротно жалбеним наводима, уредан односно да садржи све што је потребно да би се по њему могло поступати.

Жалбени навод жалиоца да нису испуњени разлози за противизвршење односно да не постоји разлог из одредбе члана 115. став 1. тачка 1. Закона о извршењу и обезбеђењу не може се прихватити као основан. Као што је напред наведено, цитираном одредбом је прописано да се предлог за извршење подноси ако је извршна исправа правноснажно или коначно укинута, преиначена, поништена, стављена ван снаге или на други начин утврђено да нема дејство-у року од 30 дана од дана када је извршни дужник примио одлуку о томе. Синтагму из наведене одредбе да је „извршна исправа правноснажно или коначно укинута“ Привредни апелациони суд тумачи тако да одлука којом се извршна исправа укида, поништава, ставља ван снаге или услед које је утврђено да она нема дејство, мора бити правноснажна или коначна, а не да је правноснажно окончан поновљени поступак из ког извршна исправа проистиче. У конкретном случају одлука ревизијског суда јесте правноснажна, њом је укинута другостепена одлука,

а укидањем другостепене одлуке првостепена пресуда је изгубила правноснажност и извршност као услов за одређивање извршења. Наведено се дакле уподобљава законском решењу које као разлог за противизвршење предвиђа ситуацију у којој је утврђено да извршна исправа не производи дејство.

У прилог наведеном је и следеће. Одредбом члана 41. став 1. тачка 1. Закона о извршењу и обезбеђењу прописано је да је извршна исправа извршна судска одлука и судско поравнање које гласе на давање, чињење, нечињење или трпљење док је одредбом члана 43. став 1. истог прописа предвиђено да судска одлука која гласи на давање или чињење постаје извршна ако је постала правноснажна и ако је протекао рок за добровољно испуњење обавезе. Дакле, ако пресуда гласи на давање као што је у конкретном случају, онда она може постати извршна исправа само уколико је постала правноснажна и ако је протекао рок за добровољно испуњење обавезе. Уколико наведени услови нису испуњени онда судска одлука не може имати својство извршне исправе. У том смислу истрајавање у жалби на тврдњи да није коначно одучено о потраживању није релевантно јер наведена првостепена пресуда је изгубила својство извршне исправе. У том смислу Привредни апелациони суд сматра и да нема места позивању на одлуку Уставног суда 1 Уз 101/13 од 07. новембра 2013. године будући да се наведена одлука односи на примену раније важећег Закона о извршењу и обезбеђењу чија одредба члана 78. која је регулисала питање противизвршења није као разлог предвиђала и ситуацију у којој је „на други начин утврђено да извршна исправа нема дејство“, као што то чини сада важећа одредба члана 115. став 1. тачка 1. Закона о извршењу и обезбеђењу. При том наведеном одлуком Уставни суд одлучивао је о уставности одредбе члана 79. став 5. Закона о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС“ бр. 31/11). Са друге стране у поступку по уставној жалби Уж 8243/16 управо је оспораван закључак суда редовне надлежности да се не може поднети захтев за противизвршење пре него што у поновном поступку не буде правноснажно одлучено о тужбеном захтеву тужиоца, што значи о потраживању. У наведеној одлуци Уставни суд је навео да последица укидања правноснажне пресуде је враћање предмета на поновно суђење првостепеном или другостепеном суду али да извршна исправа више није у правном поретку. Управо се о томе и ради у конкретном случају - укидањем другостепене пресуде чијим доношењем је првостепена пресуда постала правноснажна и тиме стекла подобност да буде протеком рока за добровољно извршење она је изгубила на правноснажности као једном од услова извршности.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 595/2021 од 18.08.2021. године)

15. Неоснованост предлога за противизвршење

(Члан 115. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Захтевање у поступку противизвршења већег износа од оног за који је извршење спроведено не чини предлог неуредним већ неоснованим у делу у коме се утврди да одређени износ није у поступку извршења наплаћен са рачуна извршног дужника на рачун извршног повериоца.

Из образложења

Одредбом члана 113. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу прописано је да извршни дужник може, када је извршење већ спроведено, поднети суду предлог за противизвршење, а у ставу 2. да у предлогу за противизвршење садржан је захтев да суд донесе решење којим обавезује извршног повериоца да врати извршном дужнику оно што је примио извршењем у року од 8 дана и одреди средство и предлог извршења ако извршни поверилац не врати што је примио у року. Одредбом члана 114. став 3. истог прописа предвиђено је да суд решењем одбацује предлог за противизвршење који не садржи захтев да се извршни поверилац обавезе да врати оно што је примио или у коме нису назначени средство и предмет извршења, без претходног враћања предлога на допуну.

....

Ценећи, пре свега, наводе жалбе да је предлог за противизвршење неуредан јер извршни дужник није тражио да се врати оно што је примио већ друге износе који нису пренети на рачун извршног повериоца, овај суд налази да нису основани. Наиме, тачно је да извршни дужник основано може захтевати противизвршење само износа који је у поступку извршења са његовог рачуна пренет на рачун извршног повериоца. Међутим, захтевање већег износа од оног за који је извршење спроведено не чини предлог неуредним већ неоснованим у делу у коме се утврди да одређени износ није у поступку извршења наплаћен са рачуна извршног дужника на рачун извршног повериоца. Надаље, законска одредба из члана 114. став 3. Закона о извршењу и обезбеђењу да суд решењем одбацује предлог за противизвршење који не садржи „захтев да се извршни поверилац обавезе да врати оно што је примио“ значи да предлог за извршење мора садржати обавезујући део односно предлог да се извршни поверилац обавезе да врати оно што је примио, поред предлога да се одреди извршење. Извршни дужник у предлогу за противизвршење може захтевати и више и мање од оног што му је у поступку извршења пренето, а да ли је такав његов предлог основан цениће суд у сваком конкретном случају имајући у виду околности и држећи се граница износа који су наплаћени у поступку извршења. Следом реченог

Привредни апелациони суд закључује да је предлог за противизвршење, супротно жалбеним наводима, уредан односно да садржи све што је потребно да би се по њему могло поступати.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 595/2021 од 18.08.2021. године)

16. Обустава извршног поступка

(Члан 128. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Након закључења извршног поступка, није могуће исти обуставити, јер се ради о два начина окончања извршног поступка.

Из образложења

Побијана одлука није правилна, а јавни извршитељ је погрешно применио одредбе члана 305. Закона о извршењу и обезбеђењу, када је донео побијано решење и обуставио извршење одређено решењем о извршењу Привредног суда у Ив ... од године. Извршење по наведеном решењу о извршењу у целини је спроведено, па је закључком јавног извршитеља од 06.03.2018. године закључен извршни поступак спровођења извршења по наведеном решењу. Зато нема основа да се после закључења извршног поступка, исти поступак обуставља, јер је чланом 128. Закона о извршењу и обезбеђењу прописано да се извршни поступак окончава обуставом или закључењем. Како је предметни извршни поступак закључен, то се након закључења, исти поступак не може обуставити, јер се ради о два начина окончања извршног поступка. Без утицаја на овакав закључак је чињеница да је јавни извршитељ након закључења извршног поступка донео решење о накнади трошкова поступка, којим је одредио спровођење извршења уколико извршни дужник не намири извршном повериоцу досуђени износ трошкова поступка. Јавни извршитељ који након закљученог извршног поступка донесе решење о накнади трошкова поступка и закључак о намирењу истих трошкова у смислу члана 34. став 3. Закона о извршењу и обезбеђењу, спроводи извршење ради наплате истих трошкова у складу са одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу, али не може у поступку спровођења извршења ради наплате трошкова поступка донети одлуку о обустави спровођења извршења по решењу о извршењу, по коме је извршење спроведено и поступак закључен.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 930/21 од 04.11.2021. године)

17. Редослед намирења у извршном поступку

(Члан 138. Закона о извршењу и обезбеђењу - „Сл. гласник РС“ бр. 31/11, 99-11-др. закон, 109/13-одлука УС, 55/14 и 139/14)

Посебна одредба Закона о извршењу и обезбеђењу о редоследу намирења из износа добијеног продајом непокретности као предмета извршења, искључује примену опште одредбе која уређује питање редоследа поступања и редоследа намирења.

Из образложења

Одредбом члана 9. Закона о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС“, бр. 31/11, 99/11-др закон, 109/13-одлука УС, 55/14 и 139/14) који носи назив „редослед поступања и редослед намирења“ прописано је да више извршних поверилаца који остварују своја новчана потраживања према истом извршном дужнику и на истом предмету извршења, намирују се оним редом којим су стекли право да се из тог предмета намире, осим када је овим законом другачије прописано.

Одредбом члана 136 став 1 Закона о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС“, бр. 31/11, 99/11-др закон, 109/13-одлука УС, 55/14 и 139/14) прописано је да се из продајне цене намирује извршни поверилац по чијем је предлогу одређено извршење, заложни повериоци и кад нису пријавили своја потраживања и лица која имају право накнаде за личне службености.

Одредбом члана 137 истог прописа предвиђено је да из износа добијеног продајом намирују се *првенствено* и то следећим редом: 1) трошкови извршног поступка и 2) потраживања по основу законског извршавања ако се доказују извршном исправом и ако су пријављена најкасније на јавном надметању за продају.

Одредбом члана 138 наведеног прописа предвиђено је *да по намирењу потраживања из члана 137 намирују се* 1) потраживања обезбеђена заложним правом, 2) потраживање накнаде за личне службености и стварне терете који се предајом гасе, ако су настали пре покретања извршног поступка и 3) потраживања извршних поверилаца по чијем је предлогу одређено извршење. Ставом 2 наведеног члана предвиђено је да се заложни повериоци намирују по реду уписа заложног права односно стварног терета у одговарајућу јавну књигу.

У конкретном случају предмет извршења је непокретност што значи да су за решење ове правне ствари релевантне управо одредбе чл. 136-138 наведеног Закона о извршењу и обезбеђењу. Дакле, закон прописује другачија правила када је у питању намирење на непокретности, односно одступа од општег правила из одредбе ст. 1 чл. 9 којим чланом је, између осталог, предвиђена могућност да се

питање редоследа намирења и другачије уреди. У одредби чл. 137 Закона о извршењу и обезбеђењу јасно је наведено да се првенствено намирују трошкови извршног поступка, без ограничена у погледу титулара потраживања трошкова. Тек по намирењу истих може се приступити намирењу заложних поверилаца, у ком случају је релевантан и редослед заснивања истих.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пж 1321/21 од 21.07.2021. године)

18. Безуспешан попис покретних ствари извршног дужника као основ за обуставу извршног поступка

(Члан 231. и 232. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Безуспешни попис покретних ствари извршног дужника, као основ за обуставу извршног поступка, постоји само онда када је јавни извршитељ приступио попису, али није нашао ствари које могу бити предмет извршења. Безуспешни попис не постоји када извршни дужник није пронађен или затечен на адреси, јер се у том случају попису није ни приступило.

Из образложења

У конкретном случају јавни извршитељ је два пута покушао попис покретних ствари извршног дужника на регистрованој адреси извршног дужника, али попис затечених покретних ствари није извршио, уз навод да наведеној адреси послује треће лице. Јавни извршитељ погрешно закључује да је у конкретном поступку постојао неуспешан попис ствари, јер извршни дужник није затечен на адреси на којој је требало да буде извршен попис, а јавни извршитељ није приступио попису покретних ствари на регистрованој адреси извршног дужника. У ситуацији када извршни дужник није затечен на адреси или када није пронађен, попис није ни започет, па не може бити неуспешан. Осим тога, према члану 221. Закона о извршењу и обезбеђењу, пописују се ствари које су у државини извршног дужника и ствари које су у својини извршног дужника, али у државини извршног повериоца или другог лица. Пописују се и ствари на које је треће лице ставило примедбу да на њима има неко право које спречава извршење. Приликом оба покушаја пописа јавни извршитељ је на регистрованој адреси извршног дужника затекао покретне ствари, али попису није приступио у смислу члана 221. и члана 231. Закона о извршењу и обезбеђењу. Због тога се наведена два покушаја пописа не могу сматрати неуспешним пописом, па не могу наступити правне последице прописане чланом 232. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 586/21 од 15.07.2021. године)

**19. Одбачај предлога за одређивање привремене мере
када није означен предмет обезбеђења**

(Члан 416. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Није уредан предлог за одређивање привремене мере када није наведено да ли се предлогом за одређивање привремене мере обезбеђује новчано или неновчано потраживање, нити у чему се потраживање подносиоца предлога састоји.

Из образложења

Супротно наводима жалбе, правилно првостепени суд оцењује да предлог за одређивање привремене мере у овој правној ствари није потпун, будући да није наведено да ли се предлогом за одређивање привремене мере обезбеђује новчано или неновчано потраживање, нити у чему се евентуално потраживање подносиоца предлога састоји. Првостепени суд правилно примењује и одредбу члана 416 ст.1 Закона о извршењу и обезбеђењу када закључује да је предлог за одређивање привремене мере непотпун, јер не садржи средство и предмет извршења предложене привремене мере. Стога је и првостепено решење којим је предлог одбачен, правилно и законито, јер је одредбом члана 416. ст. 3 Закона о извршењу и обезбеђењу изричито прописано да се предлог за одређивање привремене мере одбацује решењем, ако не садржи средство и предмет којим се привремена мера извршава, без претходног враћања на допуну, која одредба се има применити на конкретан случај, како то правилно оцењује и првостепени суд.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 277/2021 од 08.04.2021. године)

**20. Стварна надлежност привредног суда
у поступку обезбеђења**

(Члан 25. Закона о уређењу судова)

Привредни суд је стварно надлежан за одлучивање у поступку обезбеђења, који претходи спору који је настао из обављања привредне делатности извршног дужника, када је један од извршних поверилаца друго правно лице са којим су други извршни повериоци - физичка лица у односу материјалног супарничарства.

Из образложења

Одредбом члана 25. став 1. тачка 1. Закона о уређењу судова разграничена је стварна надлежност између основних и привредних судова. Законодавац је у наведеној норми парничне странке пред привредним судом сврстао у две групе. У првој су привредни субјекти у које спадају и предузетници и остала правна лица која обављају привредну делатност и за спорове између привредних субјеката увек је стварно надлежан привредни суд, без обзира на предмет спора. У споровима у којима је једна странка привредни субјекат, а друга друго правно лице, привредни суд је стварно надлежан за суђење у спору који је настао у обављању делатности привредног субјекта. Стварна надлежност привредног суда у овим споровима утврђује се на основу субјективно-објективног критеријума, с тим што је објективни критеријум испуњен увек када је спор настао из обављања привредне делатности привредног субјекта, без обзира да ли је привредни субјекат у процесној улози тужиоца или туженог. Надлежност за одлучивање о предлогу за обезбеђење који је поднет пре покретања парничног поступка у коме се одлучује о основаности потраживања чије се обезбеђење тражи, зависи од надлежности суда за одлучивање о основаности потраживања чије се обезбеђење тражи. Суд који је надлежан за спор у коме се одлучује о основаности потраживања, надлежан је и за одлучивање о предлогу за обезбеђење поднетом пре подношења тужбе.

У конкретном случају извршни поверилац првог реда је друго правно лице – задужбина која не обавља привредну делатност, док су извршни повериоци од другог до шестог реда физичка лица, која су са извршним повериоцем првог реда у односу материјалног супарничарства. Извршни дужник је привредни субјекат, који је обављајући своју привредну делатност, према наводима предлога за обезбеђење издао носаче звука без назнаке имена аутора и интерпретатора музичких нумера који су на њима забележени. Потраживање које се обезбеђује овим предлогом за обезбеђење је неновчано потраживање због повреде ауторског и сродног права. Произлази да су испуњени услови прописани Законом о уређењу судова за заснивање надлежности привредног суда, јер се ради о поступку обезбеђења који претходи спору који је настао из обављања привредне делатности извршног дужника, а један од извршних поверилаца јесте правно лице са којим су други извршни повериоци - физичка лица у односу материјалног супарничарства. Зато није правилан закључак првостепеног суда да привредни суд није стварно надлежан за одлучивање о предлогу за обезбеђење, већ да је за исто надлежан виши суд.

(Из решења Привредног апелационог суда Иж 1774/20 од 14.01.2021. године)

4. СТЕЧАЈНО ПРАВО

1. Огранак страног правног лица

(члан 1. Закона о стечају)

Како огранак нема својство правног лица, па и страног правног лица, над огранком се, не може отворити поступак стечаја.

Из образложења

Стога, како огранак нема својство правног лица, па и страног правног лица, над огранком се, у смислу одредбе члана 1 Закона о стечају, не може отворити поступак стечаја.

Сем наведеног, првостепени суд правилно налази да одредбе Закона о стечају, које се односе на међународни стечај, у случају када се ради о споредном стечајном поступку, предвиђају да се прво подноси предлог за признање страног поступка, а то подразумева да је прво покренут поступак стечаја над матичним друштвом у иностранству, а тек након признања главног страног поступка може се спроводити поступак у коме би се уновчила имовина дужника у Републици Србији.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 111/21 од 15.09.2021. године)

2. Стечајни разлог

(Члан 11. Закона о стечају)

Висина неизмиреног потраживања према стечајном дужнику није битна чињеница код утврђивања стечајног разлога трајније неспособности плаћања.

Из образложења

У конкретном случају је предлагач у предлогу за покретање поступка стечаја навео да има потраживање на основу правноснажног решења о противизвршењу Ии од године према стечајном дужнику, које није намирио у целости у поступку извршења. У таквој ситуацији постоји претпоставка трајније неспособности плаћања, па није терет доказивања на предлагачу да постоји стечајни разлог трајније неспособности плаћања, односно да доказује колико је остало ненамирено потраживање према стечајном дужнику и када је то потраживање доспело, већ је терет доказивања на стечајном дужнику да докаже да је потраживање у целости престало. Неспорно је да је потраживање предлагача у поступку противизвршења делимично намирено, односно да исто није намирено у целости. Како висина неизмиреног потраживања према стечајном дужнику није битна чињеница код утврђивања постојања стечајног разлога трајније неспособности плаћања, а у конкретном случају постоји претпоставка трајније неспособности плаћања у смислу члана 12 Закона о стечају, нису јасни разлози првостепеног суда којима налази да предлог за покретање поступка стечаја није основан јер предлагач није пружио доказ о тачној висини потраживања.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 357/21 од 17.11.2021. године)

**3. Непоступање по усвојеном плану реорганизације
као стечајни разлог**

(Члан 11. и члан 173. Закона о стечају)

Стечајни поступак се може покренути због непоступања по усвојеном плану реорганизације и пре истека рокова за измирење обавеза из плана реорганизације.

Из образложења

Жалбени навод жалиоца да је предлог за покретање стечајног поступка преурањен свакако није основан. Неспорно је да предлагач има доспело новчано потраживање и да оно није измирено у року који је одређен планом реорганизације односно да још од 2014. године предлагач не испуњава своје обавезе по плану. Такође је неспорно да му је рачун у непрекидној блокади. Ниједном одредбом Закона о стечају није прописано да повериоци могу покренути поступак стечаја због непоступања по плану тек када протекну сви

законом прописани рокови за испуњење обавеза по плану. Управо супротно, Закон о стечају је, прописивањем као стечајног разлога непоступање по плану, дао могућност повериоцима који су обухваћени планом да, у случају испуњености услова које прописује, покрену поступак стечаја па и пре него што истекну рокови за испуњење плана. Стечајни повериоци су овлашћени да штите своја имовинска права на неки од законом прописаних начина. Дакле, у диспозицији је стечајног повериоца да ли ће покренути индивидуални поступак намирења-извршни поступак или ће поднети предлог за покретање стечаја као поступка колективног намирење.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 326/21 од 29.9.2021. године)

4. Стечајни разлози

(Члан 11. Закона о стечају)

Сагласност већине поверилаца није услов за покретање поступка стечаја.

Из образложења

Жалбени наводи којим се указује да се намирење може спровести кроз парнични односно извршни поступак, као поступак индивидуалног намирења, такође нису од утицаја а на тај жалбени навод овај суд је одговорио указивањем да је избор правног пута на страни повериоца. Супротно жалбеним наводима, за покретање поступка стечаја уопште није релевантно да ли је већина поверилаца заинтересована за то или не, већ је битно да ли је по предлогу овлашћеног предлагача утврђено постојање стечајног разлога. Са друге, стране од воље већине поверилаца зависи начин спровођења поступка стечаја будући да се он може спровести или банкротством или реорганизацијом.

Жалбени навод истих жалилаца да се првостепени суд није бавио имовином стечајног дужника као ни изгледима за поправљање финансијске ситуације нису од утицаја будући да наведено и није била обавеза првостепеног суда. Постојање имовине и подобност, односно њена довољност за намирење, може бити од утицаја на проценат намирења поверилаца. Са друге стране она може бити релевантна код оцене постојања стечајног разлога али само код стечајног разлога презадужености, а због тог стечајног разлога поступак стечаја може покренути само стечајни дужник. У конкретном случају не ради се уопште о наведеном стечајном разлогу.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 326/21 од 29.09.2021. године)

5. Коначна награда за рад стечајног управника

(Члан 34. и члан 145. Закона о стечају)

Ако се поступак стечаја наставља над стечајном масом, о коначној награди стечајног управника одлучиће се у време закључења стечаја над стечајном масом.

Из образложења

Закон о стечају и ликвидацији банака и друштва за осигурање у чл. 22. прописује да на поступак банака и друштва за осигурање, ако овим законом није другачије одређено, примењују се одредбе закона којим се уређује стечај привредних друштава изузев одредби о претходном стечајном поступку, скупштини поверилаца, националним стандардима које прописује министар надлежан за послове привреде, агенцији за лиценцирање стечајних управника и реорганизације.

Стечај привредних друштва уређен је Законом о стечају.

Одредбом чл. 34. Закона о стечају, у ставу 1. је прописано да стечајни управник има право на награду за свој рад и накнаду стварних трошкова, а у ставу 2 да коначну висину награде и накнаде трошкова одређује стечајни судија у време закључења стечајног поступка, у складу са основама и мерилима за одређивање висине награде и накнаде трошкова, у ставу 3 да до одређивања коначне висине награде стечајни судија, решењем које се доставља стечајном управнику и одбору поверилаца, одређује прелиминарну висину награде стечајном управнику, а у ставу 6 да стечајни судија може решењем одобрити месечни износ награда и накнаде трошкова стечајном управнику, који мора бити сразмеран дужностима и резултатима рада стечајног управника.

Одредбом чл. 145. Закона о стечају прописано је, у ставу 1, да стечајни судија решењем одређује завршно рочиште на ком се расправља о завршном рачуну стечајног управника, расправља о коначним захтевима за исплату награде стечајног управника, подносе примедбе на завршни рачун и на поднете захтева за исплату накнада и награда, одлучују о нерасподељеним деловима стечајне масе и одлучује о другим питањима од значаја за банкротство стечајног дужника.

У конкретном случају поступак стечаја над стечајним дужником АА ад из ... закључен је решењем Привредног суда у .. Ст. .. од ... године а поступак је настављен над стечајном масом. Истим решењем у ставу II одређена је коначна награда за рад стечајном управнику у висини од динара од којих је за исплату по том завршном рачуну, који је усвојен одлуком као у ставу I наведеног решења, резервисан износ од ... динара.

Међутим, из цитираних одредби произилази да ваља разликовати прелиминарну од кончане награде с тим да се о коначној награди одлучује у време закључења поступка стечаја. Супротно наведеном првостепени суд доноси решење којим одређује коначну награду у поступку стечаја који је настављен над стечајном масом а да истовремено у образложењу не наводи ни један разлог о испуњености услова за исто.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 319/21 од 20.10.2021. године)

6. Награда поверенику стечајног управника

(Члан 34. Закона о стечају)

Нема законског основа да се поверенику који обавља послове из надлежности стечајног управника исплаћује зарада на терет трошкова стечајног поступка ни по основу евентуално закљученог уговора о раду на одређено време. Овако исплаћена зарада поверенику зарачунава се у награду за рад која припада стечајном управнику.

Из образложења

Побијаним Решењем одбијен је захтев стечајног управника да му се одреди прелиминарна награда и одобри њена исплата.

Нема законског основа да се поверенику, који поступа у оквиру надлежности стечајног управника, односно врши послове из надлежности стечајног управника, исплаћује зарада, па и по основу евентуално закљученог уговора о раду на одређено време, јер стечајни управник и нема право на зараду, већ на награду за свој рад и право на накнаду трошкова, из ког разлога је првостепени суд решењем од године одузео сагласност да се повереник ангажује, уз обавезу исплате зараде на терет стечајне масе. Дакле, повереник Агенције не може остваривати зараду код стечајног дужника, већ захтев за своју накнаду усмерава према Агенцији ..., а Агенција ... има право да од стечајног дужника накнади трошкове.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 294/21 од 15.12.2021. године)

**7. Примедба разлучног повериоца на радњу стечајног управника
- обрачун намирења разлучног повериоца**

(Члан 45. Закона о стечају)

О примедби разлучног повериоца на радњу стечајног управника - обрачун намирења разлучног повериоца на оптерећеној имовини стечајног дужника одлучује се закључком.

Из образложења

Побијаним решењем одбијен је као неоснован приговор разлучног повериоца на обрачун исплате разлучног повериоца.

Обрачун стечајног управника за исплату разлучним повериоцима је радња стечајног управника, коју стечајни управник предузима на основу члана 133. став 11. Закона о стечају, а након уновчења имовине која је била предмет обезбеђења потраживања једног или више разлучних поверилаца. Како је обрачун стечајног управника за исплату разлучним повериоцима радња стечајног управника, то се на исту може изјавити примедба.

С обзиром да је чланом 45. став 3. Закона о стечају прописано да се закључком одлучује по примедбама, то је о примедби, односно приговору разлучног повериоца на радњу стечајног управника - обрачун намирења разлучног повериоца, стечајни судија морао да одлучи закључком, против ког закључка није дозвољена жалба и приговор, а на основу члана 45. став 4. Закона о стечају.

Дакле, првостепени суд је о приговору разлучног повериоца на радњу стечајног управника - обрачун намирења разлучног повериоца на оптерећеној имовини стечајног дужника уновченој дана 20.05.2021. године требао одлучити закључком. Међутим, иако је првостепени суд назвао своју одлуку решењем, она по својој суштини представља закључак, јер је одлучено о примедби на радњу стечајног управника - обрачун стечајног управника.

Стога, како је у конкретном случају о примедби разлучног повериоца на радњу стечајног управника – обрачун намирења разлучног повериоца стечајни судија одлучио побијаним решењем, а које решење по својој суштини и правној природи представља закључак против ког није дозвољена жалба и приговор, то је применом члана 45. став 4. Закона о стечају, жалба разлучног повериоца недозвољена.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 460/21 од 03.11.2021. године)

8. Усвајање жалбе и измена решења

(Члан 47. Закона о стечају)

Измену свог решења стечајни судија може извршити само у случају усвајања жалбе и то уколико се не ради о решењима која су изузета.

Из образложења

Одредбом члана 47 став 2 Закона о стечају је прописано да стечајни судија може, ако оцени да је основана, жалбу изјављену против решења у целости усвојити и решење изменити доношењем новог решења. У ставу 3 прописано је да ако стечајни судија не усвоји жалбу доставиће је без одлагања на решавање суду вишег степена.

Из цитираних одредби произлази да правни лек против решења којим се одлучује у поступку стечаја јесте жалба а да стечајни судија, само уколико оцени да је основана, жалбу изјављену против решења може у целости усвојити и решење изменити доношењем новог решења. Наведена одредба члана 47 став 2 и 3 Закона о стечају не примењују се на решења о отварању стечајног поступка, решење о потврђивању плана реорганизације и решење о закључењу стечајног поступка будући да у таквим ситуацијама стечајни судија не може, по жалби, своје решење изменити и донети ново решење. Другим речима ни једном одредбом Закона о стечају није прописано да стечајни судија може ставити ван снаге раније донето решење којим је одлучено у поступку стечаја.

У конкретном случају суд је одлучио о предлогу купца тако што је донео решење од 12.04.2021. године па је једини исправан и законити пут био да се наведено решење достави свим лицима на која се односи и то како стечајном дужнику тако лицу по чијем предлогу је донето, као и другим лицима на која се односи, па и физичком лицу које се у поступку стечаја легитимисало као лице које се налази у поседу предметних непокретности (што стечајни управник и није спорио). Тек по жалби изјављеној на решење од 12.04.2021. године стечајни судија би имао овлашћење да жалбу усвоји и измени своје решење доношењем новог решења.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 334/2021 од 25.08.2021. године)

9. Надлежност стечајног судије за брисање хипотеке

(Члан 49. став 3. Закона о стечају)

Када је непокретност излучена након отварања поступка стечаја, стечајни судија више није надлежан да одлучује о брисању хипотеке.

Из образложења

.... Како упис хипотеке није извршен за последњих 60 дана пре дана отварања поступка стечаја, нема основа за примену члана 49. став 3. Закона о стечају.

... Тачно је да је поверилац поднео пријаву потраживања као разлучни поверилац и да је његово потраживање као такво утврђено. Међутим, непокретност на којој је уписана залога је након отварања поступка стечаја излучена овде жалиоцу, а након пресуде Врховног суда Србије, па поверилац више и не може бити разлучни поверилац, односно стечајни судија и не може одлучивати о брисању хипотеке сагласно члану 49. став 3. Закона о стечају јер непокретност на којој је уписана залога више није у својини стечајног дужника.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 213/21 од 20.10.2021. године)

10. Мере обезбеђења

(Члан 62. Закона о стечају)

Мере обезбеђења могу се одредити и посебним решењем све до окончања претходног стечајног поступка.

Из образложења

Жалбени навод жалилаца да се мере обезбеђење могу одредити само решењем о покретању претходног стечајног поступка није основан.

...

Тачно је да се мере обезбеђења из члана 62. став 2. и 3. Закона о стечају, одређују, како је наведено у ставу 1. тог члана, решењем о покретању стечајног поступка. Међутим, супротно наводима жалби, нема законских сметњи да се мера обезбеђења из члана 62. став 2. и 3. одреди и након доношења решења о покретању поступка стечаја у току претходног стечајног поступка. Наведено

произилази из чињенице да меру може одредити и стечајни судија по службеној дужности а не само по предлогу странака, да их може у било које доба условити или укинути, те из чињенице да мере обезбеђења трају до окончања претходног стечајног поступка, будући да у случају отварања поступка стечаја наступа мораторијум у смислу одредбе члана 93. Закона о стечају. Дакле, а супротно наводима жалбе жалиоца, мере обезбеђења не могу остати на снази до краја стечајног поступка будући да је њихово трајање орочио сам закон одредбом да оне важе до окончања претходног стечајног поступка а да отварањем стечаја, као законом прописана последица, наступа мораторијум из одредбе чл. 93 Закона о стечају. Закључак је да се мере обезбеђења по правилу одређују решењем о покретању стечајног поступка, али се могу одредити и доцније, у току претходног стечајног поступка, посебном одлуком.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 315/21 од 25.08.2021. године)

11. Пребијање у поступку стечаја (Члан 82. и члан 83. Закона о стечају)

Тужба за утврђење права на пребијање у поступку стечаја није дозвољена.

Из образложења

Уколико, ипак, стечајни управник оспори повериоцу право на пребијање из разлога који нису прописани чланом 83 став 1 Закона о стечају, поверилац тада има право да на такву радњу стечајног управника уложи примедбу а о тој примедби одлучује стечајни судија, применом члана 113 став 6 Закона о стечају, закључком. Сумирано речено, правно средство повериоца је примедба на радњу управника о којој одлучује стечајни судија с тим да стечајни управник основано може одбити приговор пребијања, који је благовремено поднет у року за пријаву потраживања, само из разлога одређених одредбом члана 83 став 1 тачка 1 и 2 Закона о стечају.

Уколико је повериоцу признато потраживање, а оспорено право на пребијање, те и након уложене примедбе стечајни управник остаје код свог оспоравања права на пребијање, поверилац не би имао могућност да тужбом захтева утврђење „права на пребијање“, јер је таква тужба недозвољена. Тужба је недозвољена обзиром и да поверилац не може бити упућен на парницу, јер је његово потраживање признато. Међутим, уколико би стечајни дужник поднео тужбу против повериоца, ради наплате потраживања у погледу ког је поверилац благовремено поднео изјаву о пребијању а које пребијање управник није прихватио, стечајни поверилац би у том поступку могао успешно истицати

приговор пребијања који је оспорен у стечају супротно члану 83 став 1 Закона о стечају. У том парничном поступку, по истакнутом приговору пребијања од стране стечајног повериоца као туженог, парнични суд би утврдио потраживање стечајног дужника, затим утврдио потраживање стечајног повериоца и након тога потраживање пребио, до висине мањег потраживања, а затим, на основу такве пресуде се исправља коначна листа.

Ситуација је другачија када је потраживање повериоца, који је благовремено дао изјаву о пребијању, оспорено. Оспоравањем потраживања од стране стечајног управника по природи ствари оспорава се и право на пребијање, будући да се не може оспорити потраживање а признати право на пребијање тог оспореног потраживања. Међутим, оно што је битно јесте да приликом испитивања потраживања, стечајни управник је дужан да испита како основаност потраживања и његов исплатни ред, тако и, у ситуацији када је поднета изјава о пребијању, да ли постоје разлози који спречавају пребијање у смислу одредбе члана 83 став 1 тачка 1 или 2 Закона о стечају и да се о томе у испитној фази поступка, дакле на испитном рочишту, посебно изјасни.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 388/20 од 21.10.2020. године)

12. Укидање забране извршења и намирења

(Члан 93. став 5. Закона о стечају)

Разлучни поверилац коме је ранији захтев за укидање забране извршења и намирења у односу на имовину на којој има уписано разлучно право правноснажно одбијен има право на подношење новог захтева.

Из образложења

Разлучни поверилац коме је ранији захтев за укидање забране извршења и намирења у односу на имовину на којој има уписано разлучно право правноснажно одбијен из разлога јер није доказао испуњеност услова који су прописани чланом 93 став 5 Закона о стечају, насупрот утврђењу првостепеног суда, има право да поднесе нови захтев, уколико су се промениле околности или достави нове доказе, односно уколико дође до промене релевантних чињеница, па није било основа да првостепени суд захтев разлучног повериоца одбацује применом члана 359 став 2 Закона о парничном поступку. Донета правноснажна одлука по захтеву за укидање забране извршења и намирења у односу на имовину

која је предмет разлучног права у ситуацији када је захтев поднет на основу другачијег чињеничног стања нема за последицу доношење решење којим се захтев одбацује јер се не ради о пресуђеној ствари.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 281/21 од 08.09.2021. године)

13. Измена коначне листе

(Члан 116. Закона о стечају)

Не може се мењати коначна листа потраживања на основу пресуде која је донета пре отварања стечајног поступка.

Из образложења

Решењем првостепеног суда одбачен је као недозвољен захтев пуномоћника стечајних поверилаца за измену Листе утврђених потраживања.

Жалиоци захтев за измену коначне листе заснивају на пресуди која је донета пре отварања стечаја, по којој су пријавили потраживање, које је им је делимично оспорено у погледу камате и трошкова поступка и исти су упућени да покрену или наставе парнични поступак ради утврђења оспореног потраживања, који нису покренули, нити наставили, те у том смислу нису испуњени услови за измену листе са позивом на члан 116. Закона о стечају који подразумева да је повериоцима оспорено потраживање, да су покренули или наставили парнични поступак за утврђење потраживања, у ком поступку је донета пресуда којом им се утврђује потраживање. Не може се мењати коначна листа потраживања на основу пресуде која је донета пре отварања стечајног поступка, односно која није донета у поступку на који су стечајни повериоци упућени.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 289/21 од 12.08.2021. године)

14. Измена коначне листе

Измена коначне листе на основу решења о наслеђивању може се вршити и након доношења решења за главну деобу, све док потраживање не буде намирено или поступак стечаја правноснажно окончан.

Из образложења

Према члану 212. став 1. Закона о наслеђивању заоставштина прелази по сили закона на оставиочеве наследнике у тренутку његове смрти.

Према образложењу побијане одлуке, закључком Трговинског суда у Ст. бр. .. од ... године усвојена је коначна табела те утврђена листа признатих и оспорених потраживања. Истом је признато потраживање ББ из ... по ППОТ ... Након смрти стечајног повериоца ББ, за наследника на заоставштини – потраживању по наведеној пријави, оглашена је њена кћерка АА из

Новчано потраживање оставиоца које је утврђено у поступку стечаја јесте новчано потраживање које је подобно за наслеђивање.

У моменту смрти ББ заоставштина коју чине сва права и обавезе према закључку Привредног суда у Ст-... од године је прешла на њене наследнике, конкретно на АА из и од тог тренутка она је поверилац тог потраживања.

У ситуацији када је стечајни поверилац преминуо, његово потраживање утврђено у поступку стечаја по сили закона прелази на његове наследнике и исти по основу законског наслеђивања имају право да захтевају измену коначне листе тако што ће у листи признатих потраживања ступити на место стечајног повериоца који је преминуо, при чему се исти легитимишу оставинским решењем.

Чињеница да је захтев за измену коначне листе потраживања, у конкретном случају, поднет након доношења решења о главној деоби је без утицаја на право наследника да захтева измену коначне листе. Не ради се о уступању потраживања како то сматра првостепени суд већ о преласку потраживања на новог повериоца на основу закона. Изменом коначне листе не мења се решење о главној деоби у погледу редоследа и процента намирења сваког од поверилаца.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 376/21 од 20.10.2021. године)

15. Измена коначне листе по основу законске суброгације

(Члан 300. Закона о облигационим односима)

Исплатом стечајном повериоцу утврђеног потраживања од стране Фонда солидарности, Фонд солидарности ступа на место стечајног повериоца за износ исплаћеног потраживања, до висине утврђеног потраживања тог повериоца.

Из образложења

Правилно је првостепени суд у складу са чланом 300. Закона о облигационим односима донео побијано решење којим је Фонд солидарности

ступило на место стечајних поверилаца наведених у побијаном решењу за износе исплаћених потраживања од стране Фонда, с обзиром да из утврђеног чињеничног стања произилази да је Фонд солидарности у смислу члана 125. Закона о раду извршио исплату стечајном повериоцу - бившем запосленом код стечајног дужника утврђено потраживање на име минималне зараде за период од 13.06.2019. године до 12.03.2020. године у укупном износу од 288.402,24 динара, те да је по том основу извршио исплату повериоцу Република Србија, Министарство финансија, Пореска управа, износ од 141.776,25 динара на име доприноса за обавезно социјално осигурање. Како је Фонд Пореској управи уплатио износ од 141.776,25 динара на име доприноса за обавезно социјално осигурање, а како је Пореској управи признато потраживање на име главног дуга у првом исплатном реду у износу од 130.033,17 динара, то је правилно првостепени суд одлучио да Фонд солидарности ступа на место РС, Министарство финансија, Пореска управа, Филијала ... за потраживање у износу од 130.033,17 динара у првом исплатном реду.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 269/21 од 12.08.2021. године)

16. Исправљање коначне табеле према Закону о стечајном поступку

(Члан 94. Закона о стечајном поступку)

У случају када стечајни или разлучни повериоци докажу своје потраживање у парници на коју су упућени, стечајни судија ће исправити коначну табелу, а не закључак о листи утврђених потраживања.

Из образложења

Побијаним решењем мења се коначна листа признатих и оспорених потраживања

Побијана одлука је донета уз битну повреду поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку,

Стечајни управник према члану 92. став 2. и 3. Закона о стечајном поступку утврђује ваљаност, обим и исплатни ред сваког потраживања и о томе сачињава листу признатих и оспорених потраживања у року од 40 дана од дана пријема последње пријаве од суда, коју је дужан да у року од 5 дана од истека тог рока, истакне на огласној табли суда или да, уколико је листа несразмерно велика, на огласној табли суда истакне обавештење о месу где се листа налази. На основу листе потраживања коју је доставио стечајни управник за испитно рочиште и на основу измена које се уносе на испитном рочишту, стечајни судија сходно члану

94. Закона о стечајном поступку усваја коначну табелу потраживања која садржи податке о свим пријављеним потраживањима, о томе ко их је оспорио и у ком износу су утврђена, односно оспорена. На основу коначне табеле стечајни судија доноси закључак о листи потраживања и закључак о оспореним потраживањима. Закључак о оспореном потраживању доставља се стечајном управнику и сваком стечајном повериоцу чије је потраживање оспорено и који је упућен на парницу, и објављује се на огласној табли суда. Према члану 94. став 9. Закона о стечајном поступку, стечајни поверилац који докаже своје потраживање у парници на коју је упућен, има право да тражи исправљање табеле у листи утврђених потраживања. Ово право неспорно припада и разлучном повериоцу.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 262/21 од 25.08.2021. године)

17. Пренос потраживања у поступку стечаја

(члан 117а. Закона о стечају)

Пренос потраживања у поступку стечаја није временски ограничен.

Из образложења

Закон о стечају у верзији који се примењује у конкретном поступку стечаја, не уређује питање преноса потраживања. Пренос потраживања први пут је уређен одредбом члана 117а Закона о стечају („Сл. гласник РС“ бр. 104/09, 99/2011-др. закон, 71/2012-УС и 83/2014) којим је ставу 1 прописано да утврђена и оспорена потраживања у стечајном поступку могу бити предмет преноса, а у ставу 4 да се пренос потраживања из став 1 овог члана може вршити у поступку реорганизације, а у поступку банкротства до доношења решења о главној деоби. Међутим, већ са изменама Закона о стечају, које су ступиле на снагу 25.12.2017. године, „Сл. гласник РС бр. 113/17, брисана је раније важећа одредба става 4 члана 117а Закона о стечају, која је прописивала да пренос потраживања може да се врши у поступку банкротства само до доношења решења о главној деоби. Наведено значи да се већ са изменама из 2017. године одустало од законског решења којим је временски било ограничено преношење потраживања на период до доношења решења о главној деоби. Истовремено је, истом изменом из 2017. године, унета нова одредба из става 3 којом је прописано да пријемник потраживања има право да тражи исправку коначне листе утврђених потраживања. Одатле се закључује да је интенција законодавства да се и у поступку стечаја може вршити пренос потраживања, да пренос потраживања није временски ограничен на одређену фазу поступка стечаја и да пријемник

потраживања има право да тражи исправку коначне листе утврђених потраживања, што даље указује да се коначна листа може мењати и у каснијим фазама стечаја, па и након доношења решења о главној деоби.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 463/21 од 17.11.2021. године)

18. Продаја у поступку стечаја банке

(Члан 133. Закона о стечају)

Продаја у поступку стечаја над банком не може се вршити на начин који је супротан Закону о стечају.

Из образложења

У конкретном случају стечајни управник је предложио да се продаја изврши комбинацијом метода који су прописани Законом о стечају, уз постојање дискреционог права стечајног управника да оцењује да ли је одређена понуда прихватљива или не са аспекта њеног односа према тржишној вредности предмета продаје. Стога, а насупротив наводима жалбе, без обзира што је овај метод продаје прописан Правилником о уновчењу имовине финансијских институција у стечају и ликвидацији банака, који је објављен у „Сл. гласнику РС“ број 126 од 23.10.2020. године, продаја се у поступку стечаја не може вршити на тај јер је предложени метод супротан одредбама Закона о стечају. На наведено нема утицаја чињеница да је Одбор поверилаца дао сагласност на такав метод продаје јер се стечајни поступак мора спроводити у складу са законом.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 234/21 од 08.09.2021. године)

19. Намирење стечајних поверилаца

(Члан 144. Закона о стечају)

У случају намирења стечајних поверилаца преносом неуновчене имовине стечајног дужника, у решењу између осталог се мора констатовати и проценат намирења.

Из образложења

У конкретном случају продат је стечајни дужник као правно лице, те не постоји неуновчена имовина која се налази у поседу стечајног управника. Нема парница које су у току, већ постоји кривични поступак по кривичној пријави поднетој након што су одређене покретне ствари нестале из стечајне масе. Постоји и потраживање према правном лицу у стечају. У таквој ситуацији, првостепени суд, по одржаном завршном рочишту, доноси решење о закључењу стечаја којим у ставу VI одређује намирење стечајних поверилаца преносом у власништво неуновчене имовине – „покретних ствари“, а сразмерно висини њихових потраживања, уопште не наводећи о којим покретним стварима се ради. Притом, по пријему примедби жалиоца, стечајни управник се изјаснио да се ствари преносе у власништво повериоца, али да се они на тај начин „не намирују“, што је супротно садржини побијаног решења у ком је наведен "преглед намирења". Притом се занемарује да ствари нити су индивидуализоване нити се налазе у поседу стечајног дужника. Постоји кривични поступак у коме је можда, али је то остало неутврђено, истакнут имовинско правни захтев.

Другим речима, не могу се повериоци намиривати стварима које се уопште не налазе у поседу стечајног дужника, нити се зна о којим стварима се ради, нити на који начин је утврђена њихова вредност. Када су испуњени услови за намирење поверилаца преносом имовине онда се мора навести проценат намирења.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 391/21 од 15.09.2021. године)

**20. Накнадна деоба и деоба по закључењу
стечајног поступка**

**(Члан 149. Закона о стечају,
члан 126. Закона о стечајном поступку)**

У току трајања стечајног поступка по Закону о стечајном поступку спроводи се: делимична, главна и накнадна деоба. Након закључења стечајног поступка може се спровести „деоба по закључењу стечајног поступка“.

У току трајања стечајног поступка по Закону о стечају спроводи се: делимична, главна и завршна деоба. Накнадна деоба се спроводи након закључења стечајног поступка.

Из образложења

Закон о стечајном поступку познаје поступак: делимичне, главне и накнадне деобе које се спроводе у току трајања стечајног поступка, при чему су критеријуми њиховог разграничења временски моменат спровођења деобе као и обим у коме се деоба реализује.

Супротно наведеном закону Закон о стечају познаје: делимичну, главну и завршну деобу које се спроводе у току трајања стечајног поступка, као и накнадну деобу која се спроводи након закључења стечајног поступка под условом да се пронађе имовина која улази у стечајну масу, сагласно одредби члана 149. Закона о стечају.

Закон о стечајном поступку не познаје накнадну деобу која се спроводи након закључења стечајног поступка, већ деобу по закључењу стечајног поступка.

Деоба по закључењу стечајног поступка, прописана је одредбом члана 126. Закона о стечајном поступку по којој одредби: Стечајни судија ће, на предлог стечајног управника или неког од поверилаца, одредити поступак деобе по закључењу стечајног поступка, ако се по закљученом поступку:

- 1) пронађе имовина која улази у стечајну масу;
- 2) ако наступе услови или се сазна за наступање услова за исплату условљених потраживања.

Имајући у виду наведену законску одредбу поступак деобе по закључењу стечајног поступка може се спровести ако се после закључења стечајног поступка пронађе имовина која улази у стечајну масу и то посебним решењем стечајног судије које се доноси на предлог стечајног управника или неког од поверилаца.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 226/21 од 21.07.2021. године)

21. Гласање о плану реорганизације

(Члан 165. Закона о стечају)

Неизјашњавање повериоца о плану реорганизације се по својим правним последицама изједначава са гласањем против плана.

Из образложења

У конкретном случају, правилно је првостепени суд донео решење, у смислу одредбе чл. 166. ст. 1. Закона о стечају, а којим је констатовао да план није усвојен, будући да план није усвојен у I класи у којој се приступило гласању, а коју чине обезбеђена потраживања. Наиме, једини присутни поверилац из те

класе, а коме је првостепени суд поступајући на основу овлашћења из напред цитиране одредбе чл. 165. ст. 5. Закона о стечају учинио вероватним намирање потраживања из оптерећене имовине у висини процењене вредности те имовине и учешће тој класи 100%, гласао је против плана. Отуда план није усвојен у тој класи, па и није могао бити потврђен.

Поверилац уопште и није приступио рочишту за гласање, нити се користио могућношћу из одредбе чл. 165. ст. 2. Закона о стечају, да гласа у одсуству. Пропуштање гласања се по својим правним последицама изједначава са гласањем против плана, јер се глас одсутног повериоца не може рачунати као гласање за план, што даље значи да и да је повериоцу АА ... из ... дато право гласа у одређеном проценту, па и у већинском, то не би утицало на исход.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 220/21 од 28.07.2021. године)

22. Дозвољеност тужбе

(Члан 194. Закона о парничном поступку и члан 166. Закона о стечају)

Тужба за утврђење ништавости одредбе плана реорганизације није дозвољена.

Из образложења

Према стању у списима, предмет тужбе су следећи тужбени захтеви: утврђење да је ништава одредба плана реорганизације туженог а.д, од године, потврђеног решењем Привредног суда у Ст. од године, која је садржана у поглављу „Обустављање обрачунавања камата“ на страни 24 Плана реорганизације туженог, а која гласи: „На обавезе предузећа обухваћене Планом реорганизације неће се обрачунавати камате ни по једном основу за време трајања плана реорганизације“ што се тужени обавезује да призна и трпи, и обавезивање туженог да тужиоцу исплати износ од 42.457.901,72 динара са законском затезном каматом од дана подношења тужбе до исплате.

Одлучујући о захтеву тужиоца за утврђивање да је делимично ништава ближе наведена одредба плана реорганизације туженог, првостепени суд је извео закључак да је тужба у овом делу недозвољена, а како је одлучио у изреци ожалбеног делимичног решења.

Током поступка није било спорно да је у конкретном случају над овде туженим у току трајања стечајног поступка усвојен план реорганизације и

обушављен поступак стечаја, сагласно одредбама Закона о стечају, те да је решење Привредног суда у Ст ... од године, којим је потврђено усвајање плана реорганизације, постало правноснажно године.

Како правилно налази првостепени суд, супротно жалбеним наводима, усвојени и решењем суда потврђени план реорганизације има снагу извршне исправе и сматра се новим уговором за измирење потраживања која су у њему наведена. Из оваквог законског решења произилази да извршност плана реорганизације ступа са датумом правноснажности решења стечајног судије о његовом потврђивању. План реорганизације се сматра усвојеним ако га на прописани начин прихвате све класе и ако је у складу са одредбама Закона о стечају. Када се решењем стечајног судије констатује да је усвојен одређени план реорганизације или да исти план није изгласан, на то решење дозвољена је жалба суду више инстанце који контролише решење о усвајању плана реорганизације. У конкретном случају, поверилац који је пропустио да изјави жалбу против решења о усвајању плана реорганизације, не може тражити посебном тужбом утврђивање ништавости одредбе овог плана. То даље значи да је тужилац као поверилац стечајног дужника, а који је сматрао да је план реорганизације противан принудним прописима, могао да изјави жалбу против решења о усвајању плана реорганизације на основу чл. 166. Закона о стечају и тада би сам план био предмет контроле другостепеног суда.

Другостепени суд, даље указује да није прихватљиво указивање тужиоца на одредбе Закона о облигационим односима (109. и 110.), имајући у виду да је Закон о стечају специјални закон у односу на наведени закон, те се на могућност подношења тужбе за утврђивање ништавости плана реорганизације имају применити искључиво одредбе специјалног закона које на предвиђају и не дозвољавају могућност подношења тужбе за утврђивање ништавости самог плана. Једина могућност која стоји на располагању повериоцима је везано за непоступање по усвојеном плану и преваран и незаконит план као стечајни разлог, како је то прописано чл. 173. Закона о стечају, којим је наведено да повериоци обухваћени усвојеним планом, као и повериоци чија су потраживања настала пре усвајања плана, а нису обухваћена планом, могу поднети предлог за покретање стечајног поступка уколико су испуњени ближе дефинисани разлози.

(Из решења Привредног апелационог суда Пж 3763/20 од 22.09.2021. године)

23. Надлежност суда

(Члан 166. Закона о стечају)

Правноснажношћу решења којим се потврђује усвајање плана реорганизације у поступку стечаја престаје надлежност суда за поступање.

Из образложења

У конкретном случају је поступак стечаја окончан доношењем решења којим се потврђује усвајање плана реорганизације и обуставља поступак стечаја над стечајним дужником Ст од године, а наведено решење је правноснажно дана године, када је донета одлука другостепеног суда Пвж од године којом је одбијена жалба повериоца „.....“ ДОО, ... и потврђено је првостепено решење. По правноснажности решења којим се потврђује усвајање плана реорганизације у поступку стечаја и обуставља поступак стечаја према стечајном дужнику нема више надлежности стечајног судије за поступање, односно налагање уплате награде стечајног управника и трошкова поступка и обавеза стечајне масе, посебно не предлагачу плана јер је исплата наведеног обавеза стечајног дужника, а како је то наведено у плану реорганизације.

(Из решења Привредног апелационог суда Пвж 358/21 од 17.11.2021. године)

5. ПРИВРЕДНИ ПРЕСТУПИ

I

Материјално право

1. Однос кривичног дела и привредног преступа

Постојање привредног преступа цени се без обзира на постојање других кривичних дела која су евентуално учињена, а нарочито ако се радње дела не подударају, одговорно лице није исто, као ни делокруг његове одговорности.

Из образложења

Пресудом Привредног суда у ... ПК од године ослобођен је од тужбе окривљени ПС због привредног преступа из члана 89 став 2 у вези са ставом 1 тачка 11 Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, јер није доказано да је учинио привредни преступ за који је оптужен.

Испитујући првостепену пресуду у границама навода жалбе, у смислу одредбе чл. 451. Законика о кривичном поступку, а у вези чл. 56. Закона о привредним преступима, Привредни апелациони суд је нашао да је првостепеном пресудом учињена битна повреда одредаба поступка из чл. 438. ст. 2. тач. 2. Законика о кривичном поступку, јер је изрека пресуде противречна разлозима пресуде, услед чега је првостепена пресуда морала бити укинута, у смислу одредбе чл. 458. ст. 1. Законика о кривичном поступку и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Основано се жалбом Основног јавног тужилаштва у наводи да је првостепени суд починио битне повреде одредаба кривичног поступка, јер су разлози пресуде противречне изреци. Наиме, изведеним доказима приликом првостепеног поступка утврђено је да банка није применила сопствену, израђену листу индикатора банке за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца и финансирању тероризма. Окривљени ПС је у време извршења привредног преступа био директор филијале банке и на

тој позицији, према писаној изјави о одговорним лицима ВБ а.д. ... од 19.10.2016. године, он је одговорно лице за законитост пословања филијале у области управљања ризиком спречавања прања новца и финансирања тероризма и платног промета. Због тога су неприхватљиви и противречни разлози суда да је окривљени, иако објективно одговоран за законитост рада филијале у којој је у то време био директор и у којој је неспорно дошло до извршења трансакција наведених у оптужном предлогу, није одговоран за привредни преступ који му се ставља на терет, јер је за извршење предметних трансакција правноснажно осуђено друго лице које је исте наложило и извршило. Одговорност за конкретно учињен привредни преступ се сходно одредбама Закона о привредним преступима управо и заснива на објективној одговорности, а чињеница да је друго лице запослено у филијали у ..., злоупотребом положаја и фалсификовањем исправе, извршио предметне трансакције и за то осуђено, говори у прилог томе да је постојао пропуст у примени израђене листе индикатора и то индикатора-трансакције за које су службеници банке на основу искуства оценили да нису у складу са уобичајеним пословањем странке, те да су услед тог пропуста извршене спорне трансакције. Постојање наведеног пропуста није оспорила ни контролисана банка чији је у време извршења дела био директор овде окривљени ПС. Дакле, окривљеном су стављени на терет пропусти који су настали у банци за које је на позицији директора филијале био одговоран, а који су на неспоран начин утврђени. Чињеница да је у окривљеном правном лицу дошло до кривичног дела, које је учинило друго лице, не утиче на постојање привредно преступне одговорности. Извршена кривична дела су злоупотреба положаја одговорног лица у стицају са кривичним делом фалсификовање исправе, а радња дела не подударе се са радњом дела привредног преступа из области спречавања прања новца и финансирања тероризма. Радња дела привредног преступа свакако постоји, без обзира на друга кривична дела која су евентуално учињена у правном лицу, а осим што се радње дела не подударају, ни одговорно лице није исто, као ни делокруг његове одговорности.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 591/21 од 19.01.2022. године)

2. Друштвена опасност привредног преступа из Закона о ветеринарству

Степен друштвене опасности учињеног привредног преступа, произилази из Правилника о утврђивању мера за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести трансмисивне спонгиоформне енцефалопатије. О озбиљности ове болести (Крајц Јакобсова болест), говори поједностављен превод медицинске терминологије, а то је заразна болест мозга који постаје налик сунђеру, а у широј јавности је позната као „болест

лудих крава“, која се преноси и на људе. До ове болести долази храњењем животиња протеинима животињског порекла, што су окривљени управо и чинили.

Из образложења

По оцени овог суда, а на основу увида у списе предмета, одбраном окривљених се током поступка и кроз образложење пресуде првостепени суд у довољној мери бавио и правилно оценио као неосновано, а у образложењу своје пресуде навео довољне и јасне разлоге за своју одлуку коју у потпуности прихвата и овај суд. Жалбени наводи не доводе у сумњу закључке које је из изведених доказа извео првостепени суд, већ даје ближе објашњење како је до привредног преступа дошло. Наиме, суд је правилно утврдио да је у конкретном случају окривљено правно лице купило, 113.980 кг коштаног брашна, које је мешало са храном за рибе и на тај начин добило 645.000 кг хране којом је потом хранило рибу, која се налазила на 3 рибњака у ..., К. и П, иако су морали знати да се “П.“ ДОО З. не бави производњом хране за рибу и да је коришћење истог забрањено, чиме су окривљени учинили привредни преступ из члана 157 став 1 тачка 9 и став 2 Закона о ветеринарству РС. Поред тога, окривљени су учинили и привредни преступ из члана 156 став 1 тачка 8 и став 2 Закона о ветеринарству РС, јер су обављали делатности из члана 72 став 2 овог закона, а нису били уписани у Регистар објеката, односно Регистар одобрених објеката.

Међутим, по оцени овог суда као другостепеног, основано се жалбом јавног тужиоца првостепена пресуда побеђа због одлуке о казни, будући да се околност да није дошло до било каквих штетних последица по животиње не може узети као олакшавајућа околност у конкретном случају, јер је само пуким случајем избегнута тежа последица, али не по животиње, већ по људе, који за исхрану користе рибу која је храњена недозвољеном супстанцом, због чега првостепени суд није у довољној мери ценио тежину учињених привредних преступа, друштвену опасност истих и околности под којима су привредни преступи учињени, те је окривљенима изрекао неадекватне новчане казне, далеко испод законског минимума, па се сврха кажњавања може постићи обавезивањем окривљених на плаћање новчаних казни које одговарају врсти и степену штетности извршених привредних преступа, а као у изреци ове пресуде. Овај суд скреће пажњу на степен друштвене опасности учињеног привредног преступа, која произилази из Правилника о утврђивању мера за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести трансмисивне спонгиоформне енцефалопатије. О озбиљности ове болести говори поједностављен превод са медицинске терминологије, а то је заразна болест мозга који постаје налик сунђеру, а у широј јавности је позната као „болест лудих крава“, која се преноси и на људе. До ове болести долази храњењем животиња протеинима животињског порекла, што су окривљени управо и чинили.

Првостепена пресуда преиначена је у погледу одлуке о казни, па је окр. правном лицу изречена јединствена казна од 500.000 динара, а окривљеном одговорном лицу 80.000 динара.

Са изнетих разлога, Привредни апелациони суд је на основу члана 459 и 457 Законика о кривичном поступку, у вези члана 56 Закона о привредним преступима, одлучио као у изреци пресуде под I и II.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пкж 385/20 од 22.09.2021. године)

3. Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма

Нема дела привредног преступа из Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, уколико се свеукупном анализом поступања окривљене и анализом индикатора закључио да је образац оцене ризика клијента указивао да је исти нискоризичан, а сама трансакција није била сумњива, пошто је документована уговором о купопродаји.

Из образложења

Пресудом Привредног суда у 6 Пк од године ослобођена је од оптужбе СЈ из, директорка Филијале која је пословала у саставу „В“ ад, која је брисана из Регистра године, да је извршила привредни преступ из чл. 89. ст. 2. у вези са ст. 1. тач. 11. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, јер није доказано да је учинила привредни преступ за који је оптужена. Трошкови судског поступка су пали на терет буџетских средстава суда.

Наиме, правилно је суд на основу оцене доказа на несумњив начин утврдио чињенично стање изнето у побијаној пресуди, те основано закључио да није доказано да је окривљена извршила привредни преступ из чл. 89. ст. 2. у вези са ст. 1. тач. 11. Закона о спречавању прања новца и финансирању тероризма. Окривљена СЈ је у време које је обухваћено оптужним предлогом била запослена на радном месту директора Филијале у организационом делу, која је пословала у саставу „В“ ад, на пословима платни промет-спречавање прања новца у филијали. Дана 27.05.2016. године ИМ поднела је захтев за отварање и вођење текућег рачуна за физичка лица-грађане, у којој је као сврха отварања рачуна наведено уплата средстава за исплату некретнине продавцу. Истог дана, банка је извршила оцену ризика од прања новца и финансирање тероризма за физичка лица-клијента ИМ, а исти је оцењен као низак ризик. Дана 13.06.2016. године и дана 14.06.2016. године извршене су две међусобно повезане готовинске трансакције уплате новца од стране истог физичког лица као налогодавца и

примаоца, ИМ, и то дана 13.06.2016. године на основу налога бр. ТТ, а дана 14.06.2016. године на основу налога бр. ТТ у износима од по 10.000,00 ЕУР-а. Даном 15.06.2015. године закључен је предуговор о купопродаји непокретности између „Д“ доо за развој пројеката о некретностима и ИМ. Даном 22.05.2017. године „В“ ад сачинила је белешку у којој је наведено да су предметне трансакције у складу са уговором, те се не сматрају сумњивим трансакцијама. Како су предметне трансакције у складу са уговором и не сматрају се сумњивим трансакцијама, Народна банка Србије обуставила је поступак контроле „В“ ад

Суд је ценио наводе жалбе тужиоца и налази да су исти неосновани, пошто се тужилац у жалби позива на 34 готовинске трансакције које су биле предмет контроле НБС и не наводи у каквој су вези те трансакције са оптужним предлогом. Анализом конкретног поступања окривљене, произилази да у пословању није било пропуста који би се могли подвргнути чињењем или нечињењем које прописују индикатори. Образац оцене ризика клијента је указивао да је исти нискоризичан, а сама трансакција није била сумњива, пошто је документовано уговором о купопродаји. Свеукупном анализом поступања окривљене и анализом индикатора, првостепени суд је правилно закључио да у поступању окривљеног нема елемената привредног преступа, па је и одлука о ослобађању од оптужбе правилна.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пкж 431/21 од 09.09.2021. године)

4. Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције

(Члан 24. став 1. тачка 1) Закона о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције)

Када се након извршења привредног преступа промени закон једном или више пута, по учиниоца је блажи онај закон који уопште више не прописује као привредни преступ радње које су окривљеном одговорном лицу стављене на терет, ако ни другим прописима наведене радње нису санкционисане као привредни преступ.

Из образложења

Чланом 45. ст. 1. ЗОПП, прописано је да се на учиниоца привредног преступа примењују прописи који су важили у време извршења привредног преступа, а ставом 2. наведеног члана Закона, ако је после извршења привредног

преступа пропис измењен једном или више пута, примениће се пропис који је блажи за учиниоца.

Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције („Службени гласник РС“ бр. 46/95) који је важио у време извршења радњи које су ближе описане у изреци побијане пресуде тј. у периоду од 05.03.2016. године до 26.10.2017. године, које су окривљенима стављене на терет, прописивао је исте као привредни преступ из члана 24. став 1. тачка 1), док Закон о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције („Службени гласник РС“ бр. 87/2018 од 13.11.2018. године) не прописује више уопште привредне преступе, већ као кажњива дела прописује кривично дело и прекршаје.

Чланом 45. Закона о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције („Службени гласник РС“ бр. 87/2018), прописано је да даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о испитивању ручног ватреног оружја, направа и муниције ("Службени гласник СЦГ", број 31/04) и Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције ("Службени гласник РС", број 46/95).

Чланом 46. Закона о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције, прописано је да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а почиње да се примењује у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, осим на произвођаче оружја, направа и муниције у поступку извоза у земље С.І.Р -а, на које се одредбе овог закона примењују од дана пријема Републике Србије у пуноправно чланство С.І.Р.-а.

Имајући у виду наведено, као и да је Закон о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције ступио на снагу 21.11.2018. године а да се примењује од 21.11.2019. године, при чему се у конкретном случају не може на окривљене применити изузетак прописан чланом 46. јер радње које су окривљеном стављене на терет нису вршене у поступку извоза, то је и по оцени другостепеног суда у односу на Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције, Закон о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције блажи по окривљене, јер потоњи не прописује више радње које су окривљеном одговорном лицу стављене на терет као привредни преступ, а ни другим прописима наведене радње нису санкционисане као привредни преступ.

Стога је првостепени суд правилно применио члан 45. став 2. Закона о привредним преступима и правилно окривљено одговорно лице АА ослободио од оптужбе да је извршио привредни преступ из члана 24. став. 1. тачка. 1) Закона о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције.

Неосновани су наводи жалбе јавног тужиоца да је Закон о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције тежи по окривљене, јер прописује за исту радњу кривичну одговорност учиниоца. Напротив, радња извршења привредног преступа из члана 24. став 1. тачка 1) Закона о испитивању,

жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције је поступање супротно члану 15. став 2. истог закона, односно непрописно испитивање ватреног оружја, муниције, елемената муниције и направа, као и преправљеног ватреног оружја и направа, док је за кривично дело из члана 40. став 1. Закона о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције, радња извршења дефинисана као неовлашћено испитивање, жигосање или обележавање оружја, направе или муниције, при чему ово кривично дело може извршити свако лице, при чему дакле постоји разлика између радње непрописног испитивања и радње неовлашћеног испитивања оружја.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пкж 394/20 од 19.08.2021. године)

5. Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције

(Члан 23. став 1. Закона о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције)

За утврђивање свих битних елемената привредног преступа из члана 23. став 1. Закона о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције, неопходно је да се током првостепеног поступка несумњиво утврди да ли је Република Србија примљена у пуноправно чланство С.І.Р-а, као и да ли је оружје ближе наведено у изреци побијане пресуде намењено извозу или извезено у земље С.І.Р-а.

Из образложења

Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције који је важио у време извршења привредног преступа, објављен у „Службеном гласнику РС“ бр. 46/95, прописује радње које су окривљенима стављене на терет као привредни преступ из члана 23. став 1. тог закона, док Закон о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције („Службени гласник РС“ бр. 87/2018 од 13.11.2018. године) не прописује више уопште привредне преступе, већ само као кажњива дела прописује кривично дело и прекршаје.

Чланом 45. Закона о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције („Службени гласник РС“ бр. 87/2018), прописано је да даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о испитивању ручног ватреног оружја, направа и муниције („Службени гласник СЦГ“, број 31/04) и Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције („Службени гласник РС“, број 46/95).

Међутим, чланом 46. Закона о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције, прописано је да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, а почиње да се примењује у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, осим на произвођаче оружја, направа и муниције у поступку извоза у земље С.І.Р-а, на које се одредбе овог закона примењују од дана пријема Републике Србије у пуноправно чланство С.І.Р-а. Наведени закон је ступио на снагу 21.11.2018. године, а уз прописани изузетак, примењује се од 21.11.2019. године.

Према томе, дан почетка примене Закона о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције, на основу члана 46. у вези члана 45. тог закона, у односу произвођаче оружја, направа и муниције у поступку извоза у земље С.І.Р-а, везује се за дан пријема Републике Србије у пуноправно чланство С.І.Р-а

На основу члана 2. став 24. Закона о испитивању, жигосању и обележавању оружја, направа и муниције, прописано је да се под ознаком С.І.Р, у смислу овог закона, подразумева Стална међународна комисија за испитивање ручног ватреног оружја.

Стога је првостепени суд био дужан да током првостепеног поступка на поуздан начин утврди да ли је Република Србија примљена у пуноправно чланство С.І.Р-а, као и да ли је оружје ближе наведено у изреци побијане пресуде намењено извозу или извезено у земље С.І.Р-а.

Имајући у виду наведено, чињенично стање у побијаној пресуди је непотпуно утврђено, јер је ради потпуног утврђивања чињеница које су предмет доказивања, првостепени суд био дужан да утврди да ли је Република Србија постала чланица С.І.Р-а. Сталне међународне комисије за испитивање ручног ватреног оружја, као и да ли је оружје ближе наведено у изреци побијане пресуде намењено извозу или извезено у земље С.І.Р-а. Наведене чињенице првостепени суд је имао овлашћење да прибави на основу члана 95. Закона о привредним преступима, којим је прописано да ако је ради успешног извршења појединих истражних радњи судији потребна помоћ органа унутрашњих послова или другог државног органа, они су дужни на његов захтев, да му ту помоћ пруже. Приликом утврђивања ових чињеница, првостепени суд ће ценити и писану документацију у списима предмета, између осталог допис окривљеног правног лица упућеног МУП-у РС од 14.11.2017. године, као и допис бр. 1450/17 од 29.12.2017. године.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пкж 348/20 од 19.08.2021. године)

II

Процесно право

1. Решење о управљању поступком

Одлука првостепеног суда о управљању поступком се доноси на самом претресу и против таквих решења посебна жалба није дозвољена. Исправност доношења побијаног решења, могла би се испитати једино у жалбеном поступку, када суд мериторно реши ствар.

Из образложења

Основно јавно тужилаштво у Кп од године је поднело оптужни предлог против „Б. ин С“ и МИ из, због привредних престапа из 46. ст. 1. тач. 20. и ст. 2. Закона о рачуноводству и из чл. 46. ст. 1. тач. 1. и ст. 2. Закона о рачуноводству.

На главни претрес заказан за 10.12.2019. године није приступио заменик Основног јавног тужиоца који заступа оптужбу. Имајући у виду недолазак јавног тужиоца, окривљено одговорно лице предложило је да суд донесе решење о обустављању поступка, због одустајања тужиоца од оптужбе.

Привредни суд у је године донео решење да се одбија предлог окривљеног одговорног лица за доношење решења о обустави привредно-казненог поступка Пк Такво решење је израђено у писменом облику и дата је поука о правном леку, жалба Привредном апелационом суду.

Испитујући првостепено решење у границама навода жалбе у смислу одредбе чл. 467. Законика о кривичном поступку, а у вези чл. 56. Закона о привредним преступима, Привредни апелациони суд налази да жалба није дозвољена.

Побијано решење гласи да се одбија предлог за доношење решења о обустави поступка. Тим решењем није расправљено о ствари која је предмет оптужења, нити је донета одлука која је подобна за одлучивање о жалби. По својој суштини, одлука првостепеног суда је одлука о управљању поступком, која се доноси на самом претресу и против таквих решења посебна жалба није дозвољена. Исправност доношења побијаног решења, могао би се испитати једино у жалбеном поступку, када суд мериторно реши ствар. У противном, сваки предлог странке изискивао би доношење посебног решења, затим поступак по жалби, што би водило ситуацији да се ниједан поступак не би никада ни завршио.

У датој ситуацији, првостепени суд није смео доносити посебно писмено решење, са образложењем и поуком о правном леку. Такво поступање суда води одуговлачењу поступка, противно чл. 14 ЗКП, заснива се на неправилној примени

одредаба ЗКП о току главног претреса, па је сходно чл. 438 ст. 3 ЗКП одлучено као у изреци.

Услед наведених пропуста у примени Законика о кривичном поступку, сходно чл. 458. ст. 2. Законика о кривичном поступку, овај суд је донео одлуку да се нови главни претрес одржи пред потпуно измењеним већем.

Код изнетог је на основу чл. 467. ст. 4. Законика о кривичном поступку, у вези чл. 438 ст. 3 ЗКП, а сходно 56. Закона о привредним преступима, одлучено као у изреци овог решења, јер према чл. 456. ст. 2. Законика о кривичном поступку, у вези чл. 56. Закона о привредним преступима, жалба ће се одбацити решењем као недозвољена између осталог ако жалба по закону није дозвољена.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 81/20 од 03.06.2021. године)

2. Оцена доказа и утврђивање чињеница

(Члан 16. ЗКП)

Закључци суда не смеју противречити изведеним доказима, чињеницама које су утврђене као неспорне и правилима логичког мишљења.

Из образложења

У образложењу пресуде се наводи да је на несумњив начин утврђено да Ветеринарска станица није извршила обавезну вакцинацију живине у два домаћинства, али их је првостепени суд ипак ослободио оптужбе, уз образложење да Ветеринарска станица као и одговорно лице у правном лицу нису имали сазнања да је у два домаћинства дошло до промене броја живине, јер власници такву промену нису пријавили. Међутим, првостепени суд је приликом овакве оцене доказа, занемарио чињеницу да су према донетом плану вакцинације окривљени били дужни, као ветеринарска служба да обиђу сва домаћинства у насељеним местима која су предвиђена планом рада ветеринарске станице, те би од стране власника и добили информацију да се број живине у њиховим домаћинствима повећао. Вршењем инспекцијског надзора на несумњив начин је утврђено да до вакцинације није дошло у поменути домаћинствима, иако је она извршена накнадно, тек након датих наредби од стране Републичког ветеринарског инспектора. Чињеница да је вакцинација накнадно извршена, заправо након датих упутстава и наредби Републичког ветеринарског инспектора не оспорава чињеницу да је привредни преступ од стране окривљених већ учињен.

Даље, закључак првостепеног суда у погледу утврђивања старости живине, противречи изведеним доказима садржаним у списима предмета. Првостепени суд је из приложених доказа, саслушањем сведока, извео погрешне закључке, који су у коначном исходу довели до погрешне одлуке о ослобађању окривљених. Наиме, првостепени суд образлаже да суду нису предочени, нити предложени докази у погледу старости живине. Ово је битно, што у конкретном случају, обавезна вакцинација пилића се спроводи два пута, првог дана у инкубатору, а затим други пут, старости 14-18 дана, кроз воду за пиће. Пошто првостепени суд није могао закључити која је старост живине, то је и закључак о обавези окривљеног о вакцинацији, постала неизвесна, што је такође, допринело доношењу ослобађајуће одлуке.

У погледу старости живине, закључци првостепеног суда очигледно противрече изведеним доказима и правилима логичког мишљења. Сведок РМ је у исказу навео да је преглед инспектора био 20.07 2020. године, о чему су сагласни и саслушани инспектори, а потврђују и приложени записници, да је кокошке купио тог пролећа. Дакле, од куповине, до инспекцијског прегледа је морало проћи више месеци, а свакако више од 18 дана. Даље, искази ветеринарских инспектора и записници, као и искази саслушаних сведока јасно говоре о кокошкама. Нема никакве сумње да и у стручној терминологији, као и у говору обичних људи, постоји јасно и недвосмислено разликовање кокошке, као одрасле јединке, од пилета старости 14-18 дана. У погледу ове чињенице, овај суд нема никакве сумње, јер их сматра очигледним, без потребе за даљим образложењима.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 63/21 од 10.11.2021. године)

3. Отказивање пуномоћја и ангажовање новог браниоца као околности од значаја за оцену благовремености жалбе

(Члан 118. став 1. и члан 119 став 2. Законика о кривичном поступку)

Уколико је пуномоћје отказано након достављања побијане пресуде окривљенима и њиховим браниоцима, нови ангажовани бранилац има право да се користи роком за изјављивање жалбе који тече од дана достављања побијане пресуде браниоцу коме је након достављања првостепене пресуде отказано пуномоћје, при чему рок за изјављивање жалбе посебно тече у односу на окривљеног и браниоца.

Из образложења

Чланом 118. став 1. Закона о привредним преступима прописано је да против пресуде донесене у првом степену овлашћена лица могу изјавити жалбу у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде. Чланом 119. став 2. Закона о привредним преступима прописано је да жалбу могу да изјаве странке, бранилац, оштећени и носилац права располагања, односно сопственик одузетог предмета, односно корисник одузетог друштвеног средства. Чланом 427. став 5. Законика о кривичном поступку прописано је да се оверени препис пресуде доставља тужиоцу, оптуженом и његовом браниоцу.

Браниоцу окривљеног правног лица, адв. АА, побијана пресуда достављена је 07.06.2021. године, а окривљеном правном лицу 02.06.2021. године. Тиме је по оцени другостепеног суда, бранилац окривљеног правног лица стекао самостално право на изјављивање жалбе у року од 8 дана, а почев од 07.06.2021. године као дана достављања браниоцу окривљеног правног лица. Из чињенице да је побијана пресуда достављена и адвокату ББ дана 28.05.2021 године, првостепени суд погрешно закључује да је рок за изјављивање жалбе браниоцу окривљеног правног лица почео да тече 28.05. 2021. године. Ово имајући у виду да је побијана пресуда достављена адв. ББ као браниоцу окривљеног одговорног лица, ВВ, те да се од 28.05.2021. године има рачунати рок за изјављивање жалбе против пресуде браниоцу окривљеног одговорног лица, али не и браниоцу окривљеног правног лица. Околност да је у току рока за жалбу окривљено правно лице отказало пуномоћје дотадашњем браниоцу, адв. АА и ангажовало адв. ББ није од утицаја на другачије одлучивање.

Ово стога што је околност отказивања пуномоћја настала након достављања побијане пресуде окривљенима и њиховим браниоцима, те нови ангажовани бранилац окривљеног правног лица има право да се користи роком за изјављивање жалбе који тече од дана достављања побијане пресуде браниоцу коме је након достављања првостепене пресуде отказано пуномоћје, при чему рок за изјављивање жалбе посебно тече у односу на окривљеног и браниоца у смислу члана 119. став 2. Законика о кривичном поступку.

Имајући у виду наведено, решење Привредног суда у ... Пк од године је укинуто, јер је по оцени другостепеног суда благовремена жалба браниоца окривљеног правног лица, адв. ББ од 15.06.2021. године, а која је изјављена против првостепене пресуде.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пкж 455/21 од 07.10.2021. године)

4. Садржај писмено израђене пресуде из члана 428. ЗКП

Суд се у поступку не бави оценом сопствених одлука у претходном поступку, нити оценом поступања суда у жалбеном поступку. Уметањем у образложење побијане пресуде поновне разлоге за већ укинуту одлуку, суд је своју одлуку учинио неразумљивом, јер предмет суђења је одлука о кривици окривљених, а не одлучивање о сопственим, ранијим одлукама.

Уколико суд има потребу да неке околности посебно нагласи, то ће учинити додатним образложењем, речима, дајући својим разлозима логичку убедљивост, а не визуелни садржај попут увећаних, искошених слова или размакнутим словима (спационирано).

Из образложења

Привредни апелациони суд посебно указује на неразумљивост образложења пресуде у делу у коме првостепени суд износи разлоге за правилност одлуке тог суда Пк, на тај начин се упушта у поновно образлагање већ укинуте одлуке, указујући при том на нејасност одлуке другостепеног суда. Законик о кривичном поступку у чл. 428 прописује шта писмено израђена пресуда мора да садржи. Из текста закона произилази да се приликом израде одлуке суд обавезује да да разлоге за сваку тачку пресуде, а у суштини, обавезује суд да да разлоге за одлуку о кривичној ствари која је била предмет претреса. Пред судом се расправља о кривичној ствари, пред оптужбом и одбраном, и то је задатак суда. Суд се у поступку не бави самим собом и оценом сопствених одлука у претходном поступку, нити оценом поступања суда у жалбеном поступку. Уметањем у образложење побијане пресуде поновне разлоге за већ укинуту одлуку, суд је своју одлуку учинио неразумљивом, јер предмет суђења је одлука о кривици окривљених, а не одлучивање о сопственим, ранијим одлукама.

Такође, овај суд указује да је наредбом председника Врховног касационог суда уређен изглед пресуде у погледу облика и величине слова, прореда и других детаља у погледу писменог отправака пресуде. Побижана пресуда садржи текст који обилује спационираним, увећаним и искошеним словима, вероватно са намером да се одређеним наводима дода посебан значај. Уколико суд има потребу да неке околности посебно нагласи, то ће учинити додатним образложењем, речима, дајући својим разлозима логичку убедљивост, а не визуелни садржај.

Услед наведених пропуста у примени Закона о привредним преступима и Законика о кривичном поступку, сходно члану 458. став 2. Законика о кривичном поступку, овај суд је донео одлуку да се нови главни претрес одржи пред потпуно измењеним већем.

У поновљеном поступку, првостепени суд ће отклонити наведене битне повреде одредаба поступка на које им је указано овим решењем, па ће имати у виду наводе жалбе браниоца окривљених и донети правилну и закониту одлуку.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 356/21 од 09.09.2021. године)

5. Битна повреда поступка из члана 438. став 2. тачка 2. ЗКП

Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји када је окривљени осуђен за дело које му није оптужним предлогом стављено на терет.

Из образложења

Пресудом Привредног суда у Кп бр. 2 Пк од године ослобођени су од оптужбе на основу члана 423 став тачка 2 ЗКП и члана 56 Закона о привредним преступима Ветеринарска станица С. доо, са седиштем у селу као правно лице и окр. НС из, као одговорно лице због привредног преступа из члана 157 став 1 тачка 1 и став 2 Закона о ветеринарству.

Против наведене пресуде жалбу је изјавило Основно јавно тужилаштво у К. због битне повреде одредаба поступка из члана 438 ЗКП а у вези члана 56 Закона о привредним преступима и због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања из члана 440 ЗКП, у вези члана 56 Закона о привредним преступима, са предлогом да се побијана пресуда преиначи и окривљени огласе кривим за учињене привредне преступе и казне по закону, а уколико се тако не поступи да се пресуда укине и врати првостепеном суду на поновни поступак.

Писаним поднеском Кпж бр. од године Апелационо јавно тужилаштво у предложило је да се усвоји жалба Основног јавног тужилаштва у Кп бр. од године и донесе одлука у оквиру основа, дела и правца побијања истакнутих у жалби јавног тужиоца.

Испитујући првостепену пресуду у границама навода жалбе, у смислу одредбе члана 451 Законика о кривичном поступку, а у вези члана 56 Закона о привредним преступима, Привредни апелациони суд налази да је првостепеном пресудом учињена битна повреда одредаба поступка из члана 438 став 2 тачка 2 Законика о кривичном поступку, јер је изрека пресуде неразумљива, а затим и противречна доказима садржаним у списима предмета.

Наиме, првостепена пресуда је захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка, која се огледа најпре у томе, што у уводу пресуде се наводи да се окривљенима суди за привредни преступ из члана 46 став 1 тачка 20 и став 2

Закона о рачуноводству, а заправо се окривљенима оптужним предлогом од 08.07.2019. године стављају на терет радње из члана 157 став 1 тачка 1 и став 2 Закона о ветеринарству, услед чега је изрека пресуда постала неразумљива.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 63/21 од 10.11.2021. године)

6. Забрана *reformatio in peius*

Уколико је првобитна пресуда првостепеног суда укинута само по жалби браниоца, односно ако се јавни тужилац није жалио, првостепени суд нема законског овлашћења да у поновном поступку окривљене осуди на веће казне у односу на казне које су изречене у пресуди која је првобитно укинута. Начело забране *reformatio in peius* важи за целокупни поступак.

Из образложења

Пресудом Привредног суда у ПК од године, оглашени су одговорним Друштво са ограниченом одговорношћу за производњу и трговину „Б. Т.“ са седиштем у и ММ, због привредног преступа из члана 79. став 1. тачка 13. у вези са ставом 2. Закона о безбедности хране, и осуђени су на новчане казне и то, окривљено правно лице у износу од 165.000,00 динара, а окривљеном одговорном лицу је изречена условна осуда за утврђену новчану казну у износу од 4.000,00 динара, тако што се утврђена новчана казна неће извршити уколико окривљено одговорно лице, у року од 2 године, не изврши нов привредни преступ, нити кривично дело које има обележје привредног преступа. Окривљено правно лице је обавезано на плаћање трошкова судског паушала у износу од 10.000,00 динара, као и износ изречене новчане казне, у року од 45 дана од правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења.

Благовремено изјављеном жалбом бранилац окривљених побија првостепену пресуду из свих законом предвиђених разлога. Окривљени у жалби истичу да је првобитна пресуда укинута само по њиховој жалби, односно да се јавни тужилац није жалио, те првостепени суд није могао у поновљеном поступку да окривљене осуди на веће казне у односу на казне које су изречене у пресуди ПК од године.

Испитујући првостепену пресуду, у границама навода жалбе и у смислу одредбе члана 451. Законика о кривичном поступку, суд је нашао да је првостепеном пресудом учињена битна повреда одредаба поступка из члана 438. став 1. тачка 10. Законика о кривичном поступку, у вези са чланом 56. Закона о привредним преступима, јер је наведеном пресудом повређена одредба члана 453. овог Законика.

Првобитном пресудом првостепени суд је окривљено правно лице осудио на новчану казну у износу од 75.000,00 динара, док је у поновљеном поступку окривљено правно лице осудио на новчану казну у износу од 165.000,00 динара. У жалби се основано истиче да је првобитна пресуда првостепеног суда укинута само по њиховој жалби, односно да се јавни тужилац није жалио, те да првостепени суд није могао у поновљеном поступку да окривљене осуди на веће казне у односу на казне које су изречене у пресуди ПК од године, на шта указује и Законик о кривичном поступку, чије се одредбе сходно примењују у поступцима привредног преступа.

По налажењу овога суда, основана је жалба браниоца окривљених у делу којим се указује на повреду на забрану преиначења на штету оптуженог, јер према члану 453. Законика о кривичном поступку, ако је изјављена жалба само у корист оптуженог, пресуда се не сме изменити на његову штету у погледу правних квалификација кривичног дела и кривичне санкције. Наиме, пресудом донетом у поновљеном поступку изречена је строжија новчана казна окривљеном правном лицу, па је почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10. Законика о кривичном поступку, у вези са чланом 56. Закона о привредним преступима, јер је наведеном пресудом повређена одредба члана 453. овог Законика. То даље значи да начело забране *reformatio in reus* важи за целокупни поступак, и ако је поступак поновљен по жалби окривљеног.

Такође, побијана одлука је неразумљива из разлога што првостепени суд приликом одмеравања новчаних казни окривљенима спомиње одредбу члана 24. Закона о привредним преступима, која се односи на плаћање новчане казне изречене правном лицу које је после правноснажности пресуде престало да постоји.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 356/21 од 09.09.2021. године)

7. Дозвољеност преиначења оптужног предлога

Након почетка главног претреса није могуће извршити измену оптужног предлога.

Из образложења

Пресудом Привредног суда у ... 3 Пк од године окривљено правно лице Привредно друштво „F“ у стечају и СК ослобођени су од оптужбе на основу члана 423. тачка 2. ЗКП-а у вези члана 56. Закона о привредним преступима због учињена два привредна преступа из члана 46. став 1. тачка 20. и став 2. Закона о

рачуноводству и једног привредног преступа из члана 46. став 1. тачка 1. и став 2. Закона о рачуноводству. Одлучено је да трошкови поступка падну на терет буџетских средстава суда.

Писменим поднеском Кпж од године Апелационо јавно тужилаштво у изјавило је да одустаје од жалбе Основног јавног тужиоца у Кп од године изјављене на пресуду Привредног суда у 3 Пк од године због битне повреде одредаба поступка из члана 438. Законика о кривичном поступку и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања из члана 440. Законика о кривичном поступку. Ово стога што је у току поступка утврђено да су окривљени извршили сасвим други привредни преступ, на који у овој фази поступка није могуће извршити правну преквалификацију.

Према члану 456. став 2. Законика о кривичном поступку у вези члана 56. Закона о привредним преступима, жалба ће се одбацити решењем као недозвољена, између осталог иако се утврди одустанак од жалбе.

Код изнетог је на основу члана 467. став 4. Законика о кривичном поступку у вези члана 56. Закона о привредним преступима, одлучено као у изреци овог решења.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 108/21 од 25.11.2021. године)

8. Својство одговорног лица у смислу члана 8. Закона о привредним преступима

Одговорно лице оптужено је као руководилац службе људских ресурса, и у том својству одговорног лица је и осуђен и изречена му је санкција. Чињеница да наведено лице, поред функције руководиоца службе људских ресурса има и својство прокуристе, не утиче на могућност одговорности у области привредних преступа за делокруг послова којим руководи.

Из образложења

Пресудом Привредног суда у Пк од године, оглашени су одговорним правно лице ДОО „Е“ и одговорног лица ВД због привредног преступа из члана 325 став 2 тачка 3 Закона о безбедности саобраћаја на путевима.

Наиме, правилно је утврђено да се у радњама окривљених стичу сва битна обележја привредних преступа из члана 112 став 1 тачка 3 Закона о безбедности саобраћаја на путевима којом одредбом је прописано да у саобраћају на путу возило не сме да се оптерети, тако да се теретом премашују највеће дозвољене димензије за поједине врсте возила.

Суд је ценио наводе жалбе окривљеног одговорног лица, где исти наводи да је као одговорно лице означен прокурита. Увидом у оптужни предлог, као и побијану пресуду, овај суд је утврдио да окривљено одговорно лице, ВД није оптужен као прокурита у својству одговорног лица, нити је као прокурита осуђен. Наведено одговорно лице оптужено је као одговорно лице, руководилац службе људских ресурса, и у том својству одговорног лица је и осуђен и изречена му је санкција. Чињеница да наведено лице, поред функције руководиоца службе људских ресурса има и својство прокурите, не утиче на могућност одговорности у области привредних преступа за делокруг послова којим руководи.

Иначе, наводи жалбе, који се односе на тумачење одредаба Закона о привредним друштвима у погледу овлашћења прокурите су тачна, али без утицаја на другачије пресуђење, пошто, да поново нагласимо, окривљено одговорно лице није оптужено у својству прокурите, нити као такво осуђено.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пкж 325/21 од 19.01.2022. године)

9. Одмеравање казне

(Члан 21. Закона о привредним преступима)

Ранија осуђиваност за истоврсне привредне преступе и висина промета су отежавајуће околности од значаја за одмеравање казне.

Из образложења

Испитујући побијану пресуду у делу одлуке о привредно-казненој санкцији, другостепени суд је оценио да је првостепени суд неправилно применио чланове 20. и 21. Закона о привредним преступима и да у конкретном случају окривљеном треба претходно утврдити новчане казне у границама прописаним законом, али изнад посебног минимума. Ово из разлога што је по оцени Привредног апелационог суда, првостепени суд правилно утврдио олакшавајуће околности на страни окривљеног одговорног лица, али није у довољној мери ценио значај отежавајућих околности, имајући у виду да је правно лице које је брисано из регистра, а чији је заступник био окривљено правно лице, у пословној 2016. години остварило промет преко 100.000.000 динара, као и ранију осуђиваност окривљеног одговорног лица и то за истоврсне привредне преступе.

Привредни апелациони суд је на становишту побијану пресуду треба преиначити у делу одлуке о казни и да правилном применом члана 20 и 21. Закона о привредним преступима као и члана 54. Кривичног законика, окривљеном одговорном лицу треба претходно за извршене привредне преступе утврдити

појединачне новчане казне у границама прописаним законом и то у износу од по 40.000 динара, а потом, применом члана 26. Закона о привредним преступима, осудити окривљено одговорно лице на јединствену новчану казну од 80.000 динара. По оцени другостепеног суда, овако изреченом јединственом новчаном казном може се основано очекивати да ће се у довољној мери утицати на окривљено одговорно лице да убудуће не чини привредне преступе, ни ове нити друге врсте, а да ће се при том постићи и циљеви генералне превенције у оквиру опште сврхе кажњавања.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пкж 275/2021 од 19.07. 2021. године)

10. Признање окривљеног и ранија осуђиваност као околности од значаја за одлуку о санкцији

**(Члан 88. Законика о кривичном поступку
члан 21. Закона о привредним преступима)**

Само потпуно, непротивречно, јасно признање окривљеног може се ценити као олакшавајућа околност.

Из образложења

Имајући у виду је на главном претресу од 18.09.2020. године окривљена АА навела да су тачни наводи из оптужног предлога да није достављена изјава о неактивности, али да није знала под којим условима треба да предаје изјаву о неактивности, овакво признање није потпуно, јер је окривљена признала све објективне елементе радње привредног преступа, али је негирала субјективни однос према привредном преступу. Осим тога, имајући у виду да је окривљена претходно осуђивана због истоврсних привредних преступа, нелогично је да јој нису биле познате обавезе прописане Законом о рачуноводству. Имајући у виду наведене разлоге, признање окривљеног одговорног лица у конкретном случају не може бити цењено као олакшавајућа околност.

Другостепени суд је на становишту да у побијаној пресуди није правилно примењен члан 23. Закона о привредним преступима и да су погрешно као нарочито олакшавајућа околност цењени сви наводи изнете у одбрани окривљене а које се односе на околности под којима је дошло до извршења привредног преступа. Наведена оцена првостепеног суда је непрецизна и паушална. Да би се утврђена олакшавајућа околност ценила као нарочито олакшавајућа, потребно је навести у чему се састоји нарочитост тих околности у односу на остале олакшавајуће околности, а закључак првостепеног суда због неодређене и

уопштене оцене не испуњава услове прописане чланом 23. Закона о привредним преступима. Осим тога, када суд утврди макар једну отежавајућу околност, а то је по оцени другостепеног суда у овом привредно-казненом поступку ранија осуђиваност окривљеног одговорног лица, нису испуњени услови за примену члана 23. Закона о привредним преступима.

У конкретном случају нису испуњени услови ни за примену члана 27. Закона о привредним преступима. По оцени другостепеног суда, уз истакнуту отежавајућу околност, нема услова за изрицање условне осуде, јер нема услова за примену члана 23. Закона о привредним преступима што је неопходан услов за изрицање условне осуде.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пкж 5/21 од 03.11.2021. године)

11. Релативна застарелост гоњења за привредни преступ

Члан 104. став 3. Кривичног законика

Застарелост гоњења прекида се процесним радњама тужиоца, па и стављањем захтева за прикупљање потребних обавештења.

Из образложења

Решењем Привредног суда у Пк од године одбачен је оптужни предлог Кп од године против окривљених Привредно друштво ДК ДОО у ликвидацији из, као правног лица и СГ из као одговорног лица, због привредних преступа из члана 46. став 1. тачка 20. и став 2. и члана 46. став 1. тачка 1. и став 2. Закона о рачуноводству, јер је наступила релативна застарелост кривичног гоњења.

Благовремено изјављеном жалбом Основно јавно тужилаштво у побија првостепено решење због повреде кривичног Закона и због битне повреде одредаба кривичног поступка. У образложењу жалбе се истиче да је суд неправилно применио одредбе члана 104. Кривичног законика, као и одредбе члана 37. и 40. Закона о привредним преступима. Ово с тога што је застарелост гоњења прекинута процесном радњом тужиоца најпре дана 06.07.2018. године, а потом 24.01.2019. године, па се предлаже да се побијано решење укине и предмет врати првостепеном суду на даљи поступак и одлуку.

Испитујући првостепено решење у смислу одредбе члана 467. Законика о кривичном поступку, у вези члана 56. Закона о привредним преступима Привредни апелациони суд налази да је жалба Основног јавног тужиоца у основана.

Наиме, основано се у жалби истиче да је застарелост гоњења прекинута процесном радњом тужиоца најпре дана 06.07.2018. године, а потом 24.01.2019. године што се може утврдити из списка предмета, те је првостепени суд неправилно утврдио да нису предузимане процесне радње, те је релативна застарелост без прекида текла три године након извршења привредних преступа, а да је прва процесна радња Јавног тужиоца предузета пред судом 27.11.2019. године.

Како је у конкретном случају застарелост прекидана процесним радњама тужиоца и то дана 06.07.2018. године као и 24.01.2019. године, стављањем захтева за прикупљање потребних обавештења Кп од године и 24.01.2019. године, суд је неправилно применио одредбу члана 104. став 3. Кривичног законика, по којој се застарелост прекида сваком процесном радњом која се предузима ради откривања кривичног дела. Обзиром да сваким прекидом застарелост почиње поново да тече, то су неправилно примењене одредбе Закона о току и прекиду застарелости кривичног гоњења, тако да у конкретном случају није наступила релативна застарелост гоњења.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 198/20 од 10.03.2021. године)

12. Питање застарелости гоњења и јединственост поступка против окривљеног правног лица и окривљеног одговорног лица

**(Члан 51. у вези члана 37. и 40.
Закона о привредним преступима)**

Правила о роковима застарелости, почетку рока застаревања, току и прекиду застаревања имају се у решавању на исти начин и према окривљеном правном лицу и према окривљеном одговорном лицу.

Из образложења

У побијаној пресуди, првостепени суд је несумњиво утврдио да је време извршења привредног преступа до краја фебруара 2016. године.

Из изведених доказа током првостепеног поступка, оцењено је да је радњу извршења непосредно предузео окривљено одговорно лице АА, као заступник окривљеног правног лица у време извршења привредног преступа и да је извршио привредни преступ који је настао непоштовањем прописа током обављања послова из области привредног и финансијског пословања окривљеног правног лица, па је од одлучујућег значаја за оцену застарелости у привредно- казненом поступку када је застарелост гоњења прекинута у односу на окривљено правно

лице. Иако првобитно поднетим оптужним предлогом АА није био означен као окривљено одговорно лице, већ је у том својству био означен ББ, застарелост гоњења за привредне преступе у конкретном привредно-казненом поступку и у односу на окривљено одговорно лице АА прекинута је подношењем оптужног предлога Основног јавног тужиоца у Кп од године. Ово из разлога што је подношењем наведеног оптужног предлога покренут привредно-казнени поступак у току ког поступка је на основу резултата доказивања оцењено да је окривљено одговорно лице АА, а не првобитно окривљени ББ. Стога је подношењем наведеног оптужног предлога суду 12.10.2018. године предузета процесна радња која је у функцији откривања и гоњења АА због учињеног привредног преступа из члана 46. став 1. тачка 20) и став 2. Закона о рачуноводству, извршеног најкасније 29.02. 2016. године, што је у складу са чланом 104. став 3. Кривичног законика.

Осим тога, чланом 51. став 1. Закона о привредним преступима прописано начело јединствености привредно-казненог поступка, односно да се против окривљеног правног лица и окривљеног одговорног лица покреће и спроводи јединствени поступак. Имајући у виду наведено, правила о роковима застарелости, почетку рока застаревања, току и прекиду застаревања имају се у конкретном случају решавати на исти начин и према окривљеном правном лицу и према окривљеном одговорном лицу АА. Овакав закључак потврђује и околност да постоји истоветност основног догађаја описаног и у првобитно поднетом и у измењеном оптужном предлогу, с обзиром да је измењен чињенични опис привредног преступа у субјективном смислу. Сходно члану 409. став 1. Законика о кривичном поступку у вези члана 56. Закона о привредним преступима, јавни тужилац може да врши измене чињеничног описа привредног преступа током привредно-казненог поступка све до завршетка главног претреса, како у објективном, тако и у субјективном смислу, све док се креће у границама истог животног догађаја, а то је у конкретном случају пропуштање да се АПР-у достави изјава о неактивности окривљеног правног лица за извештајну 2015. годину.

С обзиром на наведено, застаревање које је почело да тече од 29.02.2016. године, у конкретном случају прекинуто је подношењем оптужног предлога Основног јавног тужиоца у Кп од године, чиме је прекинута релативна застарелост гоњења за привредне преступе прописана чланом 37. став 1. Закона о привредним преступима. Релативна застарелост је прекидана и сваком наредном радњом суда и јавног тужилаштва предузетог пред судом у циљу откривања и гоњења окривљених за привредне преступе, па и поднеском Основног јавног тужиоца у ... Кп ... од године који је предат првостепеном суду 28.08.2020. године којим је измењен оптужни предлог Основног јавног тужиоца у Кп од године, као и процесним радњама суда које су предузете након измене оптужног предлога у субјективном смислу, а уз сходну примену члана 409. став 1.

Законика о кривичном поступку, јер су по оцени јавног тужиоца изведени докази указивали да је чињенично стање другачије од оног изнетог у првобитно поднетом оптужном предлогу.

Сваким прекидом релативне застарелости, почео је поново да тече рок за релативну застарелост од 3 године који рок није протекао, а на основу члана 40. Закона о привредним преступима и члана 104. став 3. и став 5. Кривичног законика. Поред наведеног, у конкретном случају није наступила ни апсолутна застарелост гоњења за привредни преступ, јер од 29.02.2016. године није протекло 6 година, а на основу члана 40. Закона о привредним преступима и члана 104. став 6. Кривичног законика.

(Из пресуде Привредног апелационог суда Пкж 423/2020 од 25.11.2021. године)

13. Застарелост извршења кривичне санкције

(Члан 38. Закона о привредним преступима)

Рок застарелости извршења казне износи 3 године и рачуна се од дана правноснажности пресуде којом је ова казна изречена.

Из образложења

Решењем Привредног суда у Пк од године замењена је у казну затвора у трајању од 20 дана неплаћена новчана казна у износу од 20.000,00 динара, која је правноснажном пресудом Привредног суда у ... Пк од године изречена осуђеном ИМ, као окривљеном одговорном лицу у правном лицу, због извршења привредног преступа из члана 289. став 1. тачка 2. и став 2. Закона о тржишту капитала, коју ће осуђени ИМ издржати одмах по правноснажности решења.

Благовремено изјављеном жалбом окривљени побија наведено решење из разлога што је застарелост извршења новчане казне наступила по протеклу рока од 3 године од дана правноснажности пресуде с обзиром да радњама суда застарелост није прекидана.

Испитујући првостепене решење у границама навода жалбе у смислу одредбе члана 467. Законика о кривичном поступку у вези члана 56. Закона о привредним преступима Привредни апелациони суд налази да је жалба осуђеног ИМ из основана.

Доносећи оспоравано решење, Привредни суд у је превидео да је у конкретном случају дошло до застаре извршења казне, с обзиром на то да је пресуда Привредног суда у Пк од године постала правноснажна

године, односно даном доношења пресуде Привредног апелационог суда 1 Пкж ... од године, а оспорено решење о замени новчане казне казном затвора донето је дана године. Како према члану 38. Закона о привредним преступима застарелост извршења казне за привредни преступ настаје кад протекну 3 године од дана правноснажности одлуке којом је та казна изречена. С тога је у конкретном случају дошло до застарелости извршења казне за наведени привредни преступ. Ово с тога што рок застарелости извршења казне износи 3 године и рачуна се од дана правноснажности пресуде којом је ова казна изречена.

Имајући наведено у виду, овај суд као другостепени одлучио је као у изреци решења применом члана 467. став 4. Законика о кривичном поступку, а у вези члана 56. Закона о привредним преступима.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 122/21 од 25.03.2021. године)

14. Надлежност за одлучивање о жалби против решења о обустави поступка

(Члан 352. став 2. Законика о кривичном поступку)

О жалби против решења председника већа о обустави поступка на основу члана 352. Законик о кривичном поступку одлучује веће из члана 59. став 4. Закона о привредним преступима.

Из образложења

Решењем Привредног суда у Пк од године обустављен је привредно-казнени поступак према окривљеном правном лицу АА и окривљеном одговорном лицу ББ из ..., због извршења привредног престапа из члана 46. став 1. тачка 20) и став 2. Закона о рачуноводству. Побијано решење донето је применом члана 352. став 1. тачка 3) Законика о кривичном поступку.

Чланом 352. став 2. Законика о кривичном поступку прописано је да против решења из става 1. овог члана тужилац може изјавити жалбу о којој одлучује веће (члан 21. став 4.).

Чланом 21. став 4. Законика о кривичном поступку прописано је да у већу од троје судија суд одлучује о жалбама против решења судије за претходни поступак и других решења у складу са овим закоником, доноси одлуке ван главног претреса и ставља предлоге у случајевима предвиђеним у овом закоником или у другом закону.

Надлежност и састав већа из члана 21. став 4. Законика о кривичном поступку прописује и члан 59. став 4. Закона о привредним преступима, у ком је наведено да у већу састављеном од тројице судија првостепени судови одлучују о жалбама против решења одређеног судије и других решења кад је то одређено овим законом, доносе одлуке ван главног претреса и стављају предлоге у случајевима предвиђеним у закону.

Стога је у побијаном решењу дата погрешна правна поука, па по оцени другостепеног суда списе предмета треба вратити првостепеном суду како би веће из члана 59. став 4. Закона о привредним преступима одлучило о жалби изјављеној против решења председника већа.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 253/2021 од 03.11.2021. године)

15. Приговор месне надлежности

(Члан 71. Закона о привредним преступима)

Када је доношењем другостепене одлуке Привредног апелационог суда предмет враћен првостепеном суду који је претходно поступао на поновни поступак и одлучивање, окривљени су преклудирани у истицању приговора месне надлежности, имајући у виду да се заказани главни претрес не може се сматрати претресом који се први пут одржава.

Из образложења

Решењем Привредног суда у 1 Пк од године одбачен је приговор месне ненадлежности Привредног суда у истакнут од стране окривљеног правног и окривљеног одговорног лица као неоснован.

На наведено решење жалбу је уложио бранилац окривљених адвокат МВ из због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и битне повреде одредби поступка. У жалбеним наводима се истиче да је пред Привредним судом у у току поступак привредног преступа покренут против окривљеног правног и окривљеног одговорног лица због сумње да је извршен привредни преступ из члана 325. став 1. тачка 3. и став 2. Закона о безбедности саобраћаја на путевима. У току самог поступка првостепени суд је године донео пресуду којом је ослободио окривљене у целости, а која је укинута одлуком Привредног апелационог суда Пкж од године. Дана године у поновљеном поступку окривљени су поново истакли приговор месне ненадлежности које је суд одбио решењем истичући да је исти изјављен протеклом законског рока. Наиме, по наводима у жалби није тачно да је исти изјављен дана године по први пут, већ

је пуномоћник окривљених скренуо пажњу првостепеном суду да је исти изјављен још у време спровођења иницијалног поступка, о чему првостепени суд није одлучио кад је доносио првостепену пресуду која је укинута одлуком овог суда. Ова чињеница се може утврдити из прегледа списка који се налазе код првостепеног суда. Поред тога што је изјављен током трајања претходног првостепеног поступка, наводи се да је укидање првостепене пресуде у целости, целокупан поступак спроведен изнова, те су странке као учесници имале право на сва средства која су имала у претходном поступку укључујући и право на истицање и процесних и материјалних приговора. Такође се наводи да у случају да је приговор неблаговремен првостепени суд исти одбацује, а не одбија због чега је извршена битна повреда одредби поступка о привредним преступима.

Одлучујући о жалби браниоца окривљених у смислу одредбе члана 467. Законика о кривичном поступку, Привредни апелациони суд је нашао да жалба браниоца окривљених није основана.

Одредбом члана 71. став 1. Закона о привредним преступима прописано је да се приговор месне надлежности може ставити најкасније до почетка главног претреса, док је одредбом члана 65. став 1. Закона о привредним преступима прописано да је месно надлежан суд на чијем подручју се налази седиште окривљеног правног лица. Правилно првостепени суд налази да су окривљени у конкретном случају преклудирани у истицању приговора месне надлежности Привредног суда у имајући у виду да је главни претрес заказан за године и не може се сматрати претресом који се први пут одржава пред Привредним судом у у смислу напред наведене одредбе члана 71. став 1. Закона о привредним преступима, јер доношењем другостепене одлуке Привредног апелационог суда Пкж од године предмет је враћен Привредном суду у као суду који је претходно поступао у доношењу првостепене одлуке на поновни поступак и одлучивање.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 137/21 од 02.12.2021. године)

16. Оцена уредности оптужног предлога током претходног испитивања

**(Члан 102. Закона о привредним преступима, члан 229. став 2.
Законика о кривичном поступку)**

Навођење само личног имена није довољно за идентификацију окривљеног одговорног лица.

Из образложења

Чланом 101. став 1. Закона о привредним преступима прописано је да оптужни предлог садржи: фирму, односно назив окривљеног правног лица, његово седиште и име и презиме, име једног од родитеља његовог представника ако је познат. За окривљено одговорно лице навешће се у оптужном предлогу његово име и презиме и његови лични подаци (члан 94. став 2). Чланом 94. став 2. Закона о привредним преступима прописано је да се приликом саслушања, окривљено одговорно лице пита за име и презиме, име једног од родитеља, место рођења, године живота, школску спрему, занимање и дужност коју обавља у правном лицу у време извршења привредног преступа, пребивалиште, да ли је, кад и зашто осуђивано, да ли се против њега води поступак за кривично дело или за који други привредни преступ и какве су му имовинске и породичне прилике.

На основу члана 56. Закона о привредним преступима, у привредно-казненом поступку примењују се одредбе Законика о кривичном поступку тек уколико одредбама Закона о привредним преступима није прописано другачије тј. реч је о супсидијарној примени, а уз то правила ЗКП се примењују и сходно тј. уважавајући специфичности привредно-казненог поступка. Чланом 102. Закона о привредним преступима прописано је да када суд прими оптужни предлог, председник већа, односно судија појединац ће претходно испитати да ли, између осталог, постоје услови за одбацивање оптужног предлога.

Чланом 56. Закона о привредним преступима прописано је, између осталог, да ако одредбама овог закона није другачије одређено, у поступку за привредне преступе сходно ће се примењивати процесна правила кривичног поступка која се односе на поднеске и записнике. Чланом 229. став 2. Законика о кривичном поступку прописано је да оптужни акт мора бити разумљив и садржати све што је потребно да би се по њему могло поступити, а ставом 3. наведеног члана Законика о кривичном поступку, да ако у овом Законику није другачије одређено, орган поступка ће подносиоца поднеска који је неразумљив или не садржи све што је потребно да би се по њему могло поступати, позвати да поднесак исправи, односно допуни, а ако он то не учини у одређеном року, поднесак ће одбацивати.

Када су у питању лични подаци окривљеног одговорног лица садржани у оптужном предлогу, само навођење личног имена окривљеног одговорног лица у оптужном акту није довољно за даље поступање суда, јер се идентитет окривљеног одговорног лица означеног у оптужном предлогу, у даљем току поступка пред судом не може проверити и потврдити само на основу његовог личног имена.

Стога, иако је погрешно првостепени суд сходно применио члан 333. став 3. Законика о кривичном поступку, јер на његову сходну примену не упућује члан 56. Закона о привредним преступима, правилно је побијаном одлуком одбачен оптужни предлог, али не из разлога које наводи првостепени суд, већ на основу

члана 102. Закона о привредним преступима и члана 229. став 2. и 3. Законика о кривичном поступку у вези члана 56. Закона о привредним преступима, а у вези члана 101. став 1. и члана 94. став 2. Закона о привредним преступима.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 43/21 од 25.02.2021. године)

17. Достижност окривљеног одговорног лица као услов за несметано вођење поступка

(Члан 107. став 1. тачка 1) Закона о привредним преступима)

Уколико окривљено одговорно лице, држављанин Републике Србије, уредно прими оптужни предлог и позив за главни претрес, али се на исти не одазове, не може се закључити да исти није достижан државним органима само на основу чињенице да исти има пребивалиште на територији АП Косово и Метохија.

Из образложења

Имајући у виду да је окривљено одговорно лице два пута уредно позиван од стране судова Републике Србије, и то да приступи на дан године пред Привредним судом у, а потом и на дан године пред Привредним судом у као замољеним судом, не може се прихватити као правилан закључак првостепеног суда да окривљено одговорно лице није достижан државним органима, како се основано наводи и у жалби јавног тужиоца.

Стога, по оцени другостепеног суда није правилан закључак првостепеног суда да су испуњени услови за прекид поступка на основу члана 107. став 1. тачка 1) Закона о привредним преступима, јер чињенично стање није правилно и потпуно утврђено.

На основу члана 111. Закона о привредним преступима, ако су представник окривљеног правног лица и окривљено одговорно лице уредно позвани, а не дођу на главни претрес нити свој изостанак оправдају, суд може наредити да се принудно доведу. Ако се довођење не би могло одмах извршити, суд ће претрес одложити и наредити да се на идући претрес принудно доведу. Имајући у виду наведено, на основу члана 9. Закона о судовима, првостепени суд ће у поновном поступку од Министарства правде Републике Србије затражити обавештење о могућности примене члана 111. Закона о привредним преступима у конкретном случају, односно да ли је и на који начин могуће спровести наредбу о довођењу

коју је издао суд Републике Србије за окривљено одговорно лице које је држављанин Републике Србије, са пребивалиштем у Косовској Митровици, АП Косово и Метохија.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 85/20 од 11.02.2021. године)

18. Ванредно стање и оцена благовремености жалбе против пресуде

**(Уредба о роковима у судским поступцима за време ванредног стања
проглашеног 15. марта 2020. године – „Сл. гласник РС“, бр. 38/2020 од
20.03.2020. године)**

**Уколико током ванредног стања није текао рок за изјављивање жалбе
против пресуде, дан у који пада догађај од када треба рачунати трајање рока
за жалбу против првостепене пресуде је дан када је укинута ванредно стање и
престала да важи Уредба о роковима у судским поступцима за време
ванредног стања проглашеног 15. марта 2020. године.**

Из образложења

Увидом у списе предмета првостепеног суда Пк, утврђено је да је пресуда Привредног суда у ... Пк од године достављена представнику окривљеног правног лица и окривљеном одговорном лицу, АА дана године, о чему постоји потписана доставница у списима предмета као потврда о достављању, у складу са члановима 243. и 244. Законика о кривичном поступку. У побијаној пресуди дата је и поука о праву на жалбу у року од 8 дана од дана достављања пресуде.

Дана 15.05.2020. године бранилац окривљених, адв. ББ из изјавио је жалбу против првостепене пресуде, достављајући уз жалбу и пуномоћје за заступање окривљених. Жалба и пуномоћје предати су пошти дана 15.05.2020. године, препорученом пошиљком број RE RS, која је приспела у првостепени суд дана године.

Чланом 225. став 1. Законика о кривичном поступку прописано је да кад је подношење поднеска везано за рок, сматра се да је предат у року, ако је пре него што је рок истекао предат оном ко је овлашћен да га прими, а ставом 2. наведеног члана Законика, да кад је поднесак упућен преко поште препорученом пошиљком или телеграфским путем, дан предаје пошти сматра се као дан предаје онеме коме је упућен. Предаја војној пошти у местима где не постоји редовна пошта сматра се као предаја пошти препорученом пошиљком.

Чланом 224. став 1. Законика о кривичном поступку, прописано је да час или дан кад је достављање или саопштење извршено, односно у који пада догађај од када треба рачунати трајање рока, не урачунава се у рок, већ се за почетак рока узима први наредни час, односно дан. У један дан рачуна се 24 часа, а месец се рачуна по календарском времену.

Чланом 118. став 1. Закона о привредним преступима прописано је да против пресуде донесене у првом степену овлашћена лица могу изјавити жалбу у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде, а чланом 119. став 2. истог Закона прописано је да жалбу могу да изјаве странке, бранилац, оштећени и носилац права располагања, односно сопственик одузетог предмета, односно корисник одузетог друштвеног средства.

Чланом 2. став 2. Уредбе о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног 15. марта 2020. године ("Сл. гласник РС", бр. 38/2020 од 20.03.2020. године) прописано је да у кривичном поступку, прекршајном поступку и поступку за привредне преступе, рокови за изјављивање жалби на одлуке којима се поступак окончава, као и за изјављивање ванредних правних лекова, престају тећи за време ванредног стања проглашеног 15. марта 2020. године.

На основу тачке 1. Одлуке о укидању ванредног стања ("Сл. гласник РС", бр. 65/2020 од 06.05.2020. године), укинута је ванредно стање на територији Републике Србије, проглашено 15. марта 2020. године, а тачком 2. одлучено да та одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

На основу члана 2. став 1. тачка 5) Закона о важењу уредаба које је Влада, уз супотпис председника Републике, донела за време ванредног стања проглашеног 15. марта 2020. године и које је Народна скупштина потврдила ("Сл. гласник РС", бр. 65/2020 од 06.05.2020. године), престала је да важи Уредба о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног 15. марта 2020. године ("Службени гласник РС", број 38/20).

Наведени Одлука и Закон ступили су на снагу даном објављивања у Службеном гласнику Републике Србије дана 06.05.2020. године.

По оцени другостепеног суда, на основу члана 2. став 2. Уредбе о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног 15. марта 2020. године, рокови за изјављивање жалбе на одлуке којима се поступак окончава престали су да теку.

Како је представник окривљеног правног лица и окривљено одговорно лице првостепену пресуду примио 16.03.2020. године, након проглашења ванредног стања, то рок за изјављивање жалбе за окривљено правно лице и окривљено одговорно лице није текао током трајања ванредног стања.

У складу са Уредбом, дан у који пада догађај од када треба рачунати трајање рока за жалбу против првостепене пресуде је 06.05.2020. године као дан када је укинута ванредно стање и престала да важи наведена Уредба.

На основу члана 224. став 1. Законика о кривичном поступку, рок од 8 дана за изјављивање жалбе против првостепене пресуде је почео да тече 07.05.2021. године и последњи дан рока за изјављивање жалбе био је 14.05.2020. године. Како је бранилац окривљених жалбу упутио суду преко поште препорученом пошиљком дана 15.05.2020. године, то је жалба браниоца окривљених неблаговремена, јер је иста предата пошти препорученом пошиљком после протекла законског рока за изјављивање жалбе.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 200/20 од 12.05.2021. године)

19. Подношење ванредног правног лека и одлагање извршења казне

(Члан 69. Закона о извршењу кривичних санкција)

Сама чињеница да је поднет ванредни правни лек у привредно-казненом поступку не одлаже извршење казне. Уколико буде донето решење о дозволи понављања поступка, суд који је донео то решење, може пре правноснажности тог решења одложити извршење казне затвора. Тек уколико решење о дозволи понављања поступка постане правноснажно, суд је у обавези да обустави извршење казне.

Из образложења

Чланом 69. Закона о извршењу кривичних санкција прописано је да суд који одлучује о захтеву за понављање кривичног поступка поднетог у корист осуђеног може одложити извршење казне затвора и пре правноснажности решења о дозволи понављања поступка.

Чланом 477. став 5. Законика о кривичном поступку који се сходно примењује на основу члана 56. Закона о привредним преступима, прописано је између осталог, да кад решење којим се дозвољава понављање кривичног поступка постане правноснажно, обуставиће се извршење казне.

Суд је обавезан да обустави извршење казне једино под условом прописаним чланом 477. став 5. Законика о кривичном поступку, а који услов у конкретном случају није испуњен, јер није донето правноснажно решење којим се дозвољава понављање привредно- казног поступка у коме је донета пресуда Привредног суда у Пк од године. Напротив, првостепени суд је донео решење којим је захтев осуђеног одговорног лица АА за понављање поступка одбијен као неоснован, а које решење је постало правноснажно године.

При том, постоји обавеза првостепеног суда да поступак спроведе без одуговлачења и да онемогући сваку злоупотребу права усмерену на одуговлачење поступка, а сходном применом члана 14. став 1. Законика о кривичном поступку у вези члана 56. Закона о привредним преступима, водећи рачуна и о роковима прописаним за релативну и апсолутну застарелост извршења казне, прописаним чланом 38. и чланом 40. Закона о привредним преступима, у вези члана 107. став 6. Кривичног законика.

(Из решења Привредног апелационог суда Пкж 518/21 од 02.12.2021. године)

III РЕФЕРАТИ

Јелена Шопаловић,
судски саветник Привредног апелационог суда

НАДЛЕЖНОСТ ВАНПРЕТРЕСНОГ ВЕЋА У ПРИВРЕДНО-КАЗНЕНОМ ПОСТУПКУ

Резиме

Тема рада су процесне ситуације у којима одлуке доноси ванпретресно веће у привредно- казненом поступку, са релевантном судском праксом. Део рада посвећен је и питању формирања и начина рада ванпретресног већа, решавању проблемских ситуација које могу настати у раду овог већа и које утичу на трајање поступка.

Аутор закључује да су првостепени судови током целог поступка од покретања, па до правноснажног окончања, у обавези да воде рачуна и о функционалној надлежности судова, те да правилном применом процесних одредаба поштују право окривљеног на суђење у разумном року и спрече одуговлачење поступка.

Кључне речи: *ванпретресно веће, привредни преступи, жалба против решења, судска пракса привредних судова, казнено право, Закон о привредним преступима, суђење у разумном року*

1. ОПШТЕ НАПОМЕНЕ

Надлежност и састав суда у привредно-казненом поступку одређена је посебним одредбама, и то од члана 58. до 70. Закона о привредним преступима¹ (у даљем тексту ЗОПП). Чланом 59. став 4. ЗОПП прописана је надлежност ванпретресног већа у привредно- казненом поступку, колоквијално названог - ПКв веће:

У већу састављеном од тројице судија првостепени судови одлучују о жалбама против решења одређеног судије и других решења кад је то одређено овим законом, доносе одлуке ван главног претреса и стављају предлоге у случајевима предвиђеним у закону.

Ово веће, уз уважавање разлика између кривичног и привредно- казненог поступка, има улогу у привредно- казненом поступку, сходну оној коју има ванпретресно веће у првостепеном кривичном поступку (члан 21. став. 4. Законика о кривичном поступку - у даљем тексту ЗКП²), тзв. Кв веће. Надлежност ванпретресног већа у привредно-казненом поступку није заснована само на члану 59. став 4. ЗОПП, већ и када примена члана 56. ЗОПП упућује на сходну примену чланова ЗКП у процесним ситуацијама у којима одлучује Кв веће.

Састав већа из члана 59. став 4. ЗОПП и већа из члана 21. став 4. ЗКП је исти, јер је реч о троје судија професионалаца. Не треба посебно наглашавати да Кв веће кривичном поступку има неупоредиво ширу надлежност, него што је има ПКв веће у привредно-казненом поступку. Довољно је поменути контролу притвора као меру обезбеђења присуства окривљеног у кривичном поступку.

Члан 59. ЗОПП одређује тзв. функционалну надлежност суда. Функционална надлежност није законски термин, већ потиче из теорије права и дефинише се као право и дужност једног суда, односно органа у оквиру суда или одељења суда, да спроведе одређени поступак или део поступка или обави поједине послове у вези са одређеном правном ствари. Функционална надлежност може бити вертикална, која одређује како је извршена подела надлежности између разних судова исте врсте (првостепени и другостепени суд) или хоризонтална, која одређује поделу између разних судских органа у оквиру истог суда (судија појединац, председник већа, ванпретресно веће, претресно веће у првом степену, судија известилац и другостепено веће у другом степену).³

¹ „Сл. лист СФРЈ“, бр. 4/77, 36/77 - испр., 14/85, 10/86 (пречишћен текст), 74/87, 57/89 и 3/90 и „Сл. лист СРЈ“, бр. 27/92, 16/93, 31/93, 41/93, 50/93, 24/94, 28/96 и 64/2001 и „Сл. гласник РС“, бр. 101/2005 - др. Закон.

² „Сл. гласник РС“, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - одлука УС и 62/2021 - одлука УС.

³ Надлежност судова у судском систему стр.8

<https://pra.pr.ac.rs/docs/april/ОРГАНИЗАЦИОНО ПРОЦЕСНО ПРАВО 4.pdf>

Последњи пут посећено 17.02.2022. године

2. ПРОЦЕСНЕ СИТУАЦИЈЕ КАДА ОДЛУЧУЈЕ ПКВ ВЕЋЕ

2.1) Одлучивање о неслагању одређеног судије са предлогом за предузимање одређених истражних радњи

Чланом 59. став 3. ЗОПП, прописано је да је „одређени судија“ - судија првостепеног суда одређен за предузимање истражних радњи.

Када јавни тужилац поднесе суду предлог за предузимање одређених истражних радњи, одређени судија цени законитост и целисходност предлога. Наведени предлог мора бити образложен, а поступак се након подношења предлога може одвијати у неколико праваца:

- Уколико се одређени судија сложи са предлогом јавног тужиоца за предузимање одређених истражних радњи, поступа по члану 91. став 1-3. ЗОПП. У случају слагања, одређени судија не доноси посебно решење већ ставља забелешку у спису.

- На основу члана 91. став 4. ЗОПП, уколико се не сложи са предлогом јавног тужиоца за предузимање одређених истражних радњи, одређени судија ће затражити да о томе одлучи веће истог суда у саставу од тројице судија, а то је управо веће из члана 59. став 4. ЗОПП. Осим што предлог за предузимање одређених истражних радњи мора бити образложен, и неслагање одређеног судије мора бити образложено.

Чињеница да је правно лице брисано из одговарајућег регистра након извршења привредног преступа, а пре подношења предлога за спровођење одређених истражних радњи, сама по себи није довољна да се одређени судија не сложи са предлогом за спровођење одређених истражних радњи. Оправдано је спровести одређене истражне радње ради прикупљања потребних обавештења, између осталог, о околности да ли је и када правно лице брисано из регистра, као и о другим околностима које су назначене у предлогу за предузимање истражних радњи, а које могу бити од значаја за одлуку о покретању поступка за привредни преступ. Чињеница да је правно лице брисано из регистра не мора, сама по себи, значити да поступак за привредни преступ неће бити покренут. Постоје случајеви када се по Закону о привредним преступима могу изрећи казне и само против одговорног лица- када је искључена одговорност правног лица за све привредне преступе (у случају када се ради о члану 6. став 2. и 3. Закона о привредним преступима и услед немогућности кажњавања правног лица због његовог престанка - члан 12. Закона о привредним преступима).⁴

Одређени судија, уколико сматра да предлог за предузимање одређених истражних радњи није уредан, вратиће предлог јавном тужиоцу на уређење и

⁴Правни став Вишег трговинског суда - одговор утврђен на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове од 26. септембра 2005. године.

упозорити на последице. Уколико јавни тужилац врати предлог без уређења или не поступи у целини по налогу за уређење, одређени судија не може одбацити предлог за спровођење одређених истражних радњи, већ може само изразити неслагање са истим, а одлуку поводом неслагања доноси ПКв веће.

Суд се у фази предузимања истражних радњи не може огласити месно ненадлежним, имајући у виду да казнени поступак још увек није формално започео, већ суд може, уколико установи да је за суђење месно надлежан други суд, доставити списе предмета јавном тужиоцу са указивањем на ову околност, како би јавни тужилац списе уступио месно надлежном јавном тужиоцу, односно суду.⁵

Одређени судија може тражити одлуку већа само поводом захтева јавног тужиоца са којим се није сложио. Међутим, судија ако је у недоумици да ли треба спровести одређену истражну радњу, односно да ли је допуштено да је предузме, не може тражити одлуку, односно мишљење већа.

По наведеном неслагању веће може донети следеће одлуке, против којих није дозвољена жалба:

- Решење да се спроведу одређене истражне радње и предмет вратити одређеном судији или

- Решење да нема места спровођењу одређених истражних радњи (постоје решења у којима изрека гласи „одбија се захтев за спровођење одређених истражних радњи“, али је прво наведено уобичајено).

Одредба члана 91. ЗОПП-а даје овлашћења већу да донесе решење да нема места спровођењу одређених истражних радњи, а након одлуке већа из члана 59. став 4. ЗОПП, списи ће се доставити јавном тужиоцу (који може да поднесе оптужни предлог или донесе решење о одбацавању пријаве, на основу члана 91. став 5. ЗОПП).

Разлози због којих би одређени судија могао изразити неслагање, односно ПКв веће донети решење да нема места спровођењу одређених истражних радњи су разнолики.

Имајући у виду садржину члана 91. ЗОПП, јавни тужилац треба да предложи суду да предузме одређене истражне радње, што подразумева да те „одређене“ истражне радње које су јавном тужиоцу потребне да би имао довољно основа за подношење оптужног предлога, буду ближе наведене у предлогу за њихово предузимање. На суду је оцена да ли ће уопште предлог за спровођење истражних радњи прихватити или не, а поготово у случају да предлог не садржи које "одређене" истражне радње треба предузети.

У оба случаја, против наведених решења ПКв већа донетих поводом неслагања одређеног судије није дозвољена жалба (члан 265. став 2. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП), о чему ПКв веће треба да води рачуна приликом израде писаног

⁵ Привредни Апелациони суд - Питања и одговори - радни материјал са XXIV Саветовања привредних судова Републике Србије, Златибор, септембар 2016. године.

отправка решења и да не грешу у поуци о праву на жалбу, чиме би се непотребно одуговлачио поступак. Уколико првостепени суд у наведеним решењима наведе погрешну правну поуку да је жалба дозвољена, другостепени суд ће одбацили такву жалбу као недозвољену, уз указивање првостепеном суду да је дужан да поштује члан 14. став 1. ЗКП.

Када је у питању спровођење одређених истражних радњи, треба дати и једну напомену у вези примене члана 56. ЗОПП.

И у казненоправној теорији је примећено да се у привредно- казненом поступку одредбе ЗКП које се сходно примењују, морају прилагодити особеностима процесне ствари у поступку за привредне преступе или се пак у појединим случајевима сходне одредбе примењују у одговарајућем складу са одредбама ЗКП-а. Руководећи се чланом 56. ЗОПП суд треба да утврди које се одредбе ЗКП примењују стриктно, а које сходно у поступку за привредне преступе. Тај посао је можда могао да обави и сам законодавац да је прописао у члану 56. ЗОПП да ће се поједине одредбе ЗКП у поступку за привредне преступе примењивати, а да ће се друге сходно примењивати.⁶

Члан 56. Закона о привредним преступима не упућује на одговарајуће одредбе о истрази у кривичном поступку. Ова фаза привредно- казног поступка прописана управо одредбама Закона о привредним преступима и то у Глави XI Претходни поступак 2. Истражне радње- члан 91-99. При том, треба имати на уму да је концепт истраге који усваја ЗОПП концепт судске истраге, при чему је ЗОПП донет у време када је био на снази Закон о кривичном поступку из 1977. године, који је као и каснији Законик о кривичном поступку из 2001. прописивао судску истрагу, те је у овом делу постојала легислативна кохезија. Важећи ЗКП прописује „тужилачку“ истрагу, што није само по себи проблем, имајући у виду да члан 56. ЗОПП не упућује на одговарајуће одредбе кривично- процесног законодавства којима се прописује истрага, већ их аутономно регулише. Међутим, управо те концептуалне различитости, различит дух закона, отежава примену члана 56. ЗОПП када су у питању остале одредбе ЗКП. У том смислу, приликом тумачења члана 56. ЗОПП, с обзиром да је реч о сходној примени, може се дати смерница да се прочита Закон о кривичном поступку из 1977. па потом одговарајућа одредба из важећег ЗКП и да се упоређивањем тих одредаба, уколико има разлике у садржини, примени одредба важећег ЗКП, али само у оном делу који је у сагласности са садржином члана Закона о кривичном поступку на који упућује члан 56. ЗОПП.

⁶ Момчило Грубач, Обрад Перић, Станко Пихлер, Основи права о привредним преступима Београд 1982, стр.137, према Маринка Цетинић, Право привредних преступа Досије Београд, 2002, стр. 89.

2.2) Одлучивање о жалби против решења одређеног судије

Током претходног поступка у коме одређени судија спроводи одређене истражне радње, судија може донети и решења против којих је дозвољена жалба, о којој одлучује ПКв веће. У овим ситуацијама жалба има посебно-ремонтративно дејство, јер о њој одлучује исти суд који је донео побијано решење (само је реч о другом саставу суда). Дакле, реч је о изузетку од општег начела деволутивног дејства жалбе одн. начела да о жалби против одлуке првостепеног суда одлучује виши суд. То су следеће процесне ситуације:

- Решење одређеног судије којим се одбија захтев за изузеће вештака (члан 116. став 4. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП). Жалба одлаже извршење вештачења, уколико не постоји опасност од одлагања,

- Решење одређеног судије о новчаном кажњавању које доноси одређени судија на основу члана 82. ЗОПП због неодређивања представника правног лица,

- Решење одређеног судије о новчаном кажњавању које доноси одређени судија на основу члана 97. став 1. ЗОПП због нарушавања реда током спровођења истражне радње (видети члан 98а ЗОПП),

- Решење одређеног судије о новчаном кажњавању које доноси одређени судија на основу члана 98. став 3. ЗОПП због одбијања лица да преда предмет (члан 98а ЗОПП).

- Решење одређеног судије о новчаном кажњавању вештака, одн. стручне установе (члан 115. став 5. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП).⁷

- Решење одређеног судије о привременој мери обезбеђења имовинскоправног захтева насталог услед извршења привредног преступа (члан 257. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП).

- Решење одређеног судије о издвајању записника и обавештења (члан 237. став 1. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП).

Против решења већа из члана 59. став 4. ЗОПП, донетих у претходном поступку није дозвољена жалба, осим ако законом није другачије одређено, а уз сходну примену члана 265. став 2. Законика о кривичном поступку у вези члана 56. ЗОПП. Уколико првостепени суд у наведеним решењима наведе погрешну правну поуку да је жалба дозвољена, другостепени суд ће одбацити такву жалбу као недозвољену уз указивање првостепеном суду да је дужан да поштује члан 14. став 1. ЗКП.

⁷ Уколико је ово решење о новчаном кажњавању донело претресно веће - о жалби одлучује Привредни апелациони суд.

2.3) Жалбе против других решења кад је то одређено законом

И овде је реч о ремонстративном дејству жалбе, а ПКв веће одлучује о жалби против других решења у следећим ситуацијама:

- Жалба против посебног решења о трошковима поступка (члан 262. став 1. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП).

- Жалба против посебног решења о скривљеним трошковима (члан 263. став 3. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП).

- Жалба против решења о обустави привредно-казненог поступка (члан 352. став 1. и став 2. ЗКП, у вези члана 56. ЗОПП). Чланом 352. став 2. ЗКП прописано је да против решења из става 1. овог члана тужилац може изјавити жалбу о којој одлучује веће (члан 21. став 4. ЗКП). Из наведеног произилази да против овог решења жалбу не може изјавити окривљени и његов бранилац, осим ако то решење не садржи и другу одлуку (нпр. о трошковима поступка). Овде треба нагласити да решење о обустави поступка не може у изреци садржати само констатацију да се обуставља привредно- казнени поступак против окривљеног правног лица и окривљеног одговорног лица по оптужном предлогу јавног тужиоца због одређеног привредног престапа. Изрека решења о обустави поступка мора садржати конкретан опис радње извршења привредног престапа уз назначење чињеница и околности које чине обележје бића привредног престапа, са правном квалификацијом), а наведено је неопходно због доследног поштовања члана 4. ЗКП који прописује начело *ne bis in idem*.

- Жалба против решења о изрицању новчане казне сведоку услед неоправданог изостанка, удаљења са места где треба да буде испитан без одобрења суда или одбијања без законског разлога да сведочи (члан 101. став 3. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП).

- Жалба против решења о изрицању новчане казне учеснику у поступку или другом лицу које пред судом вређа оштећеног или сведока, прети му или угрожава његову безбедност, након опомене (члан 102. став 3. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП).

- Жалба против решења (одређеног судије или председника већа) о новчаном кажњавању учесника у поступку који избегава да прими позив (члан 193. став 5. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП).

- Жалба против решења о изрицању новчане казне окривљеном, браниоцу, пуномоћнику, законском заступнику, оштећеном, оштећеном као тужиоцу који у поднеску вређа тај суд или учесника у поступку. (члан 231. став 2. и 3. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП).

Није дозвољена жалба против решења већа из члана 59. став 4. ЗОПП којим је одлучено о жалби. То произилази из члана 127. ЗОПП, као и сходне примене члана 465. став 4. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП. Тако, када донесе одлуку

по жалби на решење о трошковима⁸ или на решење о обустави поступка, против тих решења ПКв већа није дозвољена жалба.

Уколико првостепени суд у наведеним решењима наведе погрешну правну поуку да је жалба дозвољена, другостепени суд ће одбацити такву жалбу као недозвољену уз указивање првостепеном суду да је дужан да поштује члан 14. став 1. ЗКП.

2.4) Доноси одлуке ван главног претреса

На питање о „сукобу надлежности“ између претресног и ванпретресног већа првостепеног суда, одговор је дало кривично одељење Апелационог суда у Београду. „Немогућа је правна ситуација у којој би дошло до сукоба надлежности између расправног већа и већа из члана 21. став 4. ЗКП, јер оба већа не могу сматрати да нису надлежна, с обзиром да је ванпретресно веће надлежно у процесним ситуацијама у којима расправно веће није у заседању, односно ванпретресно веће је надлежно да поступа између претреса, док расправно веће доноси одлуке док је у заседању на главном претресу.⁹

Овде још једном треба нагласити да када се у привредно-казненом поступку сходно примењује ЗКП, па упућује на надлежност већа из члана 21. став 4. ЗКП, првостепени судови треба да спеше доставе већу првостепеног привредног суда из члана 59. став 4. ЗОПП.

Уколико постоји сумња у погледу тумачења законских норми, треба имати на уму да „суд који је надлежан за суђење у првом степену“ не значи да је функционално надлежан председник већа који је донео одлуку којим је поступак правоснажно окончан, јер увек треба имати на уму да ли је у току претрес или је у питању фаза поступка ван главног претреса (што укључује и процесне радње након закљученог главног претреса). Доношење одређене одлуке је у надлежности већа из члана 59. став 4. ЗОПП (ПКв веће), ако је у закону наведено да одлуку доноси првостепени суд, а није реч о фази главног претреса. Уколико је главни претрес у току, онда је тај првостепени суд- претресно веће. Судија појединац или председник већа одлучују ван главног претреса само када је законом изричито прописано.¹⁰

Дакле, ПКв веће одлучује:

- О предлогу за понављање поступка укључујући и неправо понављање одн. поступак за изрицање јединствених казни. Приликом одлучивања о предлогу

⁸ Решење Привредног апелационог суда Пкж 186/20 од 18.11.2020. године.

⁹ Одговори на питања нижестепених судова, дати од стране судија Кривичног одељења Апелационог суда у Београду, на Седници одржаној дана 22. марта 2017. године - Билтен Апелационог суда у Београду, број 9/2017, Интермекс, Београд.

¹⁰ Пресуда Врховног касационог суда, Кзз. 11/2012 од 22.2.2012. године.

за понављање поступка, у већу из члана 59. став 4. ЗОПП не може бити члан већа судија који је учествовао у доношењу првостепене пресуде, како је и прописано чланом 474. став 2. ЗКП;¹¹

- Доноси решење о заштитној мери одузимања предмета из члана 31. ЗОПП у вези 56. ЗОПП и члана 535. ЗКП.¹² Ово решење доноси ПКв веће под условима прописаним законом, након правноснажно окончаног поступка, уколико о мери безбедности није одлучено одлуком којом се окончава поступак. За доношење ове мере није прописан одређени рок, па је суд ограничен роковима за релативну и апсолутну застарелост гоњења за привредне преступе (члан 37. став 1. ЗОПП и члан 40. ЗОПП у вези члана 104. став 6. Кривичног законика¹³);

- Решење по молби за брисање осуде или брисање условне осуде (члан 143. ЗОПП);

- Решење по молби за престанак заштитне мере забране вршења одређене дужности или правне последице осуде (члан 145. ЗОПП);

- Решење о спајању (члан 30. став 4. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП) или раздвајању поступка (члан 31. став 1. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП) у фази одлучивања ван главног претреса;

- Након подношења оптужног предлога, ван главног претреса ПКв веће доноси одлуку о привременој мери обезбеђења имовинскоправног захтева насталог услед извршења привредног преступа (члан 257. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП), на претресу судеће веће, а о жалби у оба случаја одлучује Привредни апелациони суд. Пре подношења оптужног предлога, решење доноси одређени судија, а о жалби против тог решења одлучује ПКв веће - видети тачку 2.2);

- Ван претреса одлучује о привременим мерама обезбеђења када долази у обзир одузимање имовинске користи прибављене извршењем привредног преступа (члан 540. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП).

Против наведених решења Пкв већа донетих ван главног претреса, по правилу је дозвољена жалба, о којој одлучује Привредни апелациони суд. Изузеци од права на жалбу против решења Пкв већа донетих ван главног претреса морају бити изричито прописани, а то је случај када ЗКП искључује право на жалбу против решења о спајању и раздвајању поступка – видети члан 30. став 4. и члан 31. став 3. ЗКП.

¹¹ Решење Привредног апелационог суда Пкж 549/21 од 25.11.2021. године.

¹² Решење Апелационог суда у Београду, Кж 1034/2012 од 5.4.2012. године.

Решење Апелационог суда у Београду, Кж2 772/2012 од 14.3.2012. године.

¹³ „Сл. гласник РС“, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019.

2.5) *Стављају предлоге у случајевима предвиђеним у закону*

О овом овлашћењу ПКв већа нема конкретизованих одредаба у ЗОПП, док веће из члана 21. став 4. ЗКП има и у овом делу одређене надлежности (нпр. по молби за помиловање, екстрадиција и слично), али на њих не упућује члан 56. ЗОПП.

3. ОДРЕЂЕНА ПИТАЊА У ВЕЗИ СА ДОСТАВЉАЊЕМ РЕШЕЊА
ПРОТИВ КОЈИХ ЈЕ ДОЗВОЉЕНА ЖАЛБА ПКВ ВЕЋУ

Чланом 465. став 1. ЗКП прописано је да против решења органа поступка донесених у првом степену, странке, бранилац и лице чија су права повређена могу изјавити жалбу увек када у том законнику није изричито одређено да жалба није дозвољена.

Имајући у виду да је према члану 2. став 1. тачка 9) ЗКП и јавни тужилац „странка“, те уколико ЗКП-ом није изричито одређено да жалба није дозвољена, то је и јавни тужилац у конкретном случају овлашћен да изјави жалбу против првостепеног решења. То значи да је јавни тужилац нпр. овлашћен да изјави и жалбу против решења о трошковима поступка (члан 262. ЗКП), те је неопходно и јавном тужиоцу доставити сва решења која се достављају и окривљеном и његовом браниоцу.

Такође, и решења ПКв већа достављају се странкама (окривљени и јавни тужилац), као и браниоцу.

4. ФОРМА ОДЛУКЕ ПКВ ВЕЋА

ПКв веће по правилу доноси одлуке у форми решења. Једини изузетак када ПКв веће доноси пресуду је када одлучује о тзв. неправом понављању поступка-поступак за изрицање јединствених казни (члан 551-556. ЗКП који се сходно примењује на основу члана 56. ЗОПП, а имајући у виду да наведени члан ЗОПП упућује на сходну примену члана 401. Закона о кривичном поступку који је регулисао неправу понављање поступка тј. поступак за изрицање јединствене казне, који термин користи ЗКП.

5. ФОРМИРАЊЕ ПКВ ВЕЋА

На основу члана 185. Судског пословника,¹⁴ о седницама ПКв већа које одлучује у привредно-казненом поступку ван главног претреса, води се евиденција у књизи седница већа, са прописаним садржајем евиденције који потписују председник већа и записничар.

¹⁴ „Сл. гласник РС“, бр. 110/2009, 70/2011, 19/2012, 89/2013, 96/2015, 104/2015, 113/2015 - испр., 39/2016, 56/2016, 77/2016, 16/2018, 78/2018, 43/2019 и 93/2019.

Састав, односно начин формирања већа из члана 59. став 4. ЗОПП, одређује се Годишњим распоредом послова (члан 34. Закона о уређењу судова,¹⁵ члан 46-48. Судског пословника). Одређивање састава навођењем судија по личном имену могуће је у судовима са већим бројем судија. У саставу већа не може учествовати судија који спроводи одређене истражне радње, нити судија који је председник већа у првостепеном поступку, па се због наведених законских ограничења у судовима са мањим бројем судија, ванпретресно веће формира *ad hoc* тј. нема сталан састав, али би Годишњим распоредом послова требало бар да имена буду одредива тј. треба дефинисати начин на који се формира Пкв веће за сваки конкретан предмет.

По правилу се води рачуна да Пкв веће буде састављено од искусних судија, као и да је један од чланова већа - председник суда. То има своје процесно оправдање, а и са становишта организације послова у суду, управо због ограничења које одређује ко не може бити члан Пкв већа, како се функционална надлежност не би преплитала.

Постоји могућност да се због недовољног броја судија у првостепеном привредном суду не може формирати веће из члана 59. став 4. ЗОПП. Закон о кривичном поступку из 1977. године је прописивао у члану 555. став 1. да „ако се код суда који суди само у првом степену због недовољног броја судија не може образовати веће предвиђено у члану 23. став 6. Закона о кривичном поступку („Службени лист СФРЈ“, бр. 4/77), послове из надлежности тог већа вршиће веће непосредно вишег суда, ако одредбама става 2 и 3. овог члана није друкчије одређено. Оваква одредба не постоји у важећем ЗКП, али постоји могућност да у одређеним случајевима, и то онда када против решења Пкв већа није дозвољена жалба, списи предмета буду достављени Привредном апелационом суду уз пропратни акт председника првостепеног суда у коме ће се навести чињенице и околности због којих није могуће формирати веће. У том случају одлуку доноси Привредни апелациони суд, по принципу „ко може више, може и мање“. Међутим, уколико је против решења Пкв већа дозвољена жалба, тада не може доћи у обзир одлучивање Привредног апелационог суда, а не долази у обзир ни сходна примена члана 32. ЗКП јер на сходну примену кривичнопроцесних одредаба о преношењу месне надлежности услед спречености суда да поступа не упућује члан 56. ЗОПП (не упућује на члан 34. ЗКП из 1977.) Због наведеног, посебна је обавеза председника привредних судова, као и Високог савета судства да се старају да до овакве ситуације не дође. Према садашњем броју судија, сви привредни судови имају више од 4 судије, што је неопходан минималан број да би се несметано спроводио привредно- казнени поступак. Судија који је у поступку предузимао одређене истражне радње, није изузет од суђења на главном претресу (члан 55. став 1. ЗОПП).

¹⁵ „Сл. гласник РС“, бр. 116/08, 104/09, 101/10, 101/11, 101/13, 40/15, 106/15, 13/16, 108/16, 113/17, 65/18, 87/18 и 88/18).

У вези са наведеним, треба на овом месту указати да битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 3) ЗКП постоји ако је суд био непрописно састављен или ако је у изрицању пресуде учествовао судија или судија-поротник који није учествовао на главном претресу или који је правноснажном одлуком изузет од суђења.

Ова повреда се односи на недостатке у саставу суда и постоји ако је суд непрописно састављен или ако је у изрицању пресуде присуствовао судија или судија-поротник који није учествовао на главном претресу или који је правноснажном пресудом изузет од суђења. Повреда постоји ако у поступку нису учествовале судије у прописаном саставу и броју предвиђеном у члану 59. став 4. ЗОПП. Повреда постоји и ако уместо троје судија професионалаца, о питању из надлежности ПКв већа одлучи веће од једног судије и двоје судија поротника. Став је судске праксе да ова повреда не постоји ако је судио суд у већем, односно „јачем“ бројном саставу од потребног. Наиме, овде се изводи аналогија са одредбом члана 34. став 2. ЗКП, према којој ако суд у току главног претреса установи да је за суђење надлежан нижи суд, предмет не доставља нижем суду, већ сам спроводи поступак и доноси одлуку.¹⁶ У Врховном касационом суду уочени су предмети у којима је постојала ова повреда када је поступак водио и одлуку донео стручни сарадник (најчешће у истражном поступку), па чак и судски приправник. Интересантно је мишљење једног дела теоретичара који сматрају да је тада реч „о непостојећој одлуци“, јер ју је донело лице које нема „судијско својство“. Овакав став у судској пракси није прихваћен, јер наше кривично процесно законодавство не познаје институт „непостојеће одлуке“, због чега се у овом случају ради о битној повреди одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 3) ЗКП.¹⁷

Ова повреда се јавља и у ситуацији када одлуке из надлежности већа из чл. 59. став 4. ЗОПП доносе одређене судије, судије појединци или судија као председник већа, што се дешава у пракси. Одредбама ЗОПП и ЗКП прописује функционалну надлежност суда тј. ко у зависности од процесне ситуације може донети одређену одлуку, одређени судија, судија појединац или председник већа, а када веће из члана 59. став 4. ЗОПП. Према томе, ако одлуку донесе онај ко у одређеној процесној ситуацији није био овлашћен да је донесе, тада чини битну повреду поступка из члана 438. став 1. тачка 3) Законика о кривичном поступку, јер је одлуку донео надлежни суд, али не у прописаном саставу. На ову повреду, међутим, другостепени суд не пази по службеној дужности (видети члан 451. ЗКП у вези члана 56. ЗОПП), већ само уколико је наведена у жалби.

¹⁶ Горан Илић, Миодраг Мајић, Слободан Бељански, Александар Трешњев, Коментар Законика о кривичном поступку, Службени гласник 2015, стр. 994.

¹⁷ Битне повреде одредаба кривичног поступка са посебним освртом на члан 13. став 3. и члан 337. став 3. ЗКП (Из Билтена судске праксе Врховног суда Србије, број 2/2005, Интермекс, Београд, Аутор: Невенка Важић, судија Врховног суда Србије.

Видети и пресуду Врховног касационог суда, Кзз 113/10 од 13.10.2010. године - Пресуда донета у већу којим је председавао судија Бата Цветковић.

6. ПРОЦЕСНЕ СИТУАЦИЈЕ КАДА ЗБОГ НЕПОШТОВАЊА ЗАКОНА САМ СУД ПРОУЗРОКУЈЕ ОДУГОВЛАЧЕЊЕ ПОСТУПКА

Анализом предмета привредних судова, који су по жалби достављени Привредном апелационом суду уочене су карактеристичне ситуације у којима се поступа супротно начелу процесне економије, а у вези одлучивања из надлежности ПКв већа:

1) Када суд у правној поуци наведе дужи рок за изјављивање жалбе од законом прописаног. Суд је у обавези да поштује рок дат у правној поуци у одлуци и жалбу у корист окривљеног сматра благовременом, иако је дужи од законом прописаног, па и онда када жалбу изјави адвокат који као бранилац треба да зна који је законски рок, а о том видети члан 274. став 3. ЗКП.¹⁸ У привредно-казненом поступку, на основу члана 118. став 3. ЗОПП, ако законом није друкчије одређено, жалба против решења изјављује се у року од три дана од дана достављања решења.

2) Када суд у правној поуци наведе да је жалба дозвољена, иако законом жалба није допуштена (нпр. против решења ПКв већа донетог у претходном поступку, потом против решења којим се управља поступком (није дозвољена посебна жалба а могу се нападати у жалби на пресуду - нпр. одбије приговор месне ненадлежности) или решење о спајању и раздвајању поступка, решења којим је одбијен предлог да се издвоје записници и обавештења, као и против решења ПКв већа којим је одлучено о жалби (нпр. решење Пкв већа којим је одлучено о жалби против решења о трошковима поступка).

3) Један број предмета садржи погрешну правну поуку да је против одлуке дозвољена жалба Привредном апелационом суду, а у ствари о жалби треба да одлучује веће првостепеног суда из члана 59. став 4. Закона о привредним преступима. У том случају се губи непотребно време у достављању другостепеном суду, па потом у враћању предмета суду првог степена, да би се напокон одлучило о жалби.

4) Када у поступку по жалби против решења, примени оне чланове ЗКП на које не упућује члан 468. ЗКП (сходна примена одредаба ЗКП о жалби против пресуде), нпр. достављање жалбе на одговор противној страни- члан 444. ЗКП.

Овакво поступање првостепених судова није у складу са начелом процесне економије, нити са правом окривљеног на суђење у разумном року, што је прописано чланом 14. став 1. ЗКП, који се сходно примењује и у привредно-казненом поступку на основу члана 56. ЗОПП. У општем коментару Међународног пакта о грађанским и политичким правима и пракси Европског суда за људска права изражен је став да се стандард експедитивности не односи само

¹⁸ Горан Илић и др., Коментар Законика о кривичном поступку, *op.cit.* стр. 678.

на трајање судског поступка, него и на претходни поступак (истрагу) и преткривични поступак тј. период се рачуна од када је надлежни орган дао осумњиченом службено саопштење да постоји сумња да је учинио кажњиво дело.¹⁹

Закључак

Имајући у виду да ЗОПП даје и више него довољно могућности странкама да одуговлаче поступак, првостепени судови треба да са посебном пажњом примењују члан 14. став 1. ЗКП у вези члан 56. ЗОПП и да током целог поступка од покретања па до правноснажног окончања, воде рачуна како о хоризонталној, тако и вертикалној функционалној надлежности судова, те да правилном применом процесних одредаба поштују право окривљеног на суђење у разумном року и спрече одуговлачење поступка.

¹⁹ *Ibidem*, стр.111.

Jelena Šopalović

Judicial Advisor of the Commercial Appellate Court

**The jurisdiction of a three- judge panel
on economics offences procedure**

Summary

The paper explains the most important procedural situations in which decisions are made by a three-judge panel in economic offences procedure. Part of the paper is dedicated to the issue of forming and the manner of undertaking actions of the above - mentioned panel, resolving problematic situations that may arise during the work and may affect the duration of the procedure. The author concludes that the first instance courts are obliged to take into account the functional jurisdiction of the courts during the entire procedure from initiation to final termination, and to properly respect the procedural provisions, respect the defendant's right to a trial within a reasonable time and prevent delaying proceedings.

Keywords: *three-judge panel, economic offences, appeals against a ruling, case law of commercial courts, penal law, Law on Economic Offenses, right to trial within a reasonable time*

ЛИТЕРАТУРА:

- Цетинић Маринка, Право привредних преступа; Досије Београд; 2002
- Илић Горан, Мајић Миодраг, Бељански Слободан, Трешњев Александар, Коментар Законика о кривичном поступку; Службени гласник; 2015
- Васиљевић Тихомир, Грубач Момчило; Коментар Законика о кривичном поступку; Службени гласник; Београд; 2002
- Надлежност судова у судском систему
<https://pra.pr.ac.rs/docs/april/ОРГАНИЗАЦИОНО ПРОЦЕСНО ПРАВО 4.pdf>